

Slovenska knjižnica.

Zbirka romanov, povestij, dram itd., izvirnih slovenskih, in iz družih literatur na slovenski jezik preloženih.

Izdaje

J. JURČIČ.

Četrty zvezek:

Na Žerinjah.

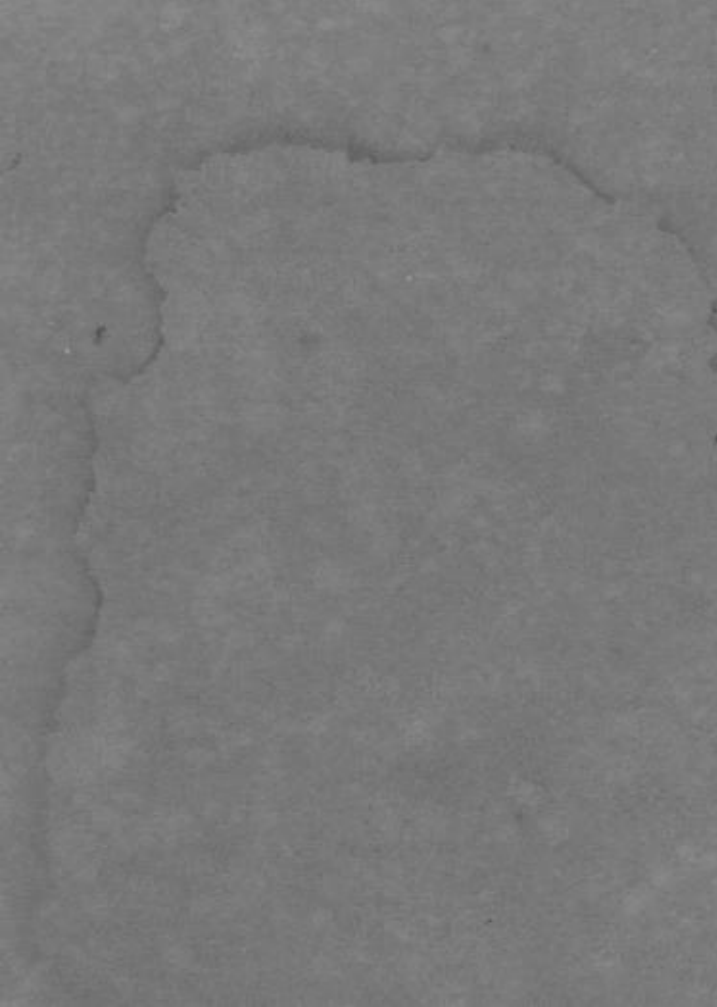
Izviren roman, spisal J. Krsnik.

V Ljubljani.

Natisnila „Národna tiskarna“. — Založil J. Jurčič.

1876.

Slovenska knjižnica.

Zbirka romanov, povestij, dram i. t. d., izvirnih slovenskih, in iz drugih literatur na slovenski jezik preloženih.

Izdaje

J. JURČIČ.

Četrti zvezek:

Na Žerinjah.

Izviren roman, spisal Janko Krsnik.

V LJUBLJANI.

Natisnila „Národna tiskarna“. — Založil J. Jurčič.

1876.

Na Žerinjah.

Izviren roman.

Spisal

Janko Krsnik.

Ms. Zetina, n.

Invited to read

Janko Križnik

9020000206

I.

Udzvonilo je na vasi ave-marijo.

Bil je lep poletinsk večer, in hladna sapica, ki je dohajala polagoma raz severne hribe, prinašala je soboj prijetni duh sená sušečega se, ki je ležalo v kupih po bližnjih travnikih. Kosci končavši svoje delo bili so na ramena zadeli grablje in kosé, ter počasi vračali se domov, glasno vreščaje peli okroglo pesen, ki je odmevala daleč po dolini, govoreča o „mojem dekletu“.

Stari krčmar Zabrdnik je bil ravno. počasi odmolil zadnji očenaš za „jedno srečno zadnjo uro“ in zopet pipo mej zobe poteknil, dober večer želeč svojim trem kmetskimi pivcem, ki so sedeli pred njegovo gostilno pri poliči vina, katerega so ob pomanjkanji kakšne mize, kar na tleh imeli, ne gledajoči prahu in nesnage pred vežjo.

„Pravijo, da bomo vojake dobili,“ reče krčmar, prižigaje tobak.

„Kaj praviš, — vojake? — Kakove?“ ogласi se pivec kmet, ki je baš tak ogel belega kruha v usta nesel, kakor je pest debela.

„Kaj bode vojska?“ vpraša drugi kmet.

„Zavoljo kuge — živinske! Menda jo bodo lovili — ka-li?“ nasmehuje se krčmar.

„Kakšne kuge in katere?“ pravi zopet prvi kmet. „Saj je nij, kuge; pri nas uže ne; — če kako tele za volčičem pogine, ali če se katera telica detelje objé in jo potlej napenja, pa ti vražja gospoda ugame, da je to živinska kuga.“

„I da — pristavi drugi — birič ti precej kugo zavoha. Raku so oni dan tri goveje glave pobili, ker je tist mestni padar dejal, da so kužne.“

„Pa jim nij bilo nič. Toliko so bile kužne, kakor jaz.“

„Ali pride dosti vojakov?“

„I, ne mara da véliko.“

„Vojakov pa res nij treba. Krompir bodo kradli in še meso naj bi zlodjem kuhali!“

„Kdo jih bo pa plačal?“ —

„I glej ga no, mi, kdo pak. Vse gre iz davkev to; mi, če ti pravim,“ reče krčmar.

„Vraga!“ zaskriplje jezen jeden.

Morebiti bi bili še dalje ukrepali, ko ne bi bil v tem trenutku hitro pridrdral mimo hiše, ki je ob cesti stala, eleganten mesten voz, ki je obrnil na-se vso pozornost male pivske družbe naših kmetov. Zarad precej gostega mraka nij bilo lahko razločiti, kedo je in koliko osob je v kočiji. Vendar Zabrdnik je imel mačje oči, on je precej izpoznal, kdo se vozi, snel klobuk z glave in pozdravljal tja na cesto, da si ga niti kočijaž nij pogledal. Ko se je voz za sosednjo hišo skrtil, pokrije se krčmar, dene zopet pipo v široka usta ter reče svojim gostom:

„Grajški se peljajo. Iz mesta so prišli na Žerinje sem, v grad.“

„Kaj vraga?“ začudi se kmet.

„Uže sinoči je grajski pastir pri meni glažek slivovca pil in pripovedoval, da gospôda pridejo kmalu. In glej, uže so tukaj. Čudno je to,“ reče krčmar.

„Hi, ali se dobro godi tej gospôdi,“ meni drug kmet.

„Baštè! Dobro se jim godi, dobro! Vozikajo se na mehkem sem ter tja, pečeno in kuhano meso jedó vsak dan, potvico prigrizujejo in vina pijo, kolikor ga radi.“

„Nu da, dobro se jim godi,“ pritrjuje še tretji. „Saj uže pregovor pravi: gospod nikoli zastonj ne zine, kakor tačas, kadar mu mesó z vili pade.“

„In pa samo gospodske ženske pogledaj, ki se jim dobro godi, in se lepo z mescem in kofetom pasejo, kako so lepe bele in rudeče, kakor jabolka. Potlej pa naše babe poglej, kakove kavke so, kadar se kolikaj izdelajo.“

Sedaj pak krčmar oče Zabrđnik svojo pipo ob noht mogočnega svojega desnega palca otepe in pepel iz nje iztrese pa modro pravi prijáteljem in pivcem svojim:

„Ne bom govoril, da ne bi bilo res, kar pravite: gospodi je dobro, boljše ko nam, za žito ne trpe, sena ne kosé, živini ne pokladajo, po drva ne hodijo, v málin ne nosjò. — Ali kaj meni pomaga če imam cel ploh poln rumene in najlepše opečene teletine, če pa hudika jesti ne morem, če zdrav nissem. Ranjki fajmošter so rekli, bog jim daj nebesa, rekli so, zdravje je prvo bogatstvo. Tako so

rekli in res je takisto. In bog ve koliko boleznj imajo gospoda, ki jih mi nemamo. Zato so tako bleđi. Če se tebi to lepo zdi, naj se ti; jaz te hvalim, dokler si grđ ogorel erjavec. Kadar si enkrat bleđ in zelen, potlej te uže smrt tiplje in pojdi h konjederki po rože, pa h kaplanu na izpoved, ne boš več po svetu trāve tlačil. Mene poglej, jaz uže petnajst let nijsem eno uro v postelji bolan ležal.“

„Jaz pa še nikoli, verjameš, Zabrdnik?“ pri-
metne jeden kmetov.

„Nu vidiš! — nadaljuje krčmar — pri tej gospodi je pa zdaj eno zdaj drugo zlekneno pod odejo. Pa tudi druge reči imajo, ki jih močno koljejo in grizejo, verjemi mi.“

„Kaj imajo?“

„Tu gori v gradu so se uže take reči godile, ki se pri nas nikdar ne, in bog nas varuj, da bi se kedaj!“ skrivnostno šepeče krčmar. „Ali ne veš, Mihec, kaj se je vse govorilo ono leto — ti boš še dobro pomnil, — ko so našli grofa Sandra mrtvega v Žerinjskem gozdu? Dejali so, da se je sam ustrelil, drugi zopet so govorili o Razborškem gospodu, a nihče nij pravega in gotovega vedel. In potem je vse zaspalo.“

„Zato, ker je to gospôda,“ pristavi jeden kmet
 „ko bi bil nas jeden dolževan, ej — —“

„Zakaj so pa trdili, da se je sam ustrelil tist
 grof,“ popraša drugi. —

„Ali nijsem rekel, da nihče nij vsega vedel!
 Grofica Amelija, ta stara, ki je bila takrat še lepa
 in mlada, tista morda uže ve, ker še sedaj, ko je
 uže stara in siva postala, včasih daje za črne maše,
 in mežnar je dejal, da se beró za ranjcega gospoda.“

„Ona uže ve zakaj daje!“

„Kdo pa je ta Nelja — ali kako jej praviš,“
 vpraša zopet tretji.

„I nu, sestra sedanjega gospodarja, saj jo po-
 znaš, in sestra onega ranjcega. Brata sta bila, prava
 brata. Prijazni ljudje, to se mora reči, ali prevzetni
 so pa tudi.“

„Tako, tako li pripovedujete, da je bil prejšnji
 v gozdu ubit?“ vpraša zopet prvi.

„Morda pa še ubit nij bil,“ pravi drugi,
 „morda ga je krvavo stegno v gozdu srečalo, pa je
 mrtev ostal na mestu.“

„Kakšno krvavo stegno?“

„Kaj še tega ne veš kaj je krvavo stegno?“
 vpraša začuden drugi; ali ko so možje začeli posve-

tovati se, kakov je hostni strah „krvavo stegno“, izkazalo se je, da so uže večkrat slišali imenovati ga, ali natanko nobeden ne ve ničesa o njem.

„Saj ti si ga poznal tistega ubitega grofa,“ vpraša krčmar zopet potem, ko je bil uže peti polič prinesel.

„Ká ga ne bi poznal?“ odgovori oni, „ko bi zdaj-le sem stopil z onega sveta, precej se mu odkrijem.“

„Nu vidiš, ti bodem pa še katero povedal, o kakoršnjeje ne misliš, da bi jo slišal od mene nocoj. Kaj meniš, ali bi človek ne mislil, da bi morali gospôda, ki se toliko učé in toliko beró in slišijo ter vidijo po svetu, pametnejši biti kot smo mi? Misliš li da so? Nijso ne! Tako blodijo možki za ženskami, kakor pri nas, samo malo drugače. Jaz bi o tej starej Ameliji lahko povedal nekoliko, — vsega ne vem, — ki je prav podobno tistemu, kar se je prigodilo onej Krakovej Poloni; vse ženske za možmi gledajo, naše kmetske in gospodske . . .

„Beži, beži, ti grdin ti, grešnik sivi ti, da te sram nij kosmatiti zoper šesto božjo zapoved! Precej pojdi večerjat!“ To je bil nov glas, glas matere Zabrdnice, ki je bila uprav ob tistem hipcu na prag

stopila in baš zaslišala svojega moža govorečega tako, kakor njenej pobožnosti in gospodinjskej dostojnosti nij bilo po volji. Zarad tega je bil njen glas osoren.

Krčmar Zabrdnik se je znal upirati vsem sosedom, biriču, davkarju, celo župniku, če je trebalo, samo svojej ženi nij nikdar ugovarjal. Čulo se je, da ga je bila odvadila uže davnaj. Zatorej je zdaj v hišo izginil večerjat, pijoči kmétje so „materi“ svoj račun plačali in odšli vsak po svojej stezi.

II.

Na gorenjem, severnem koncu vasi Radovlje kake četrte ure oddaljen, na nizkem holmu, kateri se naslanja na gore, zadaj polagoma vzrastajoče, stoji star gradič, čegar osivelo zidovje se iz daljave le po malem vidi izza košatih dreves, katera prerastajo mali holm. To je grad Žerinje.

Ob stranskem potu, ki vodi od okrajne ceste po holmu nasproti gradu, nasajene so visoke topolke, ki delajo celej okolici nekov melanholičen vtis. Na desno in na levo ob holmovem bregu pa se kažejo

ostanki nekedanega grajskega parka, in po stezicah, ki se pletó mej posameznimi goščami, videti je le sem ter tja prostorček, pokrit z belim peskom; drugo je porasla trava.

Krasno jutro, kakor ga more le prvo poletje roditi, danilo je in razveseljevalo vso naturo po večeru, ob katerem so kmetje krčmarju doli modrovali. Po dolini se je čulo žvenketanje kos in odmevajoče, včasih ne preveč harmonično ukanje zgodnjih mladih koscev. Od vzhoda je prisijalo počasi solnce izza daljnih nizkih goric, in odsevalo v tisočero rosnih kapljah, ki so visele krog in krog po travi in grmičevji.

Nebo je bilo čisto, kakor ribje oko, in še vrabci, ki so posedali na obstrešji starega gradiča, in vreščáli po vrtnih nasadih, pozdravljali so lepo jutro, kakor je dejal sam za-se stari Tine, ki je bil z vodo v roci namenjen iti prilivat rožicam v mali postranski vrtič, njemu v varstvo izročeni.

„Živ-živ! živ-živ!“ je oponašal starec vrabce, ozrl se k višku na visoki kap, kder je čepelo celo krdelce malih kričačev ter je zagrozil se jim mrmraje: „Gori le bodite, gori, samo doli v vrt mi ne skáčite, drugače bode puška pela.“

„Kaj so vam pa storili ptički, da jim tako žugate, Tine?“ povpráša na drugej strani za vrtarjem lepo in mlado doneči ženski glas. Nagovorjeni stavec se zgane, sram ga počne biti, da je bil njegov samogovor slišán, obrne se na ono stran, in ugleda pred soboj vitko mlado deklico, ki se mu je bližala prijaznim smehljanjem.

Svojo posodo stavec na tla postavi in potegne klobuk raz sivo glavo, in malo okorno priklonivši se reče veselo: „Oh gospica Ana, vi ste uže vstali? Se ve da, ti le hudokljunci na strehi ne dade miru; vpijejo in vreščé, da gospoda ne morejo spati.“

„Pustite jih, ptičke. Oni ne morejo zato, da vedno čivkajo in pojo; imajo od boga tako naravo,“ odgovori na lahko mlada deklica, gospica Ana, kakor jo je imenoval vrtar, in k njemu stopivši mu poda roko, prijazno nadaljevaje: „Dobro jutro, Tine. Kako se vam pa godi? Zdravi ste in krepki, da je veselje! Li ne?“

Smehljalj veselja zabliskne po starčevem lici.

„Ah, starost, starost, baronica! Ta me tare, drugače bi bilo, hvala bodi bogu in čast. Da, ko bi človek mogel vedno mlad biti in ostati, kakor ste vi, ne zamerite gospica.“

„Potem bi mu morda tudi ne bilo prav, — vi vedni nezadovoljneš.“

„A pokrite se — nadaljuje mlada — ter vzemite ono posodo, ideva skupaj na vrt, da vidim, kako ste letos uravnali svoje krasotice, vrtnice in nagelne in drugo, kar imate tu. Malo sem pogledala uže z okna doli. In glejte, kakov lep dan je denes, prav nalašč za vas in vaše rože. Ali nij lepo.“

Tako govoreč se je mlada baronica obrnila na vzhodnjo stran gradiča, kder je bil na malem ravnem prostorišči za lepo obrezano živo mejo grajski vrtič. Pred starim vrtarjem, ki je bil zopet prijel svojo vodno posodo, stopala je ona sama ter nadaljevala radostno:

„Kako sem se uže veselila te prve jutranje urice tu doma! V mestu je vse drugače, Tine; tukaj je mnogo lepše!“

„Hi, hi! Res je tako. Pusto je v mestu, pusto. Jaz bi se še na cerkveno steno tam namalati ne dal, ko bi me hoteli.“

„Potem bi bili svetnik,“ smeje se deklica.

„Je-e za tisto pa nij nas jeden, ne! Ha-ha-ha svetnik! In, kaj sem uže na jeziku imel? Da, dolgo vas nij bilo, baronica! Pa ste uže zapazili vendar,

kako se je v vrtu vse predrugačilo? Staro hruško tamkaj v kotu, kder ste včasih tako radi sedeli, podrla je burja. Tako mi je bilo hudo pri srci po njej! Sedaj sem pa najlepši kostanj tja zasadil, katerega sem mogel najti; bodete videli kako lepo rase. Tako je. Eden pade, pa drugi se vsadi. Jesen pa, ki stoji v drugem koncu, se je letos močno razširil, in rož je toliko, da je vse pisano. Tista vrtnica, ki ste jo lani vi iz mesta prinesli, je uže jako velika in lepo cvete, da je veselje. Povito cvetje, katero sem včeraj za vas napravil, če niste bili hudi, je skoraj samo iz nje.“

„Da, našla sem ga takoj ko smo se pripeljali, in sem vedela, da ste ga vi napravili. Hvala vam, Tine; glejte tja gori na okno sem ga postavila.“

In res se starec ozre gori proti oknu, da si tako daleč nij mogel videti. V srce mu je dobro dejalo, da ga mlada lepa gospica tako odlikuje, njega starega moža vrtarja.

Dospela sta okolo vogla in starec pokazuje mladenki to in ono po vrtu.

„Oh, kako lepo je tukaj. Gori z okna nijsem mogla vsega razločiti; pa tu še le se vidi, kako skrbno in krasno ste vse uravnali“, vsklikne vesela.

Baronica je stopala naprej po ozkej z belim peskom posutej stezici, ki je tekla mej pisanimi gredicami, in vrtar je korakal za njo, razkazovaje zdaj tu raznovrstne zvončke, tam lepo barvane nageljne, tu dišeče vrtnice, tam veliko število pelargonijev, in iz vsake njegove besede se je čutilo tudi veselje, da ima tako hvaležnega občudovalca. Baronica si utrga mali vrtnični popek, in ga zatakne v debele kite črnih las, koje je nosila na lahko zapletene okolo glave in posluša v eno mer tekoče besede zgovornega moža, ki je čisto pozabil na svojo skropilnico.

„Ah, tu prihaja Veronika,“ vsklikne naenkrat deklica in stopi nekaj korakov dohajajočej mladej dami naproti.

„Jaz bi te bila rada vzbudila, Veronika!“ reče Ana ter jo prime za roko, ali mislila sem, da si še trudna. Sedaj si pa uže sama tu! Glej, glej, kako lepo je tukaj naš pridni Tine vse uredil!“

Došla dama, malo starejša od prejšnje, ki je bila komaj preko šestnajstih let, ozré se okolo in pristavi:

„Da, lepo je. Vendar v onem kotu bi se morale rože drugače razvrstiti. Tine je morda preveč po lastnem okusu ali neokusu uredil vse.“

Stari vrtar se približa in reče ponižno in menj srčno :

„Dobro jutro, grofica. Ali ukažete, da presadim one rože?“

„Da, da, ali jaz vam bodem uže sama pokazala kakó. Potem pa boljše prilivajte; vse imajo preveč suho zemljo.“

Vrtar stopi molče po svojo skropilnico in ide tih na delo brez odgovora. Ana se vstavi nekoliko.

„Zakaj pa žališ starega moža, Vika? On svojo stvar gotovo bolje razumeje od naji dveh,“ reče tiho grofici. „Vse veselje si mu pokvarila.“

„Pojdi mi, Ana! Ti si res nerazumljiva v svojem vedenji. Vrtar je vendar zaradi nas tu, pláčan človek, in da izpolni naše želje. Jaz res ne vem, odkod jemlješ ti svojo prijaznost do taci h ljudi j. To ne gre,“ reče ona glasno po nemški.

Baronica nij odgovorila ničesa. Šli sti proti drugemu koncu na vrtu, in tu se ustavi grofica.

„Ali ideš z menoj na sprehod, Ana?“ vpraša.

„Ne, jaz ostanem še na vrtu, morda pride teta Amelija,“ odgovori kratko baronica.

„Kakor hočeš,“ — reče Veronika in odide po stezi, ki je držala iz vrta navzdol ob holmu. Ana

pak je stopila proti kotu zelene ograje, kder je stal lep mlad kostanj, in razširjal svoje veje nad malo klopico, ki je bila vabljivo podstavljena pod njim.

Hotela je sesti tu, ker se je s tega mesta odpiral krasen razgled v dolino. — A precej začuje za soboj trdo stopanje, in mali rjavi psiček skoči prijazno z repom migljaje k višku ob njenem krilu. Obrnivši se ugleda pred soboj postarnega moža v visokih škornjih, katerim se je poznalo, da se vode ne boje, oblečenega v obnošeno kratko suktnjo iz ruskega platna, in pokritega s širocim rujavim slamnikom, ki je bil prestal uže mnogo vetra in dežja.

To je bil Mejač, grajski oskrbnik.

„Dobro jutro, kaj tako zgodaj uže hodite okolo?“ ogovori ga baronica mej tem, ko je on počasi končaval svojo pozdravilno ceremonijo.

„Dobro jutro,“ odkima in zategne svoj zalo obriti obraz v prijazne gube, iz katerih pak je bila neka mala zadrega videti.

In govorila je z njim o njegovem psu z isto ljubo prijaznostjo kakor prej z vrtnikom. I on jej je z vélicim zaupanjem razkladal celo zgodovino svojega psa, kateri bi bil kmalo po nesreči zapustil ta svet, kar nje tu v gradu nij bilo.

III.

Stezica, ki je vodila iz vrta polagoma navzdol proti bližnjemu gozdu, bila je le po malem uhojena, in po visokej travi, ki jo je obrastala po obeh krajeh, lesketale so rosne kaplje.

Grofica Veronika, ki je šla tu na sprehod, zapustivši tovarišico, Ano, stopala je urno in lahko skoro ne gledeč na rosno travo, ki jej je tu in tam skropila obleko.

Lica, ki so bila poprej nekoliko bleda, so se jej pri tej hoji po malem zrudečila.

Ta naša znanka nij imela vsega tega, kar v navadnem življenji posebno lepoto imenujemo, in tudi njena postava in rast, akoravno jednakomerna nij bila taka, da bi njena prikazen na prvi pogled baš takoj imponirala. Bila je temveč malo previtka in njen aristokratično rezani obraz morda premalo poln, da bi ga deklica dvajsetih let, kolikor jih je ona štela, prav vesela mogla biti. Jedino kar je delalo njeno vnanjost interesantno in zanimivo, bile so velike črne oči, ki so iz pod dolzih trepalnic živogledale v svet, in v katerih jarkosti je bilo brati, da so si sveste svoje oblasti.

In kakor da bi bila natura pri njej navlašč hotela prekoračiti svoje navadno merilo, podelila jej je težko breme dolzih svitloplavih las, katerih nasprotje z velikim črnim očesom je činilo to dekliško prikazen zopet nenavadno mikalno. Denes je imela na sebi lahko jutranjo obleko, in lasje, katere je nosila prej še skromno okolo temena na glavi ovite, razpali so jej pri urnej hoji, in viseli sedaj v dveh gostih kitah preko ramen.

Tako je dospela do gozda, ki se je, na tej strani gradiča počenši, raztezal proti severu in vzhodu v daljne gore z raznimi preseki, po katerih so se širile njive in travniki. Stezica, po katerej je bila grofica prišla, delila se je tu na več krajev v posamezne razrastke, ki so se naposled po gošči izgubljevali.

Sveti mir je vladal po gozdu in ni najmanjša sapica nij premikovala temnih vrhuncev zelenih, zdravo dišečih smrek, ki so tu na gosto rasle, druga drugej na potu. Male ptičice seniničice so pač poskakovale od strža do strža, in v rogovili kljukastega gabra je zdajci tudi zažvižgal kobilar, ter se zdaj in zdaj po starej navadi zadrl se svojim ostrim glasom.

Grofica pak je korakala razmišljena naprej in mehke veje na gósto rastočega smrečevja so se

laskavo dotikale njene glave kakor bi hotele poljubljati umikajoče se lice. Tu in tam je odtrgala mal smerekov vršiček brez vse misli kaj dela, in kadar jej je bilo treba prekoračiti kak kupček preko steze ležečega suhega trnja ali brstja vzdignila je sicer s prirojeno in prigojeno eleganco a vendar menj skrbno svojo obleko, nego bi bila to storila ko bi ne bila sama pod velikim bogom.

Debeli mah je tešil glas njenih stopinj, in črni kos, ki je pod grmovjem v listji iskal črvov in žužkov, splašil se je stoprav z glasnim vriščem, ko je zašumela dekličina obleka pred njim.

Tako je prišla grofica kmalu na malo planoto, preko katere je vodil kolovozen pot.

Tu se stoprav vstavi, ogleda se okolo, na lici jej je brati zadovoljnost, da je ta njen najljubši sprehodnji kraj še vedno jednak.

Potem sede kraj pota na kamen, ki je samec ležal tukaj, lepo od dežja opran, ter bog ve kedaj sem prišel v mahov in ilovit svet.

Samotno je bilo tu, in z daljine je odmeval glas vaškega zvona, ki je oznanjal zjutraj sedmo uro, pri nas še iz turških časov obzvánjano.

Tu zagleda korak od sebe proč mravljišče, velik kup, ki so ga bile nanesle te drobne živalice, uže svetopisemske izglednice marljivosti.

Naša mlada dama se upogne naprej in radovedno opazuje tu živo gibanje in vrvranje, potem pa vzdigne svoj speti svilnati solnčnik in s pozlačenim končnikom njegovega držaja radovedno pobrska po mravljinčjem naselišči. Huj! kako so bile mravlje razburjene, naglo sem ter tja so tekale od straha in srda, ko je prišel nevaren velikansk sovražnik s podiralno roko v njih domovino, gospičin elegantni solnčnik, vojen od lepe male bele ročice in vendar tako neusmiljen.

In gospici je menda veselje delalo to, živalice dražiti, ker veselo se je sama sebi smijala.

Začuje se stopanje konjskega kopita in znano skripanje sedla po potu v gošči. V prvi hip preplašena gospica po konci skoči in hoče zbežati. A takoj se ohrabri in obstane.

Koga bi se bala? Nikogar, tu na zemlji svojih ljudi. A kdo more tod jezdariti? Mnogokrat je uže tu bila, a nikdar nij videla nobenega človeka izvzemši kacega drvarja ali smolarja, kateri pa, to se

ve da, njenim očem nij bil popolnem človek. Nagubanči ponosen obraz in čaka.

IV.

Od one strani, koder je dohajal kopitni glas, prikaže se jezdec izza ovinka, v katerem se je izgubljala kolóvoz.

Bil je elegantno oblečen mlad gospod na čilem konji, — več nego nenavadna prikazen v tem kraji sploh, a kaj še v tej samoti !

Grofica se nekako plašno ozre na svojo jutranjo od rose zmočeno in iznerejeno obleko, in v drugem trenutku misli uže ogniti se v stran.

A prepozno je bilo, kajti oni jo je bil uže zapazil, ter brzdaje svojega ognjenega konja približeval se prostoru, kder je stala sedaj grofica pol radovedna pol v zadregi pričakovaje ga.

Jezdec bliže prišedši pozdravi na lahko, a uljudno in konja pred grofico vstávivši, ogovori jo raz sedla, v nekakem veselem, skoraj da bombastičnem glasu :

„Pardon, prelepa nimfa, da te motim v tvojih prezvišenih lepih sanjah. Pa morda si ti kriva moje današnje zmotenosti — in potem ti naj Apolo pomaga!“

„Oprostite gospica,“ — dostavi smejoč se potem v navadnem uljudnem glasu, „moje usiljevanje, pa usmilite se izgubljene sirote, in pokažite mi pravi pot ven iz te začarane hoste. Uže dve uri jaham sem ter tja, in kakor se mi dozdeva, sučem se v večnem kolarji.“

Grofica je bila spočetka pogledala originalnega govornika, pa takoj po prvih besedah jezdečevih razveselil se jej je obraz in z nekako radostno resnobo mu odgovarja:

„Apolo in ž njim cela njegova družina nij prijazna Marsu in njegovim sinovom — li ne veste tega? Jako se čudim, da pogumni ulanski častnik, baron Gernau ne more najti pota iz čarovne zanjke, v katero so ga po njegovem mnenji zaplele pogorske nimfe. Še bolj pa se čudim, da ima gospod Gernau tako slab spomin, de celo navadno svetno damo, s katero je bil uže mnogokrat, na priliko pri kadrilji vis-à-vis v našem glavnem mestu, zamenjuje naenkrat z divno družabnico Apolovo!“

Jezdec, ali baron Gernau, kakor ga je imenovala grofica Veronika, je s prva prav osupneno poslušal nepričakovani odgovor, koji mu je melodijozno donel na uho; in ko je čul imenovati svoje ime, dospelo je njegovo čudenje do vrhunca.

„Ha, ali prav vidim, grofica . . .“

„Prav vidite, verjemite mi brez prisege,“ reče ona in koketno poigra z zapono svojega solnčnika.

Našemu jezdecu nij mogel nihče očitati, da ima slab spomin za — ženski spol; če o spominu glede drugih reči ne govorimo, v slučajih spomina na ženske si je ohranil svoj stari dobri glas.

Skoči raz konja, seže jej v roko in pravi:

„Ah — kontesa Walden. Kdo bi mogel tudi v prvem trenutju verjeti, da je postala najlepša doma naših elegantnih krogov samotarica v tako odljudnjem kraju, in da je zamenjala mestni salon s tako grozno puščavo, kder človek ne ve ni kam ni kako. A odkritosrčno in na poštenje rečeno, komtesa, ljubše mi je sedaj, da ste izvolili to izpremembo, ker brez nje bi ne bil doživel tako veselega iznenadenja.“

„Vi ste jako ljubeznjivi, gospod baron, pa izpovedajte rajši, da vam je vendar prav neljubo, ka je

imela dama priliko, premagati vas v dobrem spominu. Li ne?“

„Komtesa, vi ste pozabili, da se vojak, kakor sem jaz, tudi nikedar ne bojuje z ženstvom; mož proti možu, to je naša beseda.“

„O nikar se ne umikajte z zofizmi, ker mi ne uvidete. Čemu pak vi moži govorite o zmagah, kadar je ženska tist vbogi predmet, o katerem teče vaš pogovor.“

„In vendar, komtesa, v tem slučaju je vedno tist premagan, ki se ponaša, da je zmagal. Pustite torej ubozemu to malo tolažbo, s katero sam sebi laže!“

„Vi ste ponižni, baron, in nevojaško pomirljivi. Meni se dozdeva, da vas je vaša denašnja nesreča, ko ste se izgubili v ta začarani kraj — kakor pravite — nekako mehkega storila. Pa povedite vendar, od kod pridete tako zgodaj? Kolikor vem, vaša garnizona je tako oddaljena, da še za stavo ne morete v jednom dnevi semkaj prijahati, še manj pa, da bi mlado damo pri njenem jutranjem sprehodu iznenadili.“

„O ta dostavek je bil zopet hudoben; le čakajte, vrnem vam ga pri prvej priliki. Pa potrpite, da vam razložim srečno osodo, ki me je semkaj privodila. Jaz

prebivam pri svojim prijatelji, ki je podedoval tu v bližini ležeči grad Razbor!“

„A, Razbor! Tedaj je umrl oni stari gospod, — če se ne motim — baron Selski, ki je sam za se živel tamo toliko let? Čuden gospod je bil to!“

„Vi ste ga poznali? Jaz ne. Nu pa mi nij do tega. Da, čuden je bil — kakor pravijo. Prijatelj moj ga sam nij nikedar videl, niti poznal; po njegovej smrti stoprav je zvedel o njem, da je imel izvrstno pametno misel, narediti ga za univerzalnega dediča.“

„Je li ta vaš prijatelj bližnji sorodnik umrlemu — morda tudi Selski?“ vpraša mlada grofica.

„Da, bližnji sorodnik je — pa ne nosi njegovega imena. Sestre sin je in, a kaj bi govoril, morete ga celo poznati iz mesta — slikar Rogulin —“

„Oni ki tako krasne portrete dela?“

„Da, oni isti!“

„Spominjam se tega imena, a osobo sem morda zgrešila. On je sedaj v Razboru? In vi dva sta zasedla sedaj samotno pribežališče umrlega puščavnika Selskega? — Dobra zamenja za nas? Bog vas živi — gospod sosed!“ Tako rekši poda prijazno svojo roko baronu.

„Sosed?“ vsklikne on. „Vi bivate stalno tu blizu?“

„Vi menite, da sem celo dolgo noč prebivala v tem hladnem kraji in da predstavljam po leti kako pogorsko nimfo, kakor ste izvolili me uže imenovati? To bi bilo vendar malo prepoetično.“

„A kako vendar?“

„Ne, ne, baron, jaz bivam tudi mej štirimi zidovi, in tu blizu. Povprašajte po gradu, ki se zove Žerinja, in vsak otrok vam ga pokaže. Pa se ve da, vi ste stoprav dva dni tukaj. Mama in jaz svi dospeli sinoči in z nama moja sestričina baronica Birska z gvernantom. Stara moja teta Amelija je uže prej bila tu. Papá pride še le drug mesec in nam pripelje morda še kaj družčine. Do tedaj pa smo kar sami, ako bodeta ljubeznjiva naša nova soseda pozabila na nas.“

„Jaz sem presrečen tega vašega dovoljenja, komtesa, in menim, da smem isto reči v imenu svojega prijatelja. Blagovolite sporočiti čestitej gospej grofinji, da si bodeta nova soseda nemudoma prisvojila svobodo, predstaviti se na Žerinjah.“

„To je lépo, baron, pa sedaj dovolite, da vam pokažem pravi pot iz tega gozdnega labirinta, — kar pa nij taka sila — in potem mi boste dovolili da grem

svojim pôtem, ker teta Amelija morda uže povprašuje po meni.“

Tako govorivši je stopila nekoliko naprej in baron je prijel svojega konja, ki je bil priliko porabil in se pasel ne daleč ob potu proč. Na ovinku pak mu je podala mimogrede roko in na levo z glavo pokazavši mu veli: „Tu doli in potem na desno, in dospeli bodete na plan. Ne morete grešiti.“

„Hvala vam, komtesa; kot spomin na denašnjo osodepolno jutro pa mi pustite rožico, ki jo držite v roki — prosim komtesa.“

„Ne, ne, te niso za vas, baron, „odgovarja smejoč se Veronika. „Vi ljubite le kamelije, li-ne? Z bogom, baron, da se kmalu vidimo na Žerinjah!“

Rekši obrne se nazaj in zgine z griča, od koder je bila zjutraj dospela sem.

Baron pak je uže v sedlu z glasnim odzdravom izpodbodel konja in odjahal.

V.

Črez deset minut je bil po potu, kateri mu je pokazala mlada komtesa, dospel je na raven, na cesto,

in našel sedaj tudi, kod se gre na njegovo novo bivališče.

Zapalivši si fino cigaro, počel je zdaj tih zdaj glasan samogovor govoriti, kakor je uže pri človeku navada, ki je sam sebi družčina in še počasi pa tedaj jako živo misli, a ne posebno globoko in temeljito.

„Glej, ti si se bil denes grdo blamiral! Ali kedo za vruga bi mislil naleteti na tako srečanje! Res nepričakovano. Na mojo vero, ta komtesa vendar nij, kakor si bodi. Premalo sem se prej brigal za njo. Oči ima iskre in lepe, a poleg vsega tega še nekaj, kar človeku kar pogum jemlje. No menim da nijsem storil nič napačnega. Gernau! — morda se zopet zaljubiš. Za — štirinajst dnij! Ha, ha!“ In pri tem zaviše svoje brke in jih samodopadno in samoljubo pogladi.

Izpodbode konja, ki je urno povzel naglo dirjanje po ravnej gladkej cesti.

Kosci, ki so tu in tam po južnej strani ceste svoje kose ustavljali in jih brusili, da so mogli jezdeca gledati, čudili so se njemu, ugibali kdo in kaj bi rad tu. Le Zabrdnikov hlapec, ki je bil pred leti še vojak dragonec, in ki je denes tam na travniku začental redovje razbrskavati, ta je znal povedati, da mora to samo kakov oficir biti. In s tem znanjem je koscem močno imponiral.

Črez pol ure je bil Gernau doma, na Razboru.

Vstavil se je pred visokimi vrati, skozi katere se je videlo na temno dvorišče, skočil raz konja in dal vajeti hlapcu, ki je bil pristopil.

„Gospod Rogolin doma?“ vpraša baron ter pogladi po vratu konja morda bolj z navade nego iz ljubezni, katerega je bila nagla ježa dobro zgrela.

„Ne, v Okroglici so z Andrejem pri senu!“ poroča hlapec.

„Kaj je to, Okroglica,“ vpraša osorno on.

„Našemu travniku se tako pravi,“ reče hlapec.

„Kadar se vrne, poroči mi.“

Rekoč se obrne baron in gre lehkosrčno zvižgaje v grad v prvo nadstropje, kder se je bil v velikej sobi po svoje ustanovil.

V sobi ga uže pozdravi cvileč mali pinček, ki je menda uže prav nejevoljno čakal rešenja, in si dolgi čas preganjal z velikimi škornji in vojaško kapico svojega prijatelja ali gospodarja, ki pa tacega čudnega veselja nij zameril, ako mu je le na besedo „hop“ skočil preko konjskega biča, kar je pes tudi sedaj storil.

Naposled vrže bič na mizo, ki je stala sredi sobe, sam pa se stegne dolgočasno na mali, z usnjem prev-

lečeni kanapé, ter si navije cigareto. „A—a—a,“ zazeva globoko, „ti nesrečni dolg čas ti!“

In po tem puhne gost oblak k višku proti stropu, katerega so kinčale lepo zavite, pa tu in tam uže odkrhnene arabeske, ter premišljuje na novo svoje jutranje srečanje.

Baron Gernau je bil lep mož in kadar je korakal v svojej ulanskej uniformi po mestnej promenadi, oziralo se je marsikatero žensko oko za njim. Visokorasten in raven, prijetnega obraza, z nekako aristokratičnim profilom, in ulanski častnik; kaj si želi še žensko srcé! Brkice je nosil skrbno vojaško nasukane in to mu je podajalo nekov energičen značaj.

On sam nij bil premožen, da celò v dolgovih je tičal. Oče mu je bil umrl, ko ga je še komaj poznal, zapustil mu ime in grb, a sicer nič. Mati ga je bila poslala skoro s svojimi zadnjimi dohodki v vojaško učilnico, in ko se je izšolal, umrla je tudi ona. Sedaj je bil sam na svetu, kar ga pa nij nič motilo.

Rogulin je bil sin edine sestre Selskega, katera je bila v zakon vzela navadnega uradnika in zato sprla se s svojim bratom, ki nij hotel nič o njej slišati, niti potem ne, ko je po moževaj smrti težko skrbela za sina in njegovo izobraženje. Vendar je

mladi Vinko dovršil gimnazijo in obiskal slikarsko akademijo v Benedkah in Beču, po materinej smrti pa mogel še z njeno zapuščino prepotovati cilj vseh umetelnikov, divno Italijo, bivati dalje časa v staroslavnem Rimu in izpopolniti se pri izdelkih nesmrtnih mojstrov.

Vendar je bilo treba spomniti se britkega a istinitega izreka, da „umetnost za kruhom hodi“. Vinko je moral tudi za kruh skrbeti. Tako je tu v glavnem mestu rojstvene dežele začel pečati se tudi s portrétnim slikarstvom, kmalu dobil lepo ime, vstop v najboljše družbe in znanja mnogo, tembolj ker je bil sam prijetna prikazen, človek, ki se povsod priljubiti zna, ali ki je tako rekoč sam svoj priporočilen list.

Z lejtantom Gernauvom se je bil seznanil pri šahu v necem javnem prostoru in dobra znanca sta bila uže prej, predno je Rogulinu strijc umrl bil.

Po smrti tega pak je baron kar prijatelj postal mlademu slikarju. Ne vemo, ali mogoče je, da je k tej ožjej zvezi tudi nekoliko pripomogla misel zadolženega aristokrata, da prijateljstva s tem plebejskim bivšim portretistom od slej uže zarad tega nij zametavati, ker je ta bogat dedič postal in nikakor

nij bil one nature, ka se po domače mej posojevalci ali naposodo-jemalci v vojaškem jeziku imenuje „umazano“. Vendar da mlademu baronu ne delamo krivice, moramo pristaviti, da je zopet res imel ono dobro naravo, ki je vedno družbe potrebna, ki vsaj jednega človeka zmirom pri sebi imeti mora, kateremu zaupava vse od srca, vse prav vse brez izjeme. Tak je bil baron Gernau; Rogulin pa je imel tega tovariša uže zarad tega rad pri sebi, ker je bil vedno vselega in zgovorljivega značaja, kar zopet on nij bil. Navadna prikazen pak je ta, da se baš take ne-jednake nature dobro ujemajo v življenji.

Ko je Rogulin letos prvič na svoje novo posestvo za dalje časa šel, povabil je prijatelja Gernauva soboj in ta je, dobivši kratek odpust, rad pridružil se mu.

Ogledaval je, kar je imenoval sedaj svoje, z onim prijetnim občutom, ki ga ima vsak mlad posestnik, kateri prvič more o čem večjem reči: to je moje. Z ogledavanjem nij bil tako kmalu gotov.

O poljedelstvu je pač prej mnogo čital, a praksa se mu je še le tu odpirala. Sklenil je biti konservativen, kakor so vsi poljedelci. Zato je pridržal vse služabnike, ki so bili ob strijčevem času

v Razboru; mej temi je bil prvi stari Andrej, nekakov nadzornik.

Po umrlem strijcu do sedaj nij imel mnogo prilike povpraševati, pa tudi ne volje. Prvič se je nekako ogibal tukajšnjim ljudem povedati, da ga nij celo nič poznal, drugič pa morda tudi nij tako nenaravno, če ga — kakor je bil tudi hvaležen — prejšnja osoda ranjcega nepoznanca nij v prvej vrsti zanimala.

Denes Rogulinu to priđe na misel, ko se je baš vrnil s travnika. Mej služabniki mu je stari Andrej zarad tega najbolj po godu bil, ker je ostal pri njem prostovoljno, da si mu je bil pokojni strije tak legat v testament del, da bi starcu ne bilo trebalo več služiti. Videti je bilo torej, da Andreju je bil Razbor dom postal, in taki služabniki so vestni in dobri.

Andreja pokliče in mu po nekih ovinkih reče:
„Malo ste mi še povedali o mojem strijci, Andrej.“

„Kaj bi povedal?“ odgovori stari.

Oba molčita en hip.

„Povedite mi vendar, kolikor vam je znano, zakaj se je tako v samoto zakopal, da nihče nij vedel ničesa o njem, zakaj nij nikamor šel.“

„Malo vem o tem, gospod,“ izvija se zopet Andrej.“

„Koliko časa ste uže na Razboru?“ vpraša Rogulin in sede, ob jednom vabeč Andreja naj prisede.

Ta prijaznost je starca omehčala in po nekaterih krajših ogovorih reče:

„Dolgo je uže, da kmalu ne bi več pomnil, kedaj sem na grad prišel, menim da bode petdeset let, če ne več. Štirideset ali kaj tacega pa je, kar sva prišla z ranjcem gospodom, vašim strijcem, zopet nazaj v ta kraj, in od tedaj nijsem nikdar stopil črez mejo naše dežele. Gospod moj nij šel nikamor in jaz tudi nijsem imel želje več. Pa je bilo tudi vedno dela dovolj; in to je še najbolje, da se dela tam, kjer se je človek navadil.“

„Vi ste bili jedini človek, ki je prišel bolj v dotiko z ranjcem baronom Selskim?“ reče Rogulin.

„I da, rad me je imel, gospod, bog mu tega ne pozabi,“ pravi starec in solza se mu zabliskne. Potem, kakor sam sebi pripoveduje:

„Tačas ko je gospod, — jaz ne vem prav zakaj, ali zdi se mi nekaj, — prav žalosten in pobit, deželo zapustil in šel na Angličansko, šel sem tudi jaz z njim ter bil sem njegov služabnik. A včasi mi je

bil, kakor oče moj. Zato sem hodil tudi ž njim kamor je hotel in bi bil šel ne vem kam. Tacega moža ne bo več, za-me ne.“

„Ali ste tu iz obližja doma, da ste k mojemu strijcu prišli,“ vpraša Rogulin.

„Ujec moj, duhoven, pošiljal me je dve leti v šolo, in mislila je moja pokojna mati, da bom sam tudi duhoven. Ali ujec umrje — vrnil sem se zopet domov iz mesta in služiti šel, če ravno mi je bilo težko. Tako sem k vašemu strijcu prišel, in ko je po svetu šel, izbral je mene, naj grem ž njim.“

„A zakaj je šel na Angličansko? Nij li nikdar nič omenil.“

Vendar več iz starca nij bilo izpraviti: ali nij vedel, ali pa povedati nij hotel.

Tu pride Gernau.

„Za vraga — kje pohajkuješ vedno, Vinko? Iščem te uže po vseh kotih. Zanimivo novico ti imam povedati! Ugani kaj!“ tako vpije uže od daleč in prihaja z veselim obrazom bliže. Rogulin se obrne proti prišlecu.

„Vendar nijsi našel kake krasotice, — kar tebe najbolj zanima.“

„Uganil si! Našel sem krasotico, pa drugačno, nego ti misliš; poznaš li grofico Walden? Saj je bila na zadnjem letošnjem oficirskem plesu. Njene plave lase so vzbujale občno pozornost.“

„Spominjam se nekoliko, da si me nij posebno zanimala, in veš, da sem se malo bavil s plesom, ter kmalu odhajal,“ odgovori Rogulin.

„Nema li lepih las?“

„No da, ima. In tedaj ti si videl take lase, kakor so njeni. Ti srečnež!“

„Ne le take lase, nego njo samo sem videl, celo, kakor živi in hodi, ter govoril ž njo. Tu biva, komaj uro daleč, na Žerinjah, kakor se zove grad, in je njenega očeta, onega malega možička; gotovo ga poznaš.“

Andrej je bil pri baronovih besedah pozoren postal, in ko je oni izpregovoril ime „Walden“, zbere starec kakor nezadovoljen gube mej očmi na korenini nosa, znak, da mu nekaj nij po volji. Prijateljja nijsta zapazila tega.

„In ti si bil uže tam?“ vpraša Rogulin.

„Ne — še ne, srečal sem komteso Veroniko v gozdu in obljubil, da obiščeva oba dva Žerinje.“ —

„Dobro, Gernau, bodeva imela vsaj malo zabave; posebno ti, ki se tako dolgočasiš tu. Jutri ideva laliko precej tja. Jaz sem glavne stvari uže opravil.“

Ko je bil Rogulin zopet sam, pristopi Andrej in pravi skrivnostno.

„Na Žerinje, gospod, nikar ne hodite. Verjemite mi, da ne bode dobro hoditi tja za vas.“

„Zakaj ne?“ vpraša Rogulin.

„Vaš strijc nij šel zadnji čas nikdar tja, dolgo let ne, in gotovo je imel uzrokov dovolj. Nesreča hodi pa po rodovini, kakor jetika in starost.“

Rogulin je začudeno spogledal, ko je slišal te besede iz ust starega sluge; neprijetne so mu bile, pa dejal jih je na račun originalnosti tega moža, katero je bil menda našel od starega njegovega strijca.

Pa navzlic temu je vstal in odgovoril:

„Jaz ne vem, Andrej, kako vam je mogoče imeti tako ostro sodbo, ki mora žaliti Waldenovo rodovino, s katero sem menda uže znan. Da strijc nij šel tja, dozdeva se mi naravno; on je bil čuden mož, pa da bi jaz ne hodil k sosedom, to bi bilo neuljudno. Vi ste se menda precej strijčevega duha

navzeli v petdesetih letih skupnega življenja, sicer /si ne bi mogel tolmačiti vaših besedij.“

Andrej je bil tudi vstal in prijel svoj klobuk. Obraz se mu je bil pomračil, in videlo se je, da nekaj težko premaguje.

To Rogulin vidi in reče smeje se:

„Andrej, vi ste občutljivi, ne zamerite mi, vendar vsak ima svojo vero.“

„Storite kar hočete; če je vam vse jedno, bode pa še meni. Jaz bi se Žerinj ogibal, ko bi bil jaz vi.“

To rekši odide starec od svojega novega gospodarja proč.

VI.

Jutro družega dne je bilo še jasneje nebo, nego prejšnji dan. Gorkota, ki je vedno narástala, postajala je uže v dopoldanskih urah po malem nestrpljiva, in tem vabljujejša je bila gosta senca košatih lip pred Žerinjskim gradom, v katerej so pri malej mizi sedele tri dame v živem razgovoru. Vsaj tak je moral biti, kajti tri knjige, katerih

namen je bil sigurno molčeča zabava, ležale so pozabljene na stranskih stolah in žensko delo, katerega se je bila menda ta ali druga teh dam polotila, počivalo je na mizi.

Grofica Veronika, katero uže poznamo, pripoveduje resno tovarišicama, — novost, katera ju mora jako zanimati.

„Baron Gernau nij neprijeten mož, in ako nam pripelje svojega tovariša, — pomisli Ana: umetnik je! — potem nam tu na Žerinjah ne bode manjkalo zabave.“

Tako govoreč se obrne naša znanka, grofica Veronika, k mlajšej dami, sebi nasproti sedečej, iz vrta nam tudi uže znanej, ki se je zamišljeno igrala z nitko barvane volne, katera je pripadala k pozabljenemu delu.

„Misliš li, Veronika, da si želim še druge zabave, nego je uže imam?“ odgovori nekako živo. „Tako lepih, prijetnih dnij ne preživim nikjer in nikdar, kakor jedino tukaj pri vas na gradu po leti. Ko smo v penzijonatu na sprehod hodile, uže tačas, oh kolikokrat, da, vsakokrat sem se spominjala tega kraja in — tebe, — ah Veronika, ti ne veš, kako

te imam rada,“ — in tako rekoč teče okrog mize k prijateljici in jo objame.

„Ah, baronica, ne ravnajte tako otročje, to ne pristuje takovej mladej dami,“ zavrne preživega dekleta zraven sedeča gospica, ne postarna, a vendar po lici svojem uže preko mladostnih let. Germanski tipus bral se jej je od daleč z obraza, in akoravno ne več posebna lepota, preobračavala je vendar koketno svoje modrosive oči; to se ve da nij bilo nikogar, komur bi bili mogli veljati ti pogledi. To je bila guvernanta baronice Ane. Šla je počasi proč, ker vedela je, da njene sitne pridige uže nič več ne izdajejo.

Tudi Veronika se ubrani počasi strastnega objetja, in potisne mlado prijateljico zraven sebe na stol:

„To uže vem, Anica, da me imaš rada, pa včasi se morda vendar dolgočasiš pri nas, in tu je družba, ki se nam obeta, prijeten premenek.“

„Ti si taka kakor gospica Rika. Zmirom me karate, da sem vam preotročja in bog ve kaj sem še. Pa jaz ne morem drugačna biti, kakor sem; in če koga ljubim, kedo mi brani,“ in tako rekoč oklene se zopet Veronike, kakor navlašč z veselim smehom. Nekoliko resnejša potem nadaljuje:

„In ti hočeš, da se tu na enkrat z oficirji in umetniki in bog ve s kom — zabavam? Saj tega še ne znam ne. Jediní mož, s katerim sem se do sedaj zabavala bil je stari plesovodja v odgojišči, in temu smo se največ smijale in ga dražile. Oh ti ne veš kaj smo mu enkrat naredile; moja prijateljica Adela mu je položila pod stolove noge, na katerega je včasi mej našim plesom sedal, orehovih lupin, in ko se je vsedel — resk —“

Od smeha deklica nij mogla dalje pripovedovati.

„Baronica! Kakovi pa ste denes?“ povzame besedo karajočim glasom guvernanta, ki se je bila zopet vrnila, „jaz vas komaj poznam!“

„Vsaj nij treba, Rika, pa ne karajte me vedno — smeje se Ana, — pa smešno je bilo vendar, ko je plesovodja —“

„Prav vesele ste denes, in ti Ana posebno; kaj pa imate vendar?“

S tem vprašanjem prestriže Anino govorico došla postarna gospa, ki je bila počasi prišla in sedaj prisedla na stolec.

„Glej, glej, teta Amelija,“ vsklikne baronica Ana, popustivši svojo prijateljico, ter urno stopivši

k došlej starej dami. — „Gospica Rika in celo Veronika sti denes tako nestrpljivi, da jima še moje veselje ne ugaja.“

„I kaj pa imaš vendar, da si tako vesela?“ povpraša prijazno stara teta; „navadno si tiha in zamišljena.“

„Veseli me, da sem zopet pri vas, tukaj, kder je vendar tako lepo; le poglej tja doli, teta, na vas, na dolino, na daljne holme in na potok, čegar ovinki se tako srebrno blišče v solnčnem svitu, ah tetka, da bi moglo vse to vedno tako ostati!“

In tako govoreč poprime baronica roki stare dame in ju pritisne na svoja prsa.

„Pojdi, pojdi, Anica; denes ti je še vse novo in zanimivo, v par dneh se navadiš in potem ti bode vse jednako. Človek je uže tak! Škoda za to, da je.“

Rekši, pogladi teta lepo zarudela lica mlade baronice, in uduši ugovor na njenih ustnih z prijaznim poljubom.

Baronica Ana je bila, kakor smo uže povedali, komaj šestnajst let staro dekle. V vsem popolno različna od svoje sestričine, grofice Waldenove, imela je ž njo jedino svoje črne oči jednake, katere pa so v nasprotji grofičinim skrivnostno obsenčevale

temne trepalnice, in katere so imele oni, pri ženskih tako redki, in tako čudno vabljivi značaj, katerega le mimogrede označimo, ako pravimo: mokre oči. Ana je bila brineta, in gosti kostanjevi kodri njenih las so jej viseli z rudečim trakom na lahko prevezani preko ramen. Onega mirnega premišljivega temperamenta, kateri je označeval vsako stopinjo in besedo prijateljice grofice Veronike, pri mladej njenej sestričini Ani nij bilo duha ni sluha; tu je bilo vse živo, vse kipeče, ali pa zopet popolnem vse tiho.

Baronica Ana bila po materi svojej v sorodu z Waldenovo družino, in sama je bila — sirota. Oče nje nij bil zapustil premoženja, ko je umrl v nevisokej državnej službi, in udova njegova porabila je kmalu, kar jej je ostalo, za se in za izrejo svoje hčerke; umrla je par let po svojem možu, in grof Walden je vzel zapuščeno sorodnico Ano v svoje varstvo, in izrejal jo v penzijonatu. V poletnih počitnicah je prihajala na Žerinje, in letos sè svojo guvernanto, kajti ostati jej je bilo sedaj po končanej izreji pri Waldenovih.

Veroniko je ljubila kot sestro, akoravno si je ona, kot več let starejša, pripisovala Ani nasproti nekako materinsko ulogo.

Pravo mater pak je imela baronica Ana v teti Ameliji. Ta je bila duša Waldenove hiše, in sestra sedanjega gospodarja, grofa Waldena.

Bila je visoko rastena žena, bolj suhega, nego polnega obraza in je nosila uže malo sive lase. Prijazna z vsakim in obče priljubljena.

Zakaj se nij možila, ker je bila bogata in se je poznalo, da nekdam tudi lepa, — tega nij vedel nihče. Čudno se je dozdevalo to vsacemu, kdor jo je pomnil, ko je bila še mlada, in ko so zahajali zaradi nje od vseh strani odlični snubci na Žerinje. Resnično je bilo nekoliko, kar je bil omenil pred par dnevi stari Zabrdnik, ko je stal pri svojih pivcih, da je od tedaj tiho postalo na Žerinjah, odkar se je tam ustrelil grof Sander, in da grofica Amelija še sedaj žaluje po svojem bratu. To so vedeli i drugi.

„In Anica, tožilo se ti bode včasi vendar-le po uricah, ki si jih preživela v penzijonatu; saj se še spominjam, ko si hodila prva leta semkaj, da si mnogokrat jokala po svojej prelubej gospici Johani. Le čakaj skoraj se bodeš zopet,“ požuga teta Amelija, ter pogleda smehljuje se mlado deklico.

„Ah, tetka, nikari me ne spominjaj, ko bi bila ti poznala gospico Johano, bi se mi ne smijala. Nikdar je ne pozabim, nikdar ne.“

„Prav, Anica, in jaz se nikakor ne smejem. Saj vem sama, kaka je taka ljubezen,“ in s temi malo resno izgovorjenimi besedami vpré teta Amelija zopet oči v svojo pletilo.

„Gospa grofinja!“ naznanja poluglasno guvernanta in vstane sè svojega sedeža.

„Ah mamá, — dobro jutro, mamá,“ vsklikne Anica in stopi, v elegantno jutranjo obleko opravljenj gospej naproti, ki je počasi iz grada prihajala.

„Dobro jutro, otroci!“ odzdravlja družbi na vsestranski pozdrav, — „oh kaka vročina denes! Gospica Rika, storite mi to ljubezen in pokličite Barbo, da prinese kupico vode. Moja migrêna nehçe ponehati.“

Rekši prisede grofinja na stol, katerega jej je ponudila Veronika, ter si pihlja z robcem obraz.

„Tu mirno posédi, mamá, skoraj ti bode bolje,“ tolaži Anica in teta Amelija pristavi:

„Bolje bi bilo, ko bi ne bila vstala, pa si nepoboljšljiva.“

„Ah, nepoboljšljiva! Pusti me, pusti me, Amelija! Ti ne veš, kaj je migrêna.“

In s temi besedami vzame poln kozarec vode, s katerim se je bila guvernanta vrnila. Ko pokusi

malo vode, vrne kupico molčé in se nasloni počasi nazaj v stol.

Bodisi, da teta Amelija res nij vedela, kaj je migrêna; ali da jo je pri svojej svakinji uže mnogo-krat opazovati priliko imela, ona je molče zopet obrnila pozornost na svoje pletilo. In tudi druga trojica je omolknila na kratek čas, celo Anica, ki je prej vedno pozorna bila bolj na vse drugo, nego na svoje delo, vzela je isto zopet v roke.

Novo došla gospa, — mati grofice Veronike, bila je slabotna žena v srednjih letih in je smela še vedno prilastovati si nekoliko ženske lepote. Blondina s svitlomodrimi očmi in jako nervozno rezanimi nosnicami; videlo se jej je, da potrebuje vsak trenutek „eau de cologne“ za svoje nerve, kakor riba čiste vode; vse njeno ravnanje je bilo premerjeno, in celo način, po katerem je slonela v stolu, bil je preračunjen.

VII.

Grofinja je bila prva, ki je pričela očividno dolgočasujoča se, da si je imela migrêno, zopet razgovor.

„Pričakovala sem denes pisma od Henrika, a on nas je menda čisto pozabil.“

„Saj veš, mama, kako težavno je dobiti pismo od našega papá; on ne piše rad in časa tudi nema. Ko ne bode imel več svojih sej in zborovanj, potem pride gotovo.“

„In Henrik je obljubil, da vam pripelje kaj družbe, ker vé, kako močno vam je včasi dolg čas na Žerinjah,“ povzame teta Amelija.

„A, bratranca tvojega, Veronika, hoče papá pripeljati! Radovedna sem o njem. Videla ga uže nijsem petnajst ali več let,“ naglaša mati grofinja.

„Pa čuj, Vika, ali mi nijsi pripovedovala včeraj o baronu Gernauvu, ki je neki tu blizu, in ki ti je obljubil nas obiskati?“

„Da, mamá, včeraj sem ti pripovedovala. Srečala sem barona, jahajočega po spodnjem gozdu, iz katerega nij našel pravega pota domov.“

„Jaz se ne spominjam nobenega plemenitaša tega imena v obližji, Vika. Kedo je ta baron Gernau?“ povpraša nekako radovedno teta Amelija.

„Ah, tetka, tebi še nijsem povedala, kaj se mi je pripetilo včeraj v jutro. Šla sem na sprehod in v spodnjem gozdu srečam jezdeca, ki me je imel za

izgubljeno gozdno nimfo in me prosil razjasnila, ker je bil pot zgrešil. Poznala sem ga takoj, a on mene še le, ko sem se mu na ves glas zasmijala. Ta je namreč baron Gernau, lejtnant pri ulanih, in sedaj na odpustu pri nekem prijatelju, ki je podedoval grad Razbor.“

„Razbor?“ vsklikne nehoté stara teta in upre srpo svoj pogled v mlado grofico.

„Da, Razbor. Pa kaj se čudiš temu, teta? Saj gotovo veš, da je oni stari gospod umrl, ki je neki tam toliko let sam za-se živel? In podedoval je grad za njim nekov sorodnik njegov, sin sestre ranjcega, kakor mi je pravil Gernau. Slikar je.“

Teta Amelija nij rekla ničesa. Samo pletilo v njenih rokah se je urno gibalo, in malo obledela je po zgubanem lici. Pa nihče nij zapazil tega.

„In meni se dozdeva, da baron Gernau uže izpolnuje svojo obljubo,“ vsklikne Veronika. „Glejte doli črez vas se pelje voz; in ako se ne motim, videti je uniforma ulanska v njem.“

Družba je pozorna postala, in celo grofinja je navzlic migrêni vstala sè svojega sedeža.

Voz, ki je bil v istini ravno šinil skozi vas, zavil je pod klancem v stran na grajski holm.

„Za boga, Vika, tvoja toaleta nij za sprejem tujih gostov,“ reče grofinja, ter pogleda po svojej skrbnej opravi, in sede počasi zopet na stol.

Guvernanta pak se pogladi po temenu, in seže po knjigi, ki je ležala na mizi.

Veronika se nasmehne.

„Baron Gernau me je uže vaju,“ pravi, uravnavši svoje delo, „saj sem se mu včeraj predstavila v jako interesantnem položaji, — slikarjeve oči pak menda najrajše vidijo kaj nenavadnega.“

Teta Amelija je molčé zrla v svoje pletilo. Nekov nemir se je izrazil na njenem lici, a po sreči je družice njene preveč zanimal nov prihod, zato je nihče nij opazoval.

Anica je stala par korakov oddaljena in zrla doli v klanec, kjer bi se moral vsak trenotek zopet pokazati voz, ki se je bil ravno na ovinku skril.

„Dva prideta, dva,“ vsklikne in priteče k mizi.

„Mirni bodite vendar, tako vedenje se vam ne pristuje,“ pokara jo guvernanta, in pogleda v stran na grajski pot, kder se je svetila bliščeča oficirska uniforma.

Gernau — ta je bil s prijateljem svojim, — bil je uže od daleč izpod klanca zapazil grajsko

družbo pod visokimi kostanji, in obadva sta na ovinku izstopila ter peš naprej gredoč, poslala kočijaža v vas.

Črez pet minut sta bila pri damah. Gernau predstavi svojega prijatelja. Akopram je oko nerovzne grofinje z dopadajenjem obviselo na lepej osobi Rogulinovej, — storila je pri izgovorjenji njegovega skromnega plebejskega imena, kakor bi je popolno preslišala.

Po uvodnih frazah ponudi prišlecema sedež pri mizi, in cela družba se uvrsti v krogu.

„Napovedali ste se na jako zanimiv način, baron Gernau!“ povzame grofinja besedo; „obžalovala sem vašo včerajšnjo nezgodo, pa ako pomislim, da bi mi brez nje denes ne imeli svojih sosedov tukaj, privoščim vam jo vendar-le prav iz srca.“

„Prišla je ta nezgoda najinej neuljudnej brezskrbnosti na pomoč! Pa oprostiti morate, gospa grofinja, mi dva sva v tem kraji še čisto tuja in ne poznavata ni ceste, ni vasice, ni človeka tod; da sva pa jako spokornjiva grešnika, imate dokaz uže pred soboj,“ odgovarja Gernau.

„Hvalila sva oba to nesrečno Ulisesovo osodo mojega prijatelja“ —

„A, izvrstno, gospod Rogulin,“ prestriže govorečega mladega moža grofica Veronika — „vi me bodele še primerjali z Circo!“

„Da, grofica, v prvem delu njenih dobrih lastnostij gotovo in brez ugovora . . . .“

„Ne ugovarjajte mu, grofica! Umetnikove, slikarjeve oči več vidijo, nego naše navadne,“ pritrjuje Gernau.

„To se pravi — hočejo več videti, in si pripisujejo včasi pravico za to,“ dostavi Rogulin.

„A, vi ste slikar?“ povpraša grofinja.

„Tudi to menda le hočem biti. Vsakemu človeku je nekaj prirojeno, kar ga spremlja po vseh njegovih potih do konca življenja, in čemur žrtvujemo velik del svojih močij. * Ljudje pravijo: to je poklic; mi moderni filozofi brez filozofije pa menimo: to je naravni namen, — nekova predestinacija. Nikdo si je nij prav za prav svest. Domišlja si jo pa vsak, in meni, da jej tudi nij treba mnoge pomoči v razvoj. Sama ob sebi se mora vršiti. In taka je, bojim se, tudi z mojim slikarstvom!“

Rogulin je govoril to na pol resno, na pol sarkastično.

Teta Amelija, ki mu je sedela ravno nasproti, poleg baronice Ane, in ki nij bila še besedice izpregovorila, ozrla se je nehoté vanj, in v njenih starih sivih očeh igral je nekov nenavaden izraz.

„Vi prej še nijste bili nikdar v tem kraji,“ vpraša grofinja slikarja.

„Ne, nikdar, in ako smem v svojo sramoto obstati, niti si domišljjal nijsem, da je ta del našega sveta tako krasen. Moj pokojni strijec nij imel slabega okusa poleg vse svoje originalnosti.“

„Vidiš, Veronika, saj sodim jaz vendar prav, in nijsem jedina občudovalka vaše domačije,“ reče smehljaje se mlada baronica Ana, ki je do sedaj tiho sedela tik tete Amelije.

„Jaz ne verujem, da bi bila komtesa družih mislij,“ — ugovarja Vinko in se ozre proti mladej deklici.

„O da, vi je ne poznate; ona in gospica Rika se vedno smejeti in imenujeti me otročjo, ako povem, kako vesela sem teh lepih goric in te krasne doline. Kaj tacega v penzijejatu nijsem imela.“

„Le čakajte, baronica,“ odgovarja Rogulin, „ko se jih bolj navadite, izgubile bodo te gorice in ta

dol tudi ono idealno barvo, katero nosijo še v vaših očeh. Navada pokončuje idealizem.“

„Vi bi kaj takega ne smeli govoriti,“ pravi Veronika.

„Vi menite, da škoduje to mojim nazorom o idealu, kateri mora slikar vedno kot svoj privilegij nositi soboj. O grofica, nihče morda ne izgublja več idealizma, nego oni, ki se peča z umetnostjo. Čem preje, tem bolje, akoravno je težko iznebiti se tega.“

„In vam se je morda uže posrečilo?“ vpraša Veronika. „Jaz bi dvomila.“

„Jaz sam ne vem tega!“

Gernau je mej tem pričel z materjo grofinjo in s teto Amelijo pogovor o mestu in njegovih zabavah, in sedaj so se tudi mlajše družabnice lotile teh razprav. Rogulin je le sem ter tja omenil kaj, mej tem pa opazoval svoje nove znance.

Z Amelijo še nij bil neposredno izpregovoril nobene besedice, nego le v občnem pomenku.

Opazoval je pa staro komteso, in njen simpatičen obraz. Zanimal ga je nekako posebno. Zakaj baš ta?

Naposled se obrne do nje z vprašanjem:

„Vi poznate to okolico uže dalje časa, grofica! in poznali ste sigurno umrlega mojega strijca.“

Prijazen obraz tete Amelije zatemnel se je na trenotek tako, da je zapazil to Rogulin. Pa nij imel časa preišljevati, kajti zgodilo se je le na trenotek in teta je takoj prijazno odgovorila:

„Umrlega barona Selskega nij bilo mnogo tod videti. — Mene pa tudi tukaj nij bilo. Tudi vedeli nijsmo, da je bolan. To, da je umrl, smo še le slišali, ko je bil uže pokopan.“

Rogulin je vendar čutil, da je odmeval iz teh besed nekov glas, ki je oznanjal, da to nij posebno prijeten pogovor starej dami in opustil ga je.

Pomenek se je sukal naposled o navadnih, vsakdanjih rečeh, in prijatelja sta kmalu končavši svoj prvi pohod, poslovila se in prejela prijazno povabilo, še mnogokrat priti na Žerinje.

Po njenem odhodu je tudi grofinja vstala in odšla v grad, omenivši še:

„Henrik bode vesel, ko čuje, da vendar nijsmo tako zapuščeni na Žerinjah. Škoda le, da ta slikar nosi tako navadno ime. A vidi se mu vendar, da ima máterino kri v sebi. — Gospica Rika, ali mi nečete malo čitati, jaz moram nekoliko počiti!“ —

Veronika je tudi izrazila svojo zadovoljnost. Teta Amelija in Anica pak ste molčali.

VIII.

Minolo je nekoliko tednov.

Prvi pohod dveh prijateljev na Žerinjah nij ostal zadnji. Zahajala sta pogosto tja, bodisi vkup, bodi si Gernau sam, kadar je prijatelj njegov doma imel z Andrejem kaj opravil, katera so se v novem gospodarstvu jako kopičila.

In zraven tega priredil si je Vinko v starej biblijoteki na Razboru svoj atelier, in tamo si je mnogokrat čas preganjal sè svojimi studijami. Našel je na svojem novem posestvu mnogo zanimivih rečij, starin in družih stvari, katere je bil prinesel umrli stric soboj s svojega potovanja, in ki so pozabljene tičale v shrambah, ali pa po naključji in po samovoljnjej uredbi kacega estetičnega služabnika kinčale razne kôte.

Gospodarstvo je vodil Andrej, na videz sicer po ukazih in naredbah mladega gospodarja, v istini pa po svojej lastnej izkušnji in volji.

Gernau je jahal in hodil okolo, in po vseh bližnjih vaseh so kmalu poznali Razborškega oficirja ulana.

V nedeljah sta bila sigurno oba na Žerinjah, in tam so se kratkočasili ali doma, ali pa napravili skupni izlet v okolico.

Bilo je necega deževnega dne početkom julija, ko je ležal Gernau v atelier-u svojega prijatelja na starinskem kanapeji, zevajoč in pušeč. Vreme ga je sililo ostati doma, in gledati prijatelja, ki je na visokem stolu sedel s čopičem in paletto v roki pred razpetim platnom, na katerem je bilo videti pričeto sliko, katero je bil Vinko našel mej razno šaro, a poškodovano; to je sedaj popravljjal.

„Kaj za boga vendar, ljubi moj Vinko, imaš ti pri tej starej reči; kakor bi bila prekrasna devojka, katere obraz hočeš iz svojega srca spraviti na platno;“ — tako govoreč preloži Gernau svoje ostrožene pete in pogleda po strani na sliko.

Vinko se nasméhne in na lahko odgovarja:

„Ko bi ne vedel, da imaš vendar-le nekoliko pojma o mojem delu, in da govoriš svoje besede le tako brezmiselno, da sploh kaj govoriš, zaprl bi ti svoj atelier pred nosom. Slikarjev prijatelj, pa tako vprašanje?“

„Ha, ha, Vinko, imaš prav. Pa kakor se spominjam, si ti celo sam enkrat na Žerinjah dejal, da vi slikarji hočete vedno več videti, nego drugi navadni ljudje — kaj se boš torej hudoval nad menoj!“

Gernau pri teh besedah zopet preokrene nogi in navidezno malomarno nadaljuje :

„Jaz bi pa vendar vedel hvaležnejšo nalogo za te, nego to, katero sedaj izpeljuješ. Kaj meniš?“

Vinko, malo čuteč, kam meri Gernau, potegne s čopičem po paleti in vpraša, na smešno stran zavijaje pogovor :

„Morda zopet kako novo konjsko glavo, katero si staknil mej oguljenimi živinčeti v kakem kmetskem hlevu?“

„O slabo ugiblješ! Kaj meniš, ali bi ne mogel na priliko grofice Veronike obleči na platnu v mitologično opravo. Pomisli, kaka Juno bi bila to.“

Gernau je govoril to močno pušivši svojo cigareto, in gledajoč k višku v strop.

Vinko je obrnil na trenotek svoj pogled v govorečega, potem pa vrnil pozornost zopet na svojo sliko in svoje barve.

„Juno? — Pojdi, pojdi — nema pravega nosa za Juno!“ odgovori malo posiljeno smejoč se.

Kratek molk nastane.

Gernau povzame zopet prvi besedo:

„Pa naslikaj kaj družega iz nje; ti najbolje presodiš, kaj jej pristaja! Čemu pa se ukvarjaš z barvami?“

„Jaz še nijsem nikdar premišljeval te reči, — čemu tudi? In, ljubi moj, saj veš: žensk ne znam dobro slikati,“ — odgovarja Vinko na kratko.

„Hèm, ne vem.“

Nekoliko časa nij bilo čuti družega, nego puhanje Gernauva, ki je pošiljal okrogle oblačke k višku.

„Pa čuj, Vinko,“ prične zopet, „katero mitologično osobo bi jej primeril ti, ako bi se podvrgel omenjeni nalogi?“

„Ti si pa denes jako čuden, Gernau; ali te je deževno vreme tako poetičnega naredilo, da kramljaš v duhu po starih klasikih, ali pa ti je dolg čas po Žerinjah — da se poslužujem občnega imena,“ reče Vinko, ter se obrne proti prijatelju.

„Dostavek je bil nepotreben, Vinko, zato, ker mu manjka prave podloge.“

„Ne, ne, jaz bi mislil, da je bil še premalo jasen,“ odgovarja Vinko, položivši svoje orodje iz rok.

Gernau sede na svojem ležišči.

„Jaz te ne umem,“ pravi, ter vtakne roki v žepa.

„Čudno, da si denes tako slaboumen!“ zavrne Vinko, ter roma počasi po sobi gori in doli.

„Ne, ne, ti si se izpremenil, ter si kakor skrivnostna sfinks,“ odgovarja Gernau.

Oba molčita nekoliko časa, in slikar meri pot po sobi gori in doli.

Naenkrat obstane pred baronom.

„Gernau, ti si močno zaljubljen!“ izusti počasi in z glasom, v katerem sta se strinjala humor in resnoba.

„Zaljubljen? ha, ha!“ vsklikne mladi oficir, preobrnivši se na kanapeji na drugo stran; „zdelo se mi je uže, da kaj tacega misliš o meni! Prijatelj, morebiti misliš prav; kdo vé, jaz sam morda ne vem, da me je uže ranil tisti tvoj bog Amor, ki tam-le tako neumno gleda izza onega zastora. Béži, béži, zaljubljen, ha, ha, ha! Kako za vraga ti prihaja ta nespametna misel?“

Tako besedovaje se je zviral Gernau po svojem ležišču, kakor da mu ne bi bilo možno primerno stegniti se k počitku.

Vinko je stal z zaključenima rokama pred njim in gledal nanj; polu resni in polu humoristični izraz njegovih čutil, ki se mu je kazal na obrazu nij se izpremenil pri besedah prijateljevih.

„Opazujem te uže dolgo časa, odkar sva bila prvokrat na Žerinjah,“ pravi počasi; „in slep bi moral biti oni človek, ki bi menil, da je čestitovanje, katero izkazuješ grofici Veroniki, — gola galanterija. Prijatelj, tudi vojaška galantnost ima svoje meje!“

„Siten ne bodi, Vinko! Jaz ne umem, s kakim očesom gledaš ti moje ravnanje. Jaz sem zmirom jednak nasproti dekletom, kar me poznaš.“

„Da, jednak v enakih slučajih! Le molči, Gernau, uže tvoji odgovori so mi dovolj. Zaljubljen si, kakor kak top gimnazijalec, ki popisuje svojega Virgilija tisočkrat z imenom svojega ideala. Oprosti, da upotrebljujem tako primer, ki morda tebi nij znana, pa ljubi moj, reci — nij li res?“

„Sam vrag vedi, Vinko, kaj ti je naenkrat prišlo na misel? Morda si celo ti sam nalezal se budalosti, katero meni pripisuješ? Čudež bi ne bil,

in zadnjič si pod kostanjem v Žerinjskem vrtu tako iskreno zrl v oči grofici Veroniki, da je bilo misliti, da jo hočeš po vsej sili portretirati doma. Morebiti si jo pa le naslikal si v srce.“

Vinko je pri teh Gernauvovih besedah prehodil zopet dvakrat pot po sobi.

Za trenotek je stisnil ustni skupaj, kakor bi ga bilo nekaj neprijetno zadelo, potem pak k oficirju obrnivši se, rekel:

„Ljubosumen si tudi užé! Glej, glej, vedno boljše se odkriva tvoja srčna bolečina!“

Gernau vstane in koraka na tihem žvižgaje proti oknu. Vinko se ozre za njim in sedaj zopet prevleče temen izraz njegovo lice. Pa le za trenotek. Potem gre počasi za prijateljem, ki je na videz zamišljen bobnal po oknu, in smehljajoč položi roko na njegovo ramo, rekoč mu:

„Ti se morda jeziš zaradi mojega opazovanja? Ko bi to čul naš prijatelj Josip, pogledal bi z lista, na kateri morda ravno sedaj seje jutrajšnji svoj duševni plod v svoj monitér, — pogledal po strani in z velikim prijateljskim zaničevanjem bi ti dejal: butelj! — Pojdi, pojdi, Gernau — če hočeš, naslikam te ko Toggenburga na platno, ali pa ti stisnem

Amaranth v roke, ker si v svojej ljubeznji še tako sramežljiv, kakor petnajstletna gojenka v kakem nemškem penzjonatu. A pustiva stvar — s tobaj nij nič pečati se. Počakam rajši, da mi pošlješ prihodnjo zimo z zlatom rezano karto, na katerej se bo svetilo tvoje in njeno ime!“

„Le čakaj!“ pravi na kratko Gernau in bobna v eno mer po oknu.

Vinko vzame zopet paletu v roke in se vrne k svojemu delu.

Nekdo potrka in v sobo stopi sluga z dvema lističema.

„Od kod?“ vpraša Vinko, vzemši sebi napisano in izročivši prijatelju drugo.

„Posel z Žerinj je prinesel pisma.“

„Ah — Gernau, glej! Povabilo za jutri k izletu na Ravne,“ pravi Vinko in slugo odpustivši, meni dalje: „Kaj praviš, prijatelj, bode li vreme ugodno?“

„Dež je uže ponehal, mislim, da se popolno zvedri.“

„Prav bi bilo!“

„Ostaneš ti denes doma, Vinko?“ vpraša črez nekoliko časa Gernau.

„Da, delati še hočem, in potem imam Andreju še nekoliko naročiti, zvečer igrava šah — ne li?“

„Prav, — pa ne kraljici,“ dostavi smejoč se Gernau. „Sedaj pa izjaham še pol ure!“

In to izpregovorivši pobere svoj bič in odide.

„Ne kraljici!“ dejal je zamišljeno Vinko, ko je zaprl baron vrata za soboj; počasi stopi zopet k oknu, kder se je prej z onim mudil, in tam postoji nekoliko, gledajoč v smreke, ki so nasproti rastle in segale s svojimi vejami proti gradu. „Zaljubljen si — zaljubljen — prijatelj,“ je dejal polglasno za-se — „in jaz morda — tudi.“

IX.

„Kaj pa delaš uže sedaj na vrtu, Anica?“ povpraša družega dne, ki je bil prinesel zopet solnce in jasno nebo, teta Amelija preko ograje, za katero je bila stopila, prišed iz grada.

„Si li ti, tétka? Čakaj, precej ti povem! Šopek delam, ugani, komu ga bom dala?“ tako zakliče iz vrta veseli glas mlade baronice in takoj potem stopi skozi vrata ven k teti, ovijaje lep šopek z nitko.

„Tukaj sem, in glej kaj sem naredila,“ pravi ter kaže rože grofici — „ah, ko bi Tine vedel, kako sem mu oropala vrtič! Ne povej mu, tétika! — Sedaj pa ugani, čegavo bode to cvetje?“ Tako besedovaje prime teto za roko in obedve ideti proti gradu.

Grofica Amelija posluša potrpežljivo v eno mer tekoči drobni govor mlade deklice, in pogladivši jo po zarudelem lici pravi:

„Kako bi vedela? morda velja Veroniki, morda pa našim denašnjim gostom, s katerimi pojdete na Ravne!“

„Da, da, na pol si uganila — gospodu Rogulinu ga bodem dala! Veš, tetka, obljubila sem mu ga zadnjič, ko je narisal tam v vrtu Veroniko in pa mene — saj si videla, kako lepo — in denes mu ga bom izročila. Dejal je, da ga bode veselilo,“ pristavi počasi.

Teta je nasmehnila se deklici; pazila pa nij posebno na njeno govorjenje; zamišljena je bila nekoliko.

„Ali ti ne pojdeš z nami, tetka?“ vpraša Anica.

„Ne, jaz ne, jaz moram biti doma,“ reče tiho. Dospeli ste pred grad.

„Glej, glej, naša soseda uže prihajata; jaz ju vidim tam doli pred vasjo,“ zakliče Anica.

Teta pogleda na ono stran in reče:

„Tedaj idi urno in opravi se, gostov ne smemo pustiti čakati. Kaj pa ti Veronika? Ti si pa uže opravljena.“ Tako govoreč se obrne do grofice, ki je prihajala po veži.

„Tebe iščem, teta, ti moraš iti z nami; — mamá se boji, da dobi zopet migrêno, in te prosi, da greš ti! Gospica Rika je pri njej in jej čita.“

Teti Ameliji to nij bilo posebno po volji, pa pomagati nij bilo. Odide za Anico v grad.

Veronika počaka sama pred gradom. Denašnja njena jako okusno napravljena toaleta storila je vitko njeno rast še mikavnejšo, in samosvestno dopadajenje se jej je bralo z lica. Sè solnčnikom igraje se, zrla je na belo cesto, ki se je vila skozi vas, in po katerej je prihajal voz Razborskih sosedov.

„Oba prideta,“ — reče tiho sama za se — „oba“.

Malo hudobno se nasmehlja ter si popravi kito las, katera se menda nij čisto pravilno prilegala temenu.

Veronika bi ne bila zaslužila biti ženska, ko bi ne bila čutila, zakaj tako pogosto prihajata oba prijatelja na Žerinje. Da nij bila to samo sosedovska uljudnost, videla je dobro.

Rogulinov voz, ki je v istini pripeljal oba prijatelja, postal je nekoliko trenutkov pozneje pod kostanjem pred gradom in grofica je sprejela z vso možno ljubeznjivostjo oba gosta.

„Prav trdno nijsmo bili prepričani, da prideta gospoda,“ reče Veronika, ter ustreže baronu, ki jej je bil ponudil svojo roko, ter peljal jo h klopi pred gradom.

Rogulin je šel za njima.

„Imate li tako malo samosvestnega zaupanja v svojo lastno moč?“ vpraša smehljaje se Gernau.

„Samosvestno zaupanje! Recite raji: ali naju tako dobro poznate, da nijsva prav nič različna od družih svojih moških bratov? To bi bilo boljše, li ne, gospod Rogulin?“

„Zakaj vprašate mene o tem, grofica?“

„Ker vem, da je za gospoda Rogulina vselej žrtev, popustiti doma svojo umetnost in pridružiti se nam drugim navadnim zemljanom, ki vzdihujemo tukaj pozabljeni in osamljeni.“

Tako govorivši sede grofica in se koketno smejoč pogleda Rogulina.

Ta je prej stopal nem za parom, in upiral svoje oči v krasno postavo grofice in tudi na prve besede razmišljeno odgovoril. Še le zadnje vprašanje ga je zdramilo, in ozrši se v njo je dejal:

„In ko bi bilo ravno nasprotno žrtev, grofica?“

Veronika je povabila oko na lahko. Čutila je, da je bilo v Vinkovih besedah nekaj več, nego samo kompliment.

„Ah, vi ste galantni, gospod Rogulin,“ reče in zavije pogovor na drugo stran.

Gernau je uprl srpo svoj pogled v prijatelja.

Kmalu ste prišli tudi teta Amelija in baronica.

Zaduja je prinesla soboj šopek, pa vendar ga nij oddala takoj po svojem jutranjem namenu, nego hranila ga menda za boljšo priliko.

V kratkem času je bil tudi grajski voz gotov in potem se je delila družba v obe kočiji.

Gernau je vzel voz, v katerem se je bil s prijateljem pripeljal in grofica Veronika je prisedla k njemu. Vozil je Gernau sam.

Grofica Amelija in baronica ste povabili Rogulina k sebi in tako urejena se je odpeljala družba.

Ravne, kamor so se bili namenili, imenovala se je stara razvalina mej vinskimi goricami, katere omejujejo v vzhodu Radoveljsko dolino, in je oddaljena od Žerinj dobro uro. Lep, uglajen pot, ki vodi z Radovelj tja, ovije se okolo holma, ki nosi stari razval; od tod je treba peš korakati k višku.

Gernau je vozil z iskrenimi Rogulinovimi konji in je kmalu dobro prešel teške grajske konje.

Dež, ki je lil prejšnji dan, poplaval je bil cestni prah, in jutro je bilo prijetno hladno. Po belej ravnej cesti je dirjal voz naprej in na desnej in levej se je lesketalo jutranje solnce v rosnih kapljah, ki so še visele po travi. Pastirčki, ki so igrali na koncu Radoveljske vasi na cesti, skočili so na obe strani, in glasen nagajiv krik je zadonel za vozom. Gernau je bil srečen. Pustil je dirjati konja, kolikor sta mogla, in kratkočasil je grofico z vso vajeno galantnostjo, in ono površno duhovitostjo, ki je v njegovih krogih doma in v tacih slučajih najbolj vspešna.

Drugače se je godilo njegovemu prijatelju.

Grofica Amelija je bila nekako resna, kakor bi jo nekaj močno težilo, in baronica se je igrala sè svojim šopkom, kakor bi premišljevala, kako bi

ga mogla pač oddati. Pričakovala je opombe Rogulinove. A le-ta je bil denes tudi jako redkobeseden; misli so se mu sukale okolo prvega voza, in prav težko mu je bilo, z navideznim zanimanjem udeleževati se navadnega pogovora, ki se je bil vnel o lepem dnevi in prijetnej vožnji.

X.

Dospeli so do griča, na katerem je stala stara razvalina Ravne.

Gernau je bil uže voz zavil k bližnji gostilni, kjer je izročil konja hlapcu v varstvo. Ko pridejo drugi, napravi se cela družba na pot v hrib. Rogulin se pridruži Veroniki, in stopala sta vkup nekoliko korakov pred drugimi.

„Glejte, gospod Rogulin, kako krasen dan. Srečnejšega si nijsmo mogli izvoliti za svoj izlet,“ reče grofica, opiraje se na tla po lahko ob svoj solnčnik.

„In vendar se vas včasi polasti želja, da bi vsi ti krasni dnevi uže skoraj minoli, da pridete zopet v mesto, ali ne grofica?“ vpraša Rogulin.

„Ne, ne, nikakor ne, čisto napačno me sodite! Pa po čem sklepate, da je mestno življenje moj ideal? Umetniki ste res čudni ljudje, ker menite, da je naravni kras v naturi le za vas ustvarjen, in da ga morete samo vi občudovati. Ako se ne motim, ste pač to hoteli sè svojo opazko poudarjati.“

„O, tega vam ne oporekujem, grofica; saj sem ravno — o nasprotnem pri vas prepričan. A dozdeva se mi, da se tudi vi . . .“ Rogulin poneha nekoliko.

„Ne morete iznebiti stare ukoreninjene, prirojene, grozovite ženske nature, kaj ne gospod Rogulin, tako ste hoteli končati? Izvrstno zares, pa nekoliko resnično,“ smeje se Veronika; potem pa na pol k izpremljevalcu obrnivši se, reče:

„Ali se še spominjate, kako ste me enkrat poredno primerjali Circi — jaz imam dober spomin za take komplimente — in varujte se, kadar napoči dan plačila!“

Rogulin jej pogleda trdno v temne njene oči in reče v veselem tonu, kateremu se je pridruževalo vendar nekoliko resne barve:

„Pričakujem ga grofica, željno ga pričakujem, izpokorjenemu grešniku je kazen tolažilo; in vpraša

se vrh tega, kedo to kazen naklada — ona ista kazen iz teh rok je druga, kakor je iz onih.“

Veronika je umela prikriti pomen teh besedij ; koketni pogled, kateri je zadel govornika, pričal je to.

Odgovorila nij ničesa.

Po nekoliko korakih se obrne in pogleda po drugej tropici, katera je bila navzlic Gernau-vovemu prizadevanju, da bi prvi par dohitela, precej daleč zaostala. Teta je namreč korakala polagoma, in tudi Ana nij imela posebnega veselja urno hoditi, nego je počasi in zamišljeno stopala.

„Kako počasi gredo,“ pravi Veronika.

„Kmalu naji dohite,“ reče Vinko.

„Počakajva jih,“ sklene grofica in sede na skalo, ki je ležala tik steze.

Govorila sta o navadnih rečeh.

„Vse nas prekosite, grofica, tako urni ste!“ kliče uže na dvajset stopinj Gernau, ki je bil sè svojo družbo došel bliže.

Teta Amelija se je bila uže malo utrudila, ker pot, kateri so bili ravno premerili, bil je precej strm.

„Nikar tako hitro, Veronika, pomisli, kako težko te morem dohajati. Obsodili te bodemo, da moraš zadnja korakati. Anica naj ide naprej.“

Veronika se je veselim smehljanjem udala povelju in spremljevalca sta menjala svoji nalogi ter Rogulin se je pridružil malej baronici.

„Kedo bi mislil, da ste Vi, kot najmlajša, najmirnejša?“ reče jej na lahko, kakor se govori z dekleti, o katerih človek ne ve, bi li jih prišteval otrokom, ali pak odraslim.

„Zaradi tete, ona ne more urneje stopati, oh, jaz bi lahko tekla, ne verujete?“

Vinko se nasmehlja. Kar ugleda šopek v njenih rokah, kateri je nosila uže od jutra soboj, in domisli se prilike, ko mu ga je obljubila. Takoj pravi:

„Baronica, ali se ne spominjate uže obljube, meni dane? Pomislite zadnjič na vrtu na Žerinjah!“

Anica na tla gledaje odgovarja na pol resno, na pol veselo:

„O, gospod Rogulin, morda imam jaz boljši spomin za to kar obljubim, nego vi. Dejali ste, da pridete denes po šopek, a nij vas bilo do sedaj!“

Rogulin je bil malo v zabregi. Poznal je dovolj ženske značaje, tako, da so ga deklíčine besede nekoliko osupnile.

„Torej je ta šopek zame, baronica? Dajte mi ga, prosim.“

„Prav za prav ga ne zaslužite, pa ker je obljubljen, naj bo, tu ga imate,“ reče deklica in mu ponudi zarudélega lica mali šopek rožic.

Rogulin ga pripne na slamnik. Govorila sta dalje o vsem, o čemer se govori s šestnajstletnim naivnim dekletom: o povestih, o penzijonatu, o njenih prijateljicah, o plesu, kateri Anici, kakor je dejala, nij bil nič po všeči, o njenej nekdanjej učiteljici, katero je še vedno tako ljubila in o drugih rečeh — in Vinko nij pazil, da mej urnim brbra-njem jako hitro mineva pot, kateri jih je naenkrat privel do stare razvaline, kamor so bili namenjeni.

XI.

Mej kamenjem, ki se je bilo v teku let odrušilo sè sivega zidovja je bil vzrastel košat hrast, in okolo njega je tla pokrival debel mah. Krasen razgled sé je odpiral s tega mesta na širno Radoveljsko

dolino, in na severne goré, za katerimi so v jasnej daljavi k višku kipeli beli vrhunci snežnikov.

Bilo je uže pozno do polu dne in navzlic prejšnjemu deževnemu vremenu precej gorko.

Cela družba je zato posedla v gosto senco starega hrasta, in od tu radovala se krasnega razgleda, ki se je odpiral očem.

Dva slugi sta prinesla za potnike česar je bilo treba za okrepčanje, in v veselem razgovoru ter mej različnimi igrami, katere je uvel Gernau po tem, ko so se vsi uže naveličali občudovati krasno okolico, minola je hitro ura za uro.

Baronica je odšla naposled kakor je dejala, po hribu rože nabirat, in tudi grofica Veronika je hotela malo na sprehod. Rogulin jo izpremi. Gernau si je rezal umetno palico in ostal pri teti Ameliji.

Za razvalino se je pričelo gosto borovje, ki se je raztezalo po griči naprej v malo dolinico, katera je rezala holm od družega hribovja onkraj razvala.

Po stezi, ki je menda služila samo pastirjem in pa včasih kakemu lesarju, ki je tu morda tihotapil, sta Vinko in grofica šla drug za drugim, saj steza je bila za hojo vstric preozka.

„Ali ne čutite, da nareja pogled na takov gost borov les nekov čuden, skoro otožen vtis,“ povpraša Veronika mej pogovorom, v katerem sta se menila vzlasti o tacihi stvareh, ki jih je kazala okolica.

„Da, grofica, res je, pa to se godi povsod, kder gleda oko enobarvenost. Borov les nij kriv tega, da ne vidimo ničesa, nego velik sivozelen prostor, in nad njim dvigajoče se nebo. Ko bi rasle mej tem borovjem smreke in rastlo hrastje, ter z razno barvo svojih košatih vej dajalo nekoliko razlike celej narurnej sliki, obviselo bi naše oko na njih, in vtis cele podobe bi bil čisto drug. Puščava, ukrajinska stepa, mirno morje nas dela otožne; ako pa pogledamo z gore v daljno nižavo, kder se vrsti vasica za vasjo, grič za gričem, gozd za njivo, nij mogoče, da bi celota enotno in enakomerno na nas uplivala, in vtis posameznih stvarij bode vedno drugač. Enakomernost pa je — otožna ali pa dolgočasna.“

Rogulin je pri teh besedah v živem govoru prišel nehote na stran grofice, in korakal poleg nje, dasiravno so mu skrajne veje tik pota rastočih dreves potegovale preko lica, ko je stopal počasi sè svojo spremljevalko naprej.

Veronika je pazno poslušala. „Da, prav ste rekli, isto sem uže čutila,“ reče in postane nekoliko. „Pa glejte, od tukaj se vidi cela enobarvena dolina, in kamor oko seza, sivozeleno borovje. Le tam doli, v zakotji se vzdiguje proti nebu star hrast, jedin daleč okrog, kakor bil bil tujec na lastnej zemlji. Glejte kako lepo ga obsvetljuje popóludansko solnce — ali nij to krasna slika?“

„Krasna — pa lepša in hvaležnejša poetu nego slikarju! Pesen bo dala sama sliko in komentar k njej, ki vzbuja fantazijo bralčevo — barve pa bodo to učinile mnogo težje. In koliko pove lahko poet z malimi besedami: hrast sam mej borovjem! In takoj vam pripelje fantazija analogijo: Človek sam mej tujci! Sam! Ali nij to del one nesreče, onega zla, ki plava nad človeškim srcem — in katero marsikdo čutiti mora, da si ga ne izkuša, blagor temu, saj njemu nosi to gorje le svojo idealno stran. In to ste tudi morda uže čutili, grofica? A realne istinosti njegove še nijste izkusili.“

„In vi?“

„Jaz sem jo, ko sem prišel sam mej svet, in ostal leta in leta sam.“

„Povejte mi to, kako,“ reče ona s takim glasom, da je bilo težko odbiti. In on je morda moral govoriti.

„Manjkalo mi najpotrebnejšega nij; ko nijsem imel, zaslužil sem; pa nihče mi nij umel, da vse to, kar je človeku za vsakdan treba, meni vendar še nij vse. Iskal sem prijateljev, iskal — ljubezni, — saj prej jih nijsem mogel imeti, in ljubezen je bila z materjo pokopana — pa našel nijsem nikdar zaželenega. Tako se je prevlekel cel moj mladostni idealizem po britkih izkušnjah, ki sem jih užil, z nekovo trdo realistično skorjo — in dejal sem, dobro je tako; sedaj boš imel mir — računal boš — a ne sanjal. Pa zastonj! In naposled — čemu vam pripovedujem to?“

Prišla sta bila na mali prostor v dolinici, kder je raslo višje in starejše drevje, in kder je utišil debel mah vsako stopinjo. Tako tiho je bilo okrog.

Pri zadnjih besedah Vinkovih postala je grofica — in ko je obrnila oko v govornika, izrazil se je v njem nekov mehak čut, ki mu je podajal čarovni kras.

„In zakaj nečete meni pripovedovati tega?“ vpraša se svojim globokim melodijoznim glasom.

Vinko je bil po svojem govoru nekako vzburljen in vprašanje, katerega skrivnostno donenje mu je globoko odmevalo v prsih, pretreslo ga je čudno.

„Ne, — vam ne,“ vsklikne strastno.

„In zakaj ne, Vinko?“ pravi ona, ter stopi za korak bliže.

Tako z imenom ga je v prvič imenovala.

Vinko se obrne k njej in jo prime za roki, ki mu ju je radovoljno pustila.

Le besedica: „Veronika“ se mu izvije iz kipečih prs, in držal je ponosno deklico v svojih rokah, in jo strastno pritisnil na srce.

V bregu nad njima je nekaj zašumelo in grofica se mu izvije.

„Nekdo gre — ali ne?“ vpraša, oziraje se okolo.

„Ne, ne, ptiček je izletel iz listja!“ pravi on, držeč jo še za eno ročico.

„Pojdiva nazaj, — teta bode uže vprašala po meni,“ reče Veronika.

In šla sta — počasi, molče, eden tik drugoga.

Teta Amelija je bila v istini uže pripravljena za odhod, in Gernau se je bil namenil, sklicati celo družbo.

„Kako ti je vroče, Veronika,“ reče teta, „saj ti vedno pravim, da nikari ne hodi tako hitro. Sedaj bode čas odhajati. Pa kde je Ana?“

„Uže gre — tam, glej teta,“ pravi Veronika.

Kmalu se je bila baronica Ana pridružila, in Rogulin jej ponudi zavijalo, katero je držal za njo v rokah.

„Kde imate pa rože, ki ste jih nabrali, baronica?“ reče jej.

Anica se mu umakne z očmi, ter reče:

„Vrgla sem jih proč, čemu mi bodo.“

In ona stopi k teti, ter se je oklene.

Bleda je bila nekoliko, pa nihče nij zapazil tega. —

Na potu domov je bila družba nekako tiha.

Gernau, ki je vozil zopet grofico, nij bil tako dobre volje, kakor v jutru; a v drugem vozu so tudi mnogo molčali.

Ko so izstopili na Žerinjah, posločila sta se prijatelja, in Vinko je grofici na tihem šepetnil:

„Ako ne pridem, pišem — jutri!“

XII.

In pisal jej je, pisal tako, kakor vsak drug človek v njegovem položaji, pismo polno ljubezni in polno strasti. Kakor je bila hitro kali pognala v njegovem srcu ta ljubezen, tako hitro se je razvila sedaj pod uplivom sporazumljenja. Kolikrat in v koliko srcih se probudi na krat ta čarobni čut, ki ima moč v sebi, naraščati in ukoreniniti se, ako mu pride na pomoč zopet ljubezen, in kolikokrat pogine tak zdravi kal, počasi, polagoma, brez sledu, ako ne nahaja zaslombe, nij uslišanja: kakor jabolkovi cveti, ki vzrasto pomladi po širokih stegenih vejah in v zatišji krog debla; oni cvetó in cvetó vedno lepše in lepše, in prinašajo žlahten sad, — ti pa pod vejo, brez solnca, brez gorkote venejo, in njihov kras odletava počasi, polagoma, brez sledu.

Še tist večer, ko se je vršil za Vinka tako znameniti dogodjaj v gozdu pri Ravnah, šel je, s prijateljem domov prišedši, v svoj atelier, v staro biblijoteko, in jo je meril dolgo, dolgo gori in doli stopaje.

In pri oknu, kder sta prejšnji dan s prijateljem bosedovala, zrl je zopet v temen smrekov gozd, ki se je pred njim razširjal. Srce mu je bilo tako polno.

Potem je sédel in pisal njej. Dozdevalo se mu je, da jej z besedo ne more vsega povedati; in povedati jej je imel tako mnogo. O ljubezni, o sedanjosti je govoril; kdo misli v tacem slučaju tudi na prihodnjest?

In drugo jutro je šlo pismo v varnih rokah na Žerinje.

Korespondenca se je pričela in mej tem je hodil Rogulin, kakor prej na pohod k sosedom s prijateljem svojim.

Nihče nij opazil razmere mej ljubimcema, in tudi Veronika nij z nobenim migljajem izdala svoje skrivnosti.

Samo Anica se je ogibala mladega slikarja, tako, da je to sam zapazil, in premišljevale to ravnanje, del hitro izpremembo na svoj račun. Bal se je, da se morda vendar nevede premalo briga za mlado baronico in kazal se jej je zategadelj naposled najljubeznjivejšega.

Grofinja Walden je bila tudi na deželi vedno nervozna mestna dama; bilo jej je sicer jako po

volji, če sta jej dvoranila mlada dva soseda, pa z leti vedno večji prihajajoč dolg čas in domišljevane slabosti prevladovale so jo bolj, tako da je rajša sedela v svojej sobi in mučila gospico Riko, ki jo je morala kratkočasiti s čitanjem francoskih romanov.

Grofica Amelija pak je skrbela za vse; vodila notranjo gospodarstvo, naročila gospodu Mejaču, ki je bil sam jako okoren, sedaj to, sedaj ono, kar se jej je potrebno zdelo. In vesela je bila dveh mladih sosedov, kadar sta se pokazala na Žerinjah.

Slutila je sicer — katera ženska tega ne bi bila — zakaj prihajata oba tako pogosto, pa menila je le, da se Gernau bolj trudi za grofico. Na Rogulina nij mnogo mislila, kajti akoravno ga je rada imela in mu včasih celo kazala nekako, tako rekoč, materinsko nagnenje, menila je vendar, da Veroniko dovolj pozna, da ona ne bode pričela nobene razmere z možem, ki nosi navadno, nearistokratsko ime.

A poleg vse prijaznosti grofice Amelije Rogulinu nasproti, bilo je vendar nekaj mej njima, nekaj nerazumljivega za slikarja; in mnogokrat je ugibal, zakaj premeni ona nakrat obraz in zakaj ga pogleda tako srpo.

In Gernau? Ta je bil vedno stari. Dobre volje, duhovit, kakor more biti ulansk oficir, zabavljiv, kadar se mu je ljubilo, in lahkomiseln vedno in povsod, kakor ga je uže primorala njegova natura.

Ljubil je Veroniko, kakor si je dejal sam, kadar je odhajal z Žerinjskega grada, ter pre-mišljeval, kako lepa in prijazna je bila vendar grofica, kako ga je nežno od strani pogledovala, in kako mehko ga je pri odhodu povprašala, ali skoraj zopet pride.

„Za vraga, Gernau, ti si zaljubljen, ti moraš biti zaljubljen, saj te tako pomenljivo gleda; in končno, zakaj bi ne bil zaljubljen? Za to, ker je Vinko? — Imam pa jaz vendar le več sreče pri ženskih; ko bode on videl, da jo imam jaz, bode tudi pozabil. Kaj pa nasprotno? Ko bi njega izbrala? Ali bi bil jaz nesrečen? Ha, ha, skoraj! A jezilo bi me. Naj bode kakor hoče, sedaj še nij tako, in proti meni je vendar bolj prijazna, kakor proti njemu, to je enkrat gotovo; kadar kaj igramo, vedno meni pomaga. E, Vinko ti sanjariš, zaljubljen pa tudi nijsi tako, kakor jaz, da, jaz!“

Tako je govoril sam soboj, ko je jahal par tednov po zadnjih dogodjajih skozi Radovlje, name-njen zopet v grad.

XIII.

Ko je bil baron vstal in poiskal Vinka, pozvedel je, da je odšel uže zgodaj od doma, in kakor je menil stari Andrej, ki je oficirju to povedal, brzo kam v bližnje hribe ogledovat okolico; kajti odšel je bil peš.

In Gernau na to nij vedel boljšega, nego osedlati konja in odjahati na Žerinje, kder ga uže dva dni nij bilo.

Misel o svojej zaljubljenosti se mu je v glavi prela cel pot, in ko je skozi Radovlje proti zadnjaj Zabrdnikovej hiši dirjal na konji, bil je tako zamišljen, da nij zapazil treh oficirjev, ki so sedeli na znanem mestu pred gostilno. Nekoliko družih vojakov, pešcev, je stalo pri hlevu.

Bili so vojaki na kordonu zarad živinske kuge, o katerih so Radoveljski kmetje uže pred mnogimi tedni modrovali.

Glasni, nakratni „hoj, hola, Gernau!“ iz ust vseh treh tukaj nenavadnih pivcev nagnilo je jezdeca obrnoti svoj pogled tja in takoj je zbrzdal konja, in zasukal ga tja.

Veselo pozdravljanje je zdaj bilo, in na svoje začudeno vprašanje, od kodi in kako pride družba semkaj, pozvedel je baron, zakaj in s kakšnim namenom so tovariši njegovi komandirani v ta kraj.

Gernau je posedel pri njih, in razložil jim uzroke svojega tukajšnjega bivanja.

„In jeden ali pa dva od vas prideta vendar v grad v stanovanje,“ — vpraša naposled.

„Menda,“ — odgovarja stotnik, debel, okoren mož; „pa ta prokleti župan uže tri ure slika tiste vražje nakaznice in še nij gotov. Čakali bomo menda do noči, da pridemo pod streho.“

„Če pridete v grad, dolgčas vam ne bode, prijatelji,“ dejal je Gernau in prijel potem kozarec, ter trčil na dobro voljo v novej začasnej garniziji.

Poslovil se je kmalu pri družbi, in obljubil urno vrniti se z grada. Konja je pustil doli in napolnil se peš naprej.

Prišed do klanca nij hotel korakati v vročem dopoludanskem solncu naravnost po brezsenčnej cesti, nego jo je ukrenil v stran, kder se je pričenal gozd, raztezajoč se ob podnožji holma daleč za grad na ono stran, kder je bil on prvikrat srečal grofico. Urezal si je s prvega drenovega grma vitko šibico in

v temi košatih smrek je korakal po stezi naprej. Na svojo zaljubljenost je malo pozabil in pečal se v mislih bolj z znanci, na katere je bil tako nepričakovano zadel; in kaj bi tudi drugzega mislil: za naravo in njen kras nij bil posebno vnet, in kdo bode vročega poletnega dne občudoval rast in cvet gozdnih rožic, — ob času, ko še ptički več ne pojo, in k večjemu kaka nikdar sita seničica skače in cvrli po smrekovih vejah. Bacnil je sè svojo šibico črnega gozdnega polža s pota, švignil sedaj po tej, sedaj po onej veji in odbil par peresc, ter žvižgal mej potom na pol pozabljeno operetno arijo.

Naenkrat zagleda pred soboj na tleh nekaj belega. Bližje prišedši vidi, da je lepa ruta in po-bravši jo, zapazi všito grofovsko krono in črko V.

„Ah, grofica je bila tu, vraga, ko bi bil prej prišel, srečal bi jo bil. Morda jo še dohitiš! Ti si vendar srečen človek, ali imaš pa dober nos!“ tako premišljeva je hotel ravno hitro naprej stopiti, kar začuje izza ovinka, v katerega se je zavila par korakov naprej steza, glasno govorjenje, in čudeč se obstane.

„Dolgo sem vas uže pričakovala, Vinko,“ dejal je ženski glas, „in skoro sem obupala, da pridete!“

„Šel sem peš — in pot se jako vleče; pa saj mi odpuščaj, Vika? Li ne?“

Gernauva je spreletelo pri prvih besedah kakor bi ga bil sršen pičil: pa to in naravni trenutni instinkt, ki mu je velel: — tu te ne smeta videti, — navel ga je ob enem, da je skočil ko blisk v stran, kder je počenil za široko drevo. Na debelem mahu njegove stopinje nij bilo slišati. Misliti za trenotek nij mogel ničesa.

Govoreča, Vinko in grofica Veronika, — ta dva sta bila, — prišla sta bliže, tako da ju je imel skriti oficir ravno pred soboj.

Grofica se je oklepala z eno roko mladega slikarja in šepetala sta mej soboj.

„Sediva tukaj,“ reče prišed na prostor, kder je le trenotek poprej stal baron, — „bila sem uže prej tu.“

„Prav, srce moje,“ — dejal je Vinko in prišedel na mah h grofici. Od drevesa, kder je stal baron, bila sta v stran obrnena.

Gernau je stoprv v tem trenutku prišel do premišljevanja svojega čudnega položaja.

Čepel je za drevesom in niti dihati se nij upal. Zaklel je mej zobmi, ne jezno, bog varuj, nego

instiktivno, ne vedé zakaj, ni kako, ni kaj. Potem mu je šinila v glavo misel, da je vendar grdo, poslušati za grmom, kajti kaka situvacija, če ga óna dva ugledata? Pa sedaj ven stopiti — to bi bilo še le čudno — kaj bi htel reči? Proč umakniti se, to je bilo pač nemogoče, ker najmanjši pok kake suhe veje, na katero bi se bil morda naslonil, bil bi opozoril ljubimca. Torej ostati! Pa ta strah, da ga ne bi istaknila! Tako je meditiral Gernau v prvem trenutku. Potem pa nij mislil več — čepel je tiho za debelim hrastom in tudi poslušal nij, nego gledal v z mahom obrasteno deblo pred soboj.

Vinko in Veronika sta brez vsake slutnje da imata kakega opazovalca za soboj, ravnala tako, kakor ravnajo zaljubljeni ljudje v tacih slučajih. Govorila sta, poljubovala se in molče si gledala v oči; — mej tem pa je potekala minuta za minuto, četrtnika za četrtniko, in pri skritem poslušalcu so začele prevladati uže fizične bolesi, kajti svojih kolen uže davnaj čutil nij, in križ ga je nezaslišano bolel. Klel je zopet po tihem, in sedaj ne brez uzroka.

Naenkrat se začujejo trdi koraki po stezi, in prej ko sta se zavedela še ona dva zatopljenca,

se je prikazal póstaren kmetsk mož z mavho na rami. Gernau ga je izpoznal, vsaj sta se uže parkrat menila v Zabrdnikovej gostilni, ko je mimogrede polučal kozarec cvička. Bil je to Omahnežev Jurica, ki je črevlje krpal po treh vaseh na okolo in ravno sedaj je bil na potu v gozd po smolo. Debelo je pogledal, ko je zapazil nenavadna dva počivalca, pa ker je bil izkušen mož, vedel je tudi precej — zakaj tu gré. V zadregi je bil pa vendar in mimo grede mahnil je na drugo stran pota, potegnil počasi klobuk, zakašljaj malo ter v stran gledaje dejal: „Vročé je, vroče!“ In potem je zopet zakašljaj. Nazaj se nij nič ozerl, nego ko je bil uže dovolj oddaljen, da ga nij nihče več videl, postal je ter potegnil pipo in tobak iz žepa, in dejal zase: „Jurica — tema dvema pa nijsi ustregel!“

In tako je menda tudi bilo, kajti grofica je kmalu po nepričakovanem srečanju, spomnila se, da mora uže pozno biti, in vstala sta počasi.

Gernau je globoko vzdihnil in potisnil se še bolj za deblo.

„Ali si kaj izgubila,“ vpraša Vinko, zapazivši da grofica išče nekaj po tleh.

„Ne vem, kde sem svoj robec pustila; morda gori višje ob stezi, kder sem tudi nekoliko sedela. Idiva!“

„In kedaj se vidiva zopet,“ povprašuje Rogulin.

„Oh, skoro bi ti bila pozabila povedati, da pride denes papá in ž njim morda še kedo! Ne vem, kedaj mi bo moč zopet tako govoriti s toboj ker potem mi bo težko odstraniti se za urico od družih,“ reče Veronika.

„Papá pride?“ se zavzame Vinko in k njej obrnivši se pravi resnim glasom: „In kaj bi menil grof Walden, ako bi poizvedel, da mož z navadnim imenom, Vinko Rogulin, ljubi njegovo hčerko?“

„Pojdi, pojdi, Vinko, vsaj ljubi tudi ta hčerka tega moža in — ti ne poznaš papá. Pa ne govoriva o tem, saj je sedanjost tako lepa; kedo bo mislil na hudo uro, dokler solnce sije,“ — rekla je Veronika, pa iz glasa in obraza se jej je bralo, da jej vprašanje nij bilo čisto po volji.

Odšla sta mej tem počasi po stezi, tako, da Gernau zadnjih besedij več čul nij.

Črez nekoliko časa se je spel baron k višku in vrvnal svoje otrpnele ude. Stopil je počasi na stezo, v enej roki je še držal najdeno ruto, v drugej ure-

zано šibico. Prvo v žep devaje se je nasmehnil tiho. „Hoho, sedaj pride še ta bore Jurica na sum, da je ruto ukral!“ Potem pa pogleda srpo v tla in beseduje zopet poluglasno: „Dober nos imaš, Gernau, boga zahvali, da se nijsi še blamiral! O ti vražji Vinko!“

In tako govoreč je upledel sè svojo šibo po bližnjem grmu.

Premišljeval je še nekoliko, bi li šel sedaj na Žerinje ali ne; pa čez nekoliko minut se je zaobrnil in korakal nazaj, odkoder je bil prišel. Žvižgal nij. Pri Zabrdniku nij našel več svojih pajdašev — pošli so bili po opravkih. Zato je vzel urno konja in odjahal nazaj na Razbor, čisto druzih misli, nego jih je imel dve uri prej na istem potu.

XIV.

Po polu dne je bilo na Žerinjah vse živo. Grof Walden je bil prišel iz glavnega mesta od svojih opravil in privel soboj daljnega sorodnika, grofa Sorija. Bil je to velikoposestnik iz Moravskega, ki se je baje za vse bolj brigal, nego za svoje posestvo.

Čislal je tam najbolj jesenski lov; po leti je potoval okolo, po zimi pak se je kratkočasil v rezidenci, kolikor so mu baš denarne moči dopuščale. Bil je mož suhe postave, z obrazom, kateremu se je poznalo, da je užil uže marsikaj dobrega na svetu, in preko katerega se je vedno širila aristokratična ošabnost. Veliko rumeno brado je nosil na dvoje razčesano s skrbno obritim podbradkom. Aristokrat, ki nema družega nego svoje ime, in ono malo površno izobraženje, ki ga vcepljejo v kadetnih institutih — to je bil grof Sori.

Strijc njegov, kakor ga je imenoval po krivici, kajti sorodstvo je izviralo iz mnogo daljšega kolena, strijc grof Walden bil je čisto drug mož. Majhen, uže siv, s prijaznim veselim obrazom, brez vsake očitvidne plemenitniške marote in prevzetnosti, narejal je vsacemu, kdor je ž njim občeval, najboljši vtis, in znan je bil tudi v okolici Žerinskej mej kmeti kot jako dobrodušen človek. Ošaben nij bil, a vendar jako občutljiv v stvareh, ki so se tikale njegovega imena in stanu.

To je uže ukoreninjena in ugojena lastnost teh krogov, in akoravno jih sili napredek, da stopajo mej nižje in se v njihovih vrstah potegujejo za to,

kar jim je bilo včasih v zibeli gotovo, ločiti se vendar ne morejo od prijetne zastarane samosveti, da so boljši od drugih.

Vesel dan je bil na Žerinjah, ko sta došla gospodar in njegov gost.

Grofinja je pozabila svojo migrêno, Amelija je imela vse polno opravil in naročil za lišinjino in za Mejača, Veronika se je razgovarjala sedaj z očetom, sedaj z sorodnikom, katerega že mnogo let videla nij, in Anica je bila povsod.

Vrhu tega so dobili še dva oficirja iz onih, katere je v jutru Gernau naletel, v grad na stanovanje, in tudi za te je bilo treba mnogo pripravljati. Pozneje je došel tudi Gernau na pohod, in grof Walden, ki je že čul o novih sosedih, sprejel ga je jako prijazno. Poznal je prej tudi njegovega očeta.

Rogulina nij bilo.

A Walden je obžaloval da ga nij, ker zanimalo ga je izpoznavati sorodnika umrlega barona Selskega.

Pri omenjanji njegovega imena je bila Veronika navzočna, in Gernau je obrnil za trenotek pogled v njo — pa imela je miren obraz, kakor zmirom.

„Ko bi ti vedela,“ mislil si je na tihem baron in skoro bi se mu bila stvar malo smešna zdela.

Lehkomiselni ljudje so včasih jako čudni.

Sedela je pozneje cela družba pod znanimi drevesi pred gradom, in ker so skrbeli grof Sori in došla dva oficirja precej dovolj za zabavo, imel je Gernau tudi mnogo prilike — opazovati in premišljovati, česar sicer nij bil močno vajen. A denašnji dan ga je bil tega malo naučil.

Trd mrak je bil uže nastal, ko so se poslovili. Tuja oficirja sta šla še k Zabrdniku, in Gernau ju je spremil do tja, potem pa takoj odjahal.

In sedaj je imel zopet mnogo misliti, tako da je, kar se še nikedar nij bilo zgodilo, njegov šarec počasnega koraka dospel do Razborskega grada, in stoprav, ko je konj postal pred vrati ter počakal, kaj bo storil gospodar, zdramil se je baron iz globokih mislij.

Ko je pol ure pozneje stopil Vinko, ki ga je čul priti, v njegovo sobo, našel ga je v temi na kanapeji pušečega. Njegov pinč Čik je čepel pred njim, in ga pazljivo ogledoval.

„Kod se pa potikaš danes, da te nij nič videti,“ vpraša slikar, stopivši k ležečemu.

„Isto bi tebe lahko vprašal, pa saj vem, da si zopet v kakej gorskej grapi polomljene hraste risal,“ odgovarja oficir z ironičnim naglasom.

Rogulin nij pazil na to, nego pozvoni slugi, da prinese luč. Potem sede na stol nasproti prijatelju.

„Namenjen sem bil iti po polu dne na Žerinje s tobaj, pa nij te bilo nikder zaslediti,“ reče in sklene roki.

„Jaz sem bil tam, prijatelj, in veliko nas je bilo. Grof Walden je prišel.“

„Tako?“ vpraša navidezno začudeni Vinko.

„Da, da. — Ali ne veš tega? — Čudno, jako čudno,“ reče zopet oni in puhne trikrat debelo v zrak.

Vinko se ozré od strani nanj; čul je nekaj nenavadnega doneti iz baronovih besedij, pa rekel nij ničesa.

„Grof Walden, dva ukvartirana oficirja od kordona in nekov suh sorodnik, grof Sori — ali kako,“ nadaljuje Gernau, „ki mi nij posebno po volji, in ki se celo popoldne nij ganil od grofice Veronike.“

„A, zato ti morda nij po volji,“ pravi Vinko, poskušajoč smeh posiliti.

Oficir se obrne počasi proti njemu in reče:

„Zakaj meni nij všeč, tega še ne vem, a jaz bi dejal, da se komu drugemu ravno iz tega od tebe navedenega uzroka ne bode posebno dopadal.“

Vinko je bil mej tem, kakor malo v zabregi posegel na sosednjo mizo, kder je zraven Gernauvovih cigar, poleg ure in družih žepnih tvarin ležala bela ruta. To je vzel v roke, in jo presukaval, ko mu je prijatelj ironično odgovarjal na njegovo prejšnjo prisiljeno opazko.

V tem trenutku obvise njegove oči na znamenji, ki je bilo všito v robčevem oglu.

„Gernau!“ vsklikne in plane k višku.

Ta preloži po starej navadi svoje ostrožene pete, in vpraša cigaro v ustih držeč:

„Kaj je?“

„Ti si bil do polu dne v Žerinjskem gozdu?“ hiti Vinko brez sape.

„Ako ti je tist robec to povedal, potem meni nij treba pripovedovati, da sem bil,“ reče baron lakonično.

Slikar ga meri sè srpim pogledom. Naposled stopi k prijatelju, ki se je bil počasi po konci spel in mu poda svoji roki:

„Odpusti mi, Gernau, da sem ti to razmero zakrival! Vem, da nij bilo prav, saj tebi smem, in tu bi bil moral vse povedati. Pa ti veš, kako težka bi mi bila v tem slučaju ravno tebi nasproti taka odkritosrčnost.“

„Ker misliš, da sem tudi jaz tako hudo zaljubljen v njo;“ — smeje se baron in prime prijateljeve roke, — „le smešen ne bodi, ljubi moj, jaz sem bil zaljubljen, da! Ali taka skušnja, kakor je bila moja nepričakovana denašnja, taka izkušnja je za mojo ljubezen isto, kar je rožem slana. Ha, ha, kako poetično — ali ne?“

Vinko hodi potem zopet molčé po sobi gori in doli, Gernau pak se zlekne nazaj na ležišče, ter novo cigareto prižigaje si pripoveduje prijatelju, kako je bil zjutraj naletel, kako so mu bila kolena otrpnela pri originalnem skritji, in o svojem meditiranji.

„In sedaj reci prijatelj,“ — konča svojo pripoved, ki jo je pólu resno pólu sarkastično podajal, — „sedaj reci, nij li bilo prav tako, da sem obsedel za tistim vražjim hrastom, nego da bi se bil pokazal naenkrat pred vama, ter motil na tak nepriičen način vajino poljubovanje? Bog, — kakovi obrazi bi bili to, ha, ha, ha!“

„Gernau!“ vstavi ga slikar, „nikari ne smeši tega, kar si denes slučajno videl, zares, za me jako neljub slučaj. Prav mi je, da si vsaj le ti bil priča, bolj neugodno in morda za me nesreča bi bila, ako bi bil kdo drugi tako naletel! Pa pustiva to stvar. Meni, da ti s kratka povem, meni je presveta.“

Resni ta glas pa je pri oficirji dosegel ravno nasproten namen. V veselem smehu se vrže nazaj na ležižče in reče:

„O joj, to mi je pa zopet novo!“

„Mogoče, pa odteza se vsakej kritiki in tudi tvojej!“ reče Rogulin še resnejši.

„Ha, ha, ha, — Vinko, Vinko, ti vendar ne bodeš igral role tragičnega junaka.“

„Ne bodem je, nikakor ne; in vrh tega je tvoja prisiljena primera jako slaba,“ pravi slikar pred oficirja stopivši. „Odpusti mi, prijatelj, pa zdi se mi, da je tebi ta stran človeškega srca čisto neznana; in to, ljubi moj, ti ne daje nikakoršne pravice, vleči jo k tlom, ter smešiti jo.“

Gernau je potem hladnokrvno pušil svoje cigaro in nekov vesel izraz nij hotel zginiti z njegovega lica.

„Poznam ali ne poznam,“ pravi ustni ironično zategovaje; pa to je enako, „ker smejem se lahko

vsled enega ali drugega. Imel sem tudi enkrat — še nij tako dolgo tega, lepo ljubico, sveto reč, kakor ti praviš, in tudi jaz sem tako dejal; imel sem jo precej časa, dve leti, — škoda za ta čas, pa lep čas — svet čas je bil. Pa šel je! Dekletce me je pustilo, in morda je prav storilo, ker sicer bi jo bil črez nekaj časa utegnili jaz pustiti. Pa takrat je nijsem; in ko sem dobil svoje slovó, pil sem štiri tedne, ekserciral in jahal okolo, kakor norec. Ti bi se bil morebiti ustrelil, ali bi bil pa vse svoje barve skozi okno zmetal, in njeno podobo za njimi, in šel po svetu, ter se zarotil in zaklel, da nobene ženske več ne boš pogledal. Jaz sem pak samo štiri tedne pijančeval. In ko nijsem mogel več, ker je bila moja mošnja prazna in kredit ne velik, postal sem zopet stari. In, na mojo dušo, da zategalj žensk nijsem pustil! Zaljubim se na leto, če hočeš, dvanajstkrat lahko, brez bolečin, samo z nekim nemirom, ki me sili, da mislim vedno na tisto žensko lice, katero mi je ravno na vratu. Na enkrat mi pride ta ljubezen ali budalost, ako jo hočeš tako imenovati, in polagoma zopet mine, po dvanajstkrat na leto. In tebi, Vinko, bode se morda tudi še tako godilo!“

Baron je govoril to v svojem navadnem lehkem tonu, le parkrat je zadonel iz njegovih besedij nekov mehak čut, pa le na trenotek. Po zadnjih besedah se je počasi obrnil proti psu, ki je ležal na tleh pred njim in nogo nastavivši mu je jel zapovedovati:

„Hop! Čik! hop — hop!“ in pinček je radovoljno skakal preko noge.

Vinko ga je mirno poslušal in molče meril svoj pot po sobi.

„Žal mi je za te, prijatelj,“ dejal je črez nekoliko časa zopet baron Gernau.

Vinko obstane.

„Zakaj? Sem li obžalovanja vreden?“

„Zato, ljubi moj, ker tudi še morda prideš v slučaj, da bodeš štiri tedne z vinom gasil tist čudni plamen! Ko bi bil tako daleč, kakor jaz, ne bi ti trebalo. A ti še potrebuješ nekaj tacega.“

„Jaz nijsem nikedar mislil, da ti tako silo rad igraš izkušenega moža,“ odgovarja ironično slikar, in po kratkem molku nadaljuje mirno: „Pa čuj me, Gernau, povem ti resno besedo. Ti imaš svoje misli o ljubezni in o ženskih, jaz svoje. In ako ti povem, da ljubim grofico tako strastno, da ne morem misliti o ničemer družem, nego o njej, in da mi je ta čut tako

svet, kakor nič drúzega na celej zemlji, potem ne boš rekel nobene besede več, če si prijatelj moj!“

„Da, Vinko, molčal bodem; pa samo še jedno, zato, ker sem prijatelj tvoj! Glej, zaljubljen sem bil v Veroniko tako, da odkrito govorim, kakor se zaljubim vsak mesec. Pa to je bilo uzrok, da je nijsem gledal in opazoval z navadnim očesom; denes je šla moja lju-bezen proč; ostala je za onim hrastom, kder sem davi klel celo uro, ko me je križ bolel in so se stegna mrav-ljinčila. Po polu dne pa sem videl grofico v drugem, navadnem blišči. In jaz ti pravim, ljubi moj, pazi, da spraviš svojo Veroniko skoraj na varno! Tist grof Sori nij prišel samo dolg čas prodajat na Žerinje, in ženska je — ženska.“

Vinko ne odgovori ničesa, nego stoji zamišljen pri oknu.

Sluga, ki je vstopil, napovedal je, da je večerja pripravljena.

Prijatelja odideta in ker je stari Andrej, ki je bil tako rekoč oskrbnik v gradu, z njima vred sedel vedno pri mizi, tudi nijsta o tej stvari več govorila.

Pozno v noči pa, ko je uže vse spalo po gradu, in tudi Gernau, navzlic vsem skušnjam prejšnjega dne,

sedel je Vinko v starej biblioteki pri svojej mizi — nem in zamišljen.

XV.

Mesec julij se je bližal svojemu koncu. Razmere mej sosedi ostale so iste, in stari vrtnik Tine je večkrat dejal sam pri sebi, da uže dosta let, ali kar on pamti, nij bilo tako glasnih ljudij na Žerinjah, nego to leto. In tudi po bližnji okolici, kder je bila Waidenova družina dovolj poznana, ugibalo se je mnogo, da bode morebiti predpustom vendar le ženitovanje na Žerinjah. Mnogo se je govorilo, to in ono in ta in oni mladih treh gospodov je veljal za srejnega ženina. Črevljar Jurica je sicer včasih skrivnostno trdil, da jedini on ve, kaj in kedo, pa mladi in stari ženski svet je mnogo bolj veroval v lepo ulansko uniformo Gernauvovo, nego v civilno opravo Razborskega gospoda. Pri Zabrdniku je bila mnogokrat velika razprava o različnih grajskih dogodljajih, in govorilo se je uže o oklicih. Krčmar, ki je htel vse bolj vedeti nego drugi, in ki se je rad pobahal, da tudi pozna nekoliko gospodskih obi-

čajev, — trdil je sicer, da vse to nij nič, in da je bilo za časa grofice Amelije tudi tako, da je pa grofica vendar le sama ostala.

Bilo je nedeljo po polu dne in cela grajska družba se je zbrala na malem travniku onkraj Žerinjskega holma. Vinko in Gernau sta bila pozneje dospela, ko sta zvedela v gradu, da so vsi s tremi oficirji vred, kateri so še vedno garnizonirali v Radovljah, tam doli. Grof Sori je bil predložil, da streljajo za kratek čas v tarčo, in Walden je bil preskrbel pištole.

Dame, s katerimi je prišla ta dan tudi grofinja Walden, sedele so v senci kraj travnika.

Gernau se je pridružil, kot vajen strelec, takoj svojim pajdašem, Vinko pak je stopil k ženskemu krogu. Grof Walden, ki se tudi nij udeležil vojne igrače, sprejel ga je jako ljubeznjivo, kakor vedno, odkar ga je spoznal drugi dan po svojem prihodu, in vnel se je kmalu živahen pogovor mej družbo.

Vinko nij bil posebno pri dobrem humorji; uže več dnij se mu je poznalo, da ga nekaj teži in Gernau, ki je bil naenkrat postal skriven, pa tem bolj vesten opazovalec, dejal je sam pri sebi.

da se nekaj kuha na Žerinjah, kar Vinku ne bode posebno po volji. S prijateljem se o tem od onega večera, ko sta imela tako tehten razgovor, nijsta več menila. Gernau nij hotel začeti, a Vinko se ga je ogibal. Veroniki nasproti je Gernau ostal stari; slikar pa od onega dne, ko ju je baron opazoval, nij imel več prilike, ž njo na samem govoriti, in zdelo se mu je, kakor da bi bilo prišlo nekaj mej njiju. Ogibala se ga je, ne očitno, a vendar tako, da je moglo bistro oko ljubimčevo to hitro zapaziti. Bil je sicer preponosen, da bi jej pokazal bolest, katero mu to izpoznanje prouzročuje, ali premagoval se je s težkim trudom.

Z grofom Sorijem se Vinko nič kaj nij mogel sporazumeti; bodi si, da je plemenitaška ošabnost Sorijeva, ali pa ponos Vinkov, ali celo ona pomenljiva beseda Gernauvova, ki je slikarja svarila pred novim tekmečem, prouzročila to očitvidno mrzloto, s katero sta se srečavala.

Veronika pak z nobenim migljajem nij razodela, da jej je slikar bliže, nego bi kedo mislil. Govorila je o njem kakor o družih, in to uže od nekedaj; nekoliko dnij pak je bila njemu nasproti, morda drugim nerazumljivo, v istini druga. Pove-

šala je oči, ako jo je očitaje pogledal in govorila vedno o najnavadnejših rečeh, skrbno ogibaje se dati mu povoda k vprašanji, katero bi bilo morda ravno pri njem opravičeno. Molčala je tudi denes pri pogovoru, kateri se je bil unel mej Vinkom in drugimi.

„Bodete li ostali črez zimo na Razboru, ali pa poiščete zopet mesto?“ vpraša grof Walden, ko sta bila ravno različna znanstva po glavnem mestu obravnala.

„Sam še ne vem;“ odgovarja Vinko, „morda idem na Štajersko, ali pak se zakopljem v samotarenje na Razboru. Človek je v vsem svojem ravnanji odvisen od toliko in toliko slučajev.“

Ozre se pri teh besedah na grofico. Ona pak je prebirala knjigo, ki jo je imela soboj, in delala, kakor bi besedij njegovih ne slišala.

Samo dvojica iskrih očij je bliskoma potovala od njenega lica do slikarjevega, in te oči so bili last drobne baronice Ane. In tudi to se je zgodilo, ne da bi bil kedo zapazil.

„Vendar ne bodete jemali našemu glavnemu mestu svoje priljubljene osebe, gospod Rogulin,“ prideva grofinja Walden.

„Ne, ne tako; jaz sem premalo znan tam; in kder sem, tam so jako mali, omejeni krogi; in tudi ti me ne bodo pogrešali;“ odgovarja hladno Vinko.

„Vi odidete morda uže kmalu tja,“ vpraša dalje k grofu obrnivši se.

„Kadar pride jesen — pozna jesen; mi smo jako trdovratni žerjavi. Prihajamo pozno, in odhajamo kasno.“

Glasen smeh, ki je zadonel po polu glasnem poku pištote iz bližnjega improviziranega strelišča opozoril je celo družbo, in grof Sori pristopi k damam in kaže krohotaje se na tropo kmetskih otrok, ki se je onostran travnika v divjem diru razkropljevala.

„Ha ha, ali ste videli to divje beganje; tam so se zbirali pod hrastom in zijali, kakor bi videli divje zveri; pa sem se skrivaj pritihotapil do njih in pred njimi ustrelil v zrak — ha, ha, ali ste videli grofica to pojad?“

Nekaj čudno je bilo res videti tek otrok, ki so se pa konec travnika jeli zopet zbirati. Veronika se jim je nasmehnila. Drugej družbi pa ta prizor nij prouzročil te veselosti, in Anica je celonekako nejevoljno dejala:

„Čemu podite otroke, gospod grof, pustite jim veselje!“

„Nič se jim ne zgodi hudega,“ reče grofica Veronika; „naj malo tekajo.“

Anica ne reče ničesa in tudi Vinko ne izpremeni svojega resnega obraza.

„Čudni so ti kmetijski otroci“ pravi grof Walden, obrnivši se k Vinku, „vzrasto tako, kakor breza v gozdu, brez varstva; in kakor v našem kraji brez šole, razen te slabe, s katero se ukvarja enkrat na teden naš ubogi župnik. In navzlic takej zapuščenosti nahaja se mej kmeti marsikako dobro zrno, ki ga mora človek vesel biti, ako ga čuti.“

„In koliko talentov se pokoplje in koliko jih zamré mej njimi, koliko velicih duševnih močij, katere bi v pravih rokah narastale in na vrhunec dospevši stopile v vrsto družih duševnih kulturnih bojevnikov,“ reče Vinko; „in vse to nij možno, ker so — berači.“

„Vi morda še do sklepa pridete, da mej ono pobalinsko čredo tudi tiči kak velikansko duhovito talent, ha ha,“ reče norčevaje se grof Sori. „Potem bi mi bilo jako žal, da sem ga spravil nogi vzeti v porabo.“

„In zakaj bi ne bila mej onimi otroci taka nadarjena glava?“ vpraša mirno Vinko.

„Pojdite, pojdite! Ko bi bilo tudi res, in ko bi imel priliko speti se k višku, držali bi se ga vendar vedno okovi kmetskega rojstva, kmetske krvi. Kmet ostane kmet, tudi ako se slučajno izobrazi,“ reče zaničljivo plemenitaš.

„Gospod grof, vi niste prvi ki to govori, in niste zadnji,“ reče Vinko ter stopi raven ko jelka za korak bližje, — „pa dandenes je krog tistih, ki to verujejo, jako majhen in vedno manjši postaje, kajti ta vera je uže — smešna.“

Grof Sori je stisnil zobe in hotel burno odgovoriti, a tu pristopi Gernau, ter povabi Rogulina, naj on streli parkrat, in Walden, ki se je bal, da se vname prepir mej gostoma, izpodbuja ga tudi.

„Bojim se, da ste preveč palete vajeni, gospod Rogulin,“ — pravi Sori ironično.

„Smem li vprašati, kolikokrat ste vi denes cilj zgrešili, gospod grof,“ reče Vinko.

„Devetkrat v desetih strelah,“ odgovarja smejoč se Gernau za onega.

„Potem hranite svojo bojazen za se,“ pridene Vinko ter stopi z Waldenom in drugimi gospodi k strelišču.

Anica je šla za njimi, in za njo so bile tudi druge dame.

„To rožo najboljšemu strelcu,“ reče smejaje se Veronika, stopivši v krog gospodov, in vzame iz las krasno razcveteno vrtnico.

„Velja, velja,“ zakliče Sori, „žreb naj odloči vrsto!“ Rekši pogleda nasmehovaje se slikarja, ki je molče stal na strani.

Srečkali so in Vinko je vlekel zadnjo številko, Sori predzadnjo.

Tarče, katero so bili nekoliko dalje zastavili, prvih strelcev nihče nij zadel, Soriju se je posrečilo streliti blizu srede.

„Ali hočete sedaj še streljati, gospod Rogulin,“ vpraša zbadljivo Vinka.

Ta vzame molče nabito strelbo, pomeri naglo in streli ter zadene sredo.

„Izvrstno!“ zakliče grof Walden.

Slikar ne promeni obraza, nego se obrne k Soriju, ki je s stisnjenimi ustnicami stal tik njega, ter deje z ironičnim naglasom:

„Meni se dozdeva, da je bilo vendar prav, da sem streljal, kaj menite?“

Veronika, ki je pristopila, odvrnila je odgovor, ki ga je imel grof uže na jeziku. Izročila je rožo slikarju hladno smehljaje se. Tih poklon je bila njegova hvala. Oči se jima niso srečale.

Baronica Ana je stala na strani, in tudi sedaj je opazovala slikarja in grofico, potem pa zopet v stran obrnila se.

„A kde ste se učili tako streljati, gospod Rogulin,“ vpraša z navadnim ošabnim naglasom Sori.

„Zato nij treba, da bi se človek potrudil v kadetno pripravnico, gospod grof,“ odgovori slikar.

Sori stisne zobe in molči, pa pogled s katerim sta se oba pomerila, pričal je, kako razumejeta svoje stališče.

XVI.

V tem trenutku se zasliši zamolkel glas zvonov od strani, kder so bile Radovlje.

„Kaj je to?“ vpraša grof Walden.

„Ogenj, — v Radovljah gorí,“ — vsklikne grofica Amelija, ter pokaže na gost dim, ki se je vzdigoval za holmom, — „moj bog, pri tej suši in tej vročini!“

Vaški otroci, ki so bili zopet po travniku bliže pristopili, spustili so se v tem trenutku z glasnim jokom in vpitjem v tek proti vasi.

„Idiva tja, morda pomagava kaj,“ reče Rogulin tovarišu Gernauvu, ter se poslovi pri družbi; oficirji odhajajo ž njim.

„Saj gremo tudi mi,“ reče takoj grof Walden, „toda, tako hitro ne moremo, kakor vi,“ pristavi.

„Vsaj nekaj novega vidimo,“ pravi smejoč se Sori in ponudi Veroniki roko.

Anica ga pogleda zaničljivo od strani in stopi naprej h grofu Waldenu.

Amelija ostane pri nervoznej grofinji, katera je hotela brž domov.

Vinko in Gernau sta bila sè svojimi tovariši hitro preko holma in od tu ugledajo, da plamené na gorenjem konci vasi dve hiši. Spustili so se vsi v najbržjo hojo, in dospeli kmalu na pogorišče. Oficirji so zbrali brž svoje vojake in Rogulin je primoral kmete, ki so le, vsak svoje hiše se držeč, pustili, da se je ogenj širil, od tam na pogorišče, kder so ga potem skupnim delom zabranjevali. Vinko je bil povsod prvi, kder je trebalo pomoči, in nje-

govemu trudu se je posrečilo, da so plamenu ustavili pot na bližnje strehe.

Ko je prišel grof Walden sè svojo družbo tja, bila je glavna nevarnost uže pri kraji. Otroci dveh pogorelcev stali so pri sosednjej hiši in jokali na glas z materama vred. Gospodarja sta ožgana in črna hodila na pol zmešana okolo pogorišča in stikala okolo žrjavice.

Baronica Ana je stopila k otrokom in rekla jim par tolažilnih besedij, ki, to se ve da, niso mnogo hasnile; otroci so le v eno mer tulili.

Grof Walden povpraša po gospodarjih. Poznal ju je, da sta dva pridna kmeta, in ko prideta, obeta jima zastonj lesa dati za nova poslopja.

„Nij treba, gospod grof,“ reče Rogulin pristopivši, „prevzemite česa bi pri meni zmanjkalo, kajti les sem uže jaz obljubil.“

Anica se je s hvaležnim pogledom obrnila h govorniku; Veronika, ki je stala sè Sorijem na strani, zmenila se nij zato.

Walden je bil zadovoljen z Vinkovim predlogom in ker se nij bilo bati, da bi se plamen na novo vnel, vrnili so se vsi v grad, kamor je grof Walden tudi druge oficirje zopet povabil.

Vinko je hodil z baronico.

„Vi ste se močno trudili, gospod Rogulin,“ reče ona skoro boječe.

„To nij nikaka zasluga, ko bi stvar ne bila prerresna, bi se še komu dopadala; marsikomu je še tako brezplačno gledališče.“

Ana je umela te besede.

Grof Sori, ki je pred njima vodil grofico Veroniko, čul jih je tudi dobro in na pol obrnivši se, poskusil je udarec po svoje vrniti, ter dejal zbadljivim naglasom:

„Vi imate včasi čudne simpatije do teh bosonogih ljudi, in tako iskrene, kakor bi vam bile prirojene.“

Slikar se hladno nasmeje, ter reče v istem tonu:

„Prirojeno je v obče bolje, nego prigojeno; posebno takrat, kadar odgoje čisto nič čutiti nij, gospod grof!“

Sori se je zganil in nameraval je burno odgovoriti, posebno ker je čutil, da tudi dekletoma nasproti sam ostaja; pa premagal se je, in le prisiljen kratek smeh, s katerim je skušil pokriti svoj srd, pričal je, da mu je treba mnogega zatajevanja.

Stopil je s svojo spremljevalko nekoliko hitreje naprej.

Ker je bila hoja po stranskem, kamenitem potu, po katerem so šli, nekoliko nerodna, ponudil je slikar baronici roko. Šla sta tako tiho drug pri drugem. Ana prične zopet razgovor.

„Kako hudo mora biti vendar, tako naenkrat izgubiti vso svojo last, in ne vedeti, kam položiti trudno glavo, kakor ti ubogi ljudje!“

„In to gorje nam je skoro nerazumljivo, dokler ga ne poskušamo sami. Vsak čuti le lastno nesrečo, — tuje ne, in vendar so vse jednake. Jeden izgubi premoženje, drugi svoje ljube, — očeta in mater; in jedna bolest je drugej podobna.“

„Da, da, očeta in mater!“ reče zamišljeno in potihoma baronica, „jaz ju nimam!“

„Tudi jaz sem ju izgubil! Se ve da pravijo, — kaj je to možu, on si pomaga sam, on je sam svoj steber! Pa ko bi jo imel še, blago svojo mater, in mogel pogledati jej v njene stare, zveste oči — vse bi dal, vse, kar imam.“

Slikarjev glas je donel mehko, ko je govoril te besede.

„Jaz svoje še poznala nijsem, ko je umrla!“

„Pa vi imate drugo v teti Ameliji!“

„Imam jo, in ljubim jo, kakor ljubim vse svoje!“ reče Ana; „pa ko bi še imela svojo mamico, ljubila bi jo vendar nad vse, — da, nad vse!“

Glas se jej je malo tresel.

„Jaz umem to,“ pravi tiho slikar in omolknila sta oba pod vtisom tega spomina.

XVII.

Trd mrak je bil uže nastal, ko so dospeli v grad. Na predlog Gernavov so ostali vsi na prostem pred gradom, kder je bilo mnogo prijetneje nego v soparnih sobah. Razvrstili so se okrog dveh miz, in grof Walden je uredil s pomočjo Gernauva zabavo. Grofinja in Amelija ste prišli tudi k družbi in tako so se kratkočasili v posameznih gručah. Walden, Sori in še par družih so igrali vist, drugi pak so bili pri damah.

Baronica Ana, ki je bila nocoj nenavadno tiha, ločila se je počasi od družbe in šla v grajski vrt, ter sela pod kostanj, kateri je bil zasadil Tine na mestu stare, padle hruške, od koder se odpira

krasen razgled na dolino. Nocoj je mesec razsvetljeval vso raven, ki se je raztezala v globini, in iz daljave se je zategneno čulo odmevajoče fantovsko ponočno petje.

Baronica je sedela dolgo časa tiho in zatopljena. Glasovi, ki so prihajali počasi gori, zazibali so jo polagoma v sladka sanjarstva. Pokrila je obraz z rokama in se nagnila naprej, in tako je obsedela vdolbljena v svoje misli.

Čula nij prihajajočih stopinj po pesku in stoprav, ko se je položila mehka roka na njeno ramo, vzdramila se je, nekoliko prestrašena.

„Kaj pa ti je, Anica, da si šla od nas in sediš tako sama tukaj, in — pokaži, meni se dozdeva, da imaš še mokre oči, kaj pa ti je?“ vpraša teta Amelija, ker ta jo je bila prišla iskat.

„Ah, tétika, ti si! O nič, nič mi nij, prav nič, tétika,“ reče dekletce, ter se oklene strastno stare komtese.

Toda teta nij bila tako urno zadovoljna z odgovorom.

„Ne, ne, Anica, tebi je nekaj in nij prav, da meni prikrivaš,“ reče, ter pogladi svojo ljubljenko po lici.

„Ali, tetika, nič mi nij; tu sem sedela in na pol spala, zato imam take oči; pojdi, pojdi, ti preveč skrbiš za me,“ laska se baronica in poljubi še enkrat staro damo.

Šli ste mej tem počasi za vrtno ograjo proti malej temnej lopi, ki je stala v drugem kotu.

Tja dospevši prime grofica mlado deklico za roko in jo potegne na lahko k sebi v lopo.

„Sedi semkaj k meni, Anica.“

Baronica stori tako in se vprašajoč ozre k Ameliji. Žarek lune je skozi predor v zelenji, ki je preraščalo lopo, razsvetljeval njen obrazek.

„Tebi se je nekaj pripetilo, dete moje,“ povzame grofica zopet besedo, „in ti nijsi odkritosrčna. Anica, povej mi! Jaz te uže nekaj časa opazujem in vem, da nijsi več tako vesela, kakor nekedaj. Nemaš li več zaupanja do svoje tete.“

„Oh, teta,“ reče dekle, ter povesi obraz, da bi zakrila temno rudečico, ki je prihajala počasi črez lice; „nikar me ne vprašaj; kaj mi hoče biti, saj te tako ljubim, ti ne veš kako!“

In pri teh besedah položi svoje ročice zopet okolo vratu starej grofici in jo strastno pritisne k sebi.

Kratek molk nastane.

„Anica, ti nijsi več otrok,“ reče zopet neutrudljiva teta, resno pa pristrčno, „in ako te jaz kaj vprašam, ne vprašam te nikdar brez vzrokov; in ti bi me res žalila, ako bi se mi ogibala s praznimi izgovori. Srčice moje, Anica, ali ti moram jaz povedati, kaj ti je?“

Deklica je slonela tiho na prsih stare dame, in zakrivala obraz z rokama. Tresla se je in in teška sapa, katera se je čula, pričala je, de nosi navzlic prejšnjim izgovorom, vendar skrivnost v srci, katero razodeti je trebalo trdega boja. Zadnjemu vprašanju nij ničesa odgovorila, nego naslonila se je še tesneje k teti, in ko jo ta prime za roki ter mehko nadaljuje; „Dušica moja, to je nekaj, kar samo pride, in česar se noben človek ne ubrani,“ tedaj je zahtila tako globoko iz srca in vroče solze so kapale na mehko roko starej teti.

Tej je samej postalo nekako tesno pri srci; slutnja, kaj je baronici, izpremenila se jej je tako nenadoma v prepričanje, in trenotek, ko se je to zgodilo, prinesel je nekaj tako sladkega spomina soboj, da jej je skoro tudi oko zalilo. A vedela še nij dovolj, in misel, ki jo je prešinila v drugem

trenotji, nosila je soboj tudi ime, katero jej je srce stisnilo.

In uže je imela vprašanje pripravljeno, kar zadoni sonoren glas od onkraj vrta na njeno uho, pri katerega donenji se je zganila drobna baronica, in nehote zašepetala: „Oh, on pride!“

Amelija je sedaj vedela dovolj, in ko bi bila mala baronica opazovala jo, iznenadilo bi jo bilo blede lice, in neka trda, pikra poteza v njenem sicer tako mehkem obrazu.

Hotela je vstati, in stopiti ven iz lope, pa Ana jo potegne s tihim tresočim glasom nazaj: „Teta počakaj, za boga, ne ven!“

Osupnena se obrne.

„Zakaj ne?“ vpraša.

„Pusti ju, oba sta tamkaj, nikari ju ne moti!“ ihti dekle.

„Kedo, oba?“ povpraša Amelija, in nov, jej srce stiskajoč sum jo preleti.

„Veronika!“ reče deklica, teško kakor bi jej kamen ležal na prsih, in nove solze so jo zalile.

Teta je pri tej besedi stopila nazaj — nema in sama tresoča se.

Sedaj stoprav je vedela vse, vse, česar nikedar slutila nij.

XVIII.

Glas, kateri je bil tako skrivnost odkril teti, prihajal je bliže in ž njim drug, bolj tih, le semtertja odgovarjajoč ženski glas.

Vinko in Veronika — vsaj ta dva sta bila — prišla sta uže tako blizu, da se je razumela vsaka njena beseda, pa hodila sta po stranskem potu, ki nij držal mimo lope.

„Uže dolgo nijsem mogel z vami govoriti, grofica, tako brez poslušalca,“ dejal je slikar in bilo je nekaj v glasu, kar je izrazovalo prikrito očitanje.

„Da, da, prilike nij bilo,“ reče grofica hladno in pripognivši se odtrga vejico z malega grmiča. „In naposled tudi lahko v pričo družih govoriva, saj mi nemate nikakoršnih skrivnostij razodeti.“

Slikar ostane kakor kip. „Veronika!“ se mu izvije bolesten glas iz prs.

Grofica se obrne na lahko proti njemu.

„Vi ste skoro komični, gospod Rogulin!“ pravi ona, „in jaz vas prav težko razumem! Pa meni se dozdeva, da uže hladno postaja, dajte mi moj plêd!“

Vinka je pretreslo nekaj po celem životu, in prsi so se mu težko vzdigovale; molče podal je grofici plêd, katerega je na roki nosil.

Zavila se je vanj in stopila naprej proti kostanju, kder je malo prej baronica sedela.

Rogulin je šel nehoté za njo; kri mu je silila k srcu, in premagoval se je z nadnarurno močjo.

„Kde je teta Amelija?“ vpraša grofica, „menila sem, da bode tukaj.“

„Komtesa je šla menda v grad,“ reče Vinko zamolklo.

„Kak lep večer! Prijeten pot bodete imeli domov,“ povzame črez nekoliko trenutkov zopet Veronika.

„Da, prav prijeten,“ odgovarja pikro slikar.

„Vi ste prijahali?“ vpraša ona, ne zmenivša se za naglas njegovih besed.

„Da!“

Molčala sta zopet nekoliko časa.

Rogulin je težko soped in oprijel se je krčevito mladega kostanja, pod katerim je par korakov naprej sedela grofica.

Ona vstane zopet počasi.

„Čas bode, da ideva nazaj k družbi!“

Slikar stopi naprej, ter jej zastavi pot.

„Grofica Veronika,“ reče z svojim donečim glasom, ki se mu je tresel pod uplivom notranjega boja, „kedo in kaj vam daje pravico, ravnati na tak način z menoj? Jaz vam nijsem dal povoda, zato pa smem tudi terjati, da mi daste jasen odgovor. Par tednov uže, odkar sva bila tam doli v gozdu skupaj, umikate se mi vedno. Zakaj, to mi je uganka, taka, da more bolest, katero mi proužročuje, le oni umeti, ki ve, kako vas s celim svojim življenjem ljubim. Veronika, ali veste da mi ostrupljate sè svojim ravnanjem vsak trenotek, in da nemam dovolj moči v sebi to prenašati?“

Bil je tako razburjen, da je moral umolkniti.

Grofica, ki je bila s početka malo prestrašena, pridobila je kmalu zopet svojo samosvest, ter je, brezmiselno igraje se s koncem svojega plêda, mirnega obraza poslušala.

„Gospod Rogulin, ali sem vam dejala, ali morda pokazala, da vas sovražim,“ — reče čez nekoliko časa, lahko, kakor bi govorila o vremenu; „tega nijsem nikdar storila! In v svesti sem si, da tudi nikdar nijsem v nemar puščala, kar zahteva uljudnost!“ —

Slikar je stal, kakor okamenel. Vse je vrelo v njem, a geniti se nij mogel.

Pa le nekoliko trenutkov; moževski ponos je premagal vsa druga čutila, in zravnnavši se v svojej celej velikosti, stopi za korak bliže in deje:

„Razumem vas, grofica; razumem, da vse to, kar je bilo mej nama, vse to je bila igrača, od vaše strani! Da ste mi s tem zagrenili nekoliko ur, to vas ne briga! Saj jih je v istini le nekoliko; kajti od te minute naprej mi spomin na vas ne bode kalil nobenega trenutka več.“

Grofica je hotela odgovoriti; a on je mrzlo pozdravljajoč dvignil svoj klobuk in stopil na kraj k ograji. Hladno priklonivši se odšla je ona z vrta.

Rogulin se nij ozrl za njo, nego stal nem pri ograji z v tla uprtimi očmi. Slišal nij ničesa, in zdramil se stoprav, ko začuje pred soboj mehak glas tete Amelije, ki je dejala:

„Čula sem vse! In prav je, da je tako prišlo — bolje prej nego pozneje. Kajti dokler jaz živim, ali kolikteri mojega rodu, — tako dolgo komtesa Waldenova ne bode nikdar žena sorodnika Selskega rodovine. Zakaj? tega vam ne morem povedati, in tudi nikoli ne vprašajte.“

Rogulin je skoro strmel v nepričakovano pri-
kazen, in v prvem trenutku nij umel njenega govora.

Potem pa so mu ko blisk šinile v spomin
besede Andrejeve, ko mu je dejal: „Ne hodite na
Žerinje,“ in sam pri sebi jih je mehanično ponovil:
„Ne hodi na Žerinje!“

Grofica Amelija ga je bila uže zapustila, in
odšla nazaj proti lopi.

Trenotek je še postal slikar na svojem mestu,
potem pa se obrnil z vrta.

Bled je bil, ko je pristopil k družbi pred gra-
dom; Gernau je zapazil to, pa nij omenil nič, nego
napravil se k odhodu.

Šla sta z drugimi oficirji do vaške gostilne
in odjahala. Govorila nijsta ni besede.

V Rogulinovej sobi je gorela še dolgo luč, in
on sam je srpo gledal v bele popisane lističe, ki so
ležali pred njim. Premišljeval je, kakor ga je silila
razburjena fantazija, zadnje dogodjaje in svojo po-
kopano ljubezen, katere zgodovino so pričala ona bela
pismica. Dolgo se nij mogel umiriti, misel se je za
mislijo podila, in vse se mu je sanjarsko dozdevalo.
Nehote pa se mu je parkrat vsilil spomin o dveh
mokrih očesih, in na mehak glas, ki je dejal pred

malo uricami: „Ko bi imela mamico, bi jo vendar nad vse ljubila.“ Tako je sedel pri mizi, in pred njim je brlela luč.

V tistej noči ste tudi Anica in Amelija bili še dolgo skupaj in deklica je pripovedovala teti dogodjaj mej Vinkom in Veroniko na Ravnah, pri katerem je bila slučajno priča. In ko je teta odšla v svojo sobo, potem so tekle še dolgo solze po mladem, drobnem lici malej baronici, solze prvega izpoznanja, prve britke ljubezni.

Grofica Amelija pak je prišla bledega lica, s tisto nenavadno pikro potezo preko ustnic v svojo sobo in sedela v svojem naslonjači, zdaj pa zdaj z glavo odkimovaje, da si je bila sama.

Naposled je stopila k mizi in vzela iz skrivnega predala mal zvezek starih pisanj. Obličje jej je nekako mehko postajalo, ko je prebirala listič za lističem in stari papirji so se tresli v njenih rokah. In ko je položila zadnjega iz rok — nagnila je svojo na temenu uže osivelo glavo na mizo, in — se zjokala. Ko se je zdramila črez nekoliko časa, in usušila svoje rudeče, solzne oči, položila je stara pisma zopet nazaj v predalček, in zatvorivši ga dejala tiho sama pri sebi; „Krvava proga je ločila tebe in

in mene, in ta kri zabranjuje vsako vez mej mojimi in tvojimi. Mislila sem, da je vse uže davnaj pokopano in strohnelo, pa na krat se je zopet oživilo.“

XIX.

Druzega dne je imel stari Andrej sè svojimi delavci na velicem Razborskem travniku blizu Radovelj mnogo opravila. Kosili so trdino, in ker se je bližalo v prihodnjem tednu še mnogo družih del, trebalo je požuriti se. Bilo je okolo desetih do polu dne, in stari oskrbnik je bil sedaj pri koscih, ki so uže težko brenkali po osušenej travi, sedaj pri ženskih, ki so v redovji ležeče seno preobračevale. Postál je mej delom malo pod veliko vrbo, tik Žerinjske ceste, ki je držala mimo.

„Pozna je, pozna!“ oglesi se nekdo za njim s pota, in suha postava Žerinjskega oskrbnika, pristopala je v znanih velicih škornjih na travnik. Pipo je držal v ustih, toda menda le, ker je drugam nij vedel dejati, kajti tobakovega dima nij bilo videti.

Andrej se je na pol obrnil k njemu.

„Pozna je; pa bode tudi dobra,“ reče počasi.

„Dobra pa, dobra,“ prikima hitro gospod Mejač, in nese ona dva prsta svoje desnice, katera je vedno, držeč tobak mej njima, pritiskal enega k družemu, pod svoj nos.

„Vročje je!“ reče zopet čez nekoliko časa, v katerem je ogledoval bližnje kosce.

„Prav za nas, bode se vsaj sušila hitreje,“ odgovarja Andrej.

„Sušila se pa bode, sušila!“ pravi gospod Mejač, ter stopi naprej in vzame iz redovja šop sena, ter ga pomane. „Sušila pa, sušila,“ reče na novo.

Žerinjski oskrbnik je imel nekaj na srci; to je čutil iz njegovega ravnanja lahko vsak, kdor ga je poznal.

Andrej, ki je bil vsem ljudem nasproti navadno oduren, tudi gospodu Mejaču nij izkazoval posebnih častij, in se je odpravljal počasi na drugo stran travnika. Mejaču pa to nij bilo po volji, kajti obrnil se je zopet in po starej navadi pričel:

„Pripravili niste še nič pri vas?“ ter pogledal po strani Andreja.

Ta se ustavi.

„Kaj pripravili?“ vpraša.

„No, za gospo!“ odkima Mejač.

„Za katero gospo?“ povpraša nekako osorno Razborski oskrbnik.

„Pred pustom bode, kakor pravijo,“ — namežika oni.

„Saj vas ne razumem, gospod Mejač.“

„I no, poroka bode! Oh, to ga bo pil naš Jaka!“ pravi oni, ter dvigne roki k višku, kakor bi uže videl Jakoba, Žerinjskega kočijaža, kako se je vina napil.

Andrej je bil pri besedi „poroka“ močno pozoren postal.

„Sedaj pa povejte, kaj za vraga vendar mislite s poroko, jaz ničesa ne vem!“ reče resnim glasom.

„Joj, ničesa ne veste, Andrej? Vsi uže govoré!“ pravi nepoboljšljivec.

Sedaj je bilo z Andrejevo potrpežljivosti pri konci.

„Za hudirja vendar, gospod Mejač, povejte, kaj mislite,“ vsklikne jezno.

„I no, naši in vaši, komtesa in vaš gospod,“ reče poravnava je Žerinjski oskrbnik.

Andrej nad nosom svoje obrvi stisne.

„Ali ste to v gradu zvedeli,“ vpraša.

„O jaz ne, mislil sem, da vi več veste.“

„Jaz vruga ne vem,“ pravi oni, ter se obrne v stran.

Gospod Mejač je mislil še nekaj vprašati, pa mlad fant, ki je pritekel Andreja iskat, prestrigel mu je govor.

„Gospod bi radi govorili z vami ; doma čakajo,“ reče posel Razborskemu oskrbniku.

Andrej se je molče napotil domov, naročivši koscem še nekoliko. Mejač pak je odšel na drugo stran.

Jako zamišljen je bil stari mož, ko je korakal proti Razboru ; govoril je sam soboj mej potoma, in včasi postajal. „To ne bo, to ne more biti dobro,“ dejal je večkrat — „in ona, kaj pravi ona — ta stara?“

Prišed na Razbor, zvedel je, da ga čaka gospod v biblijoteki.

Našel ga je slonečega pri mizi.

„Dobro da pridete, Andrej — težko sem vas uže pričakoval,“ reče slikar, ki je bil denes močno bled in utrujen videti, ter migne oskrbniku, da se usede.

„Andrej, vi mi bodete denes nekaj povedali, kar bi bili morali uže davnaj storiti, a česar ste se vedno močno branili.“

Oskrbnik se je zganil pri teh besedah, slutil je kam meri gospod njegov.

„Le spomnite se dneva, ko ste mi dejali: „Nikari ne hodite na Žerinje!“ Andrej, povejte mi, zakaj ste tako rekli!“

Ogovorjeni je molčal, ter povedil glavo.

„Jaz vas prosim, da mi odkrijete svojo skrivnost, ki se, kakor po vsej pravici slutim, ozko strinja z imenom umrlega strijca; Andrej, vi bode to storili.“

V oskrbnikovih prsih je kipelo, in težko je sopol. Pa spomin na novost Mejačevo, in preudarek, da bi to le mogoče bilo, prisilil ga je, da je dejal:

„Gospod, jaz vam neke skrivnosti nijsem razodel, katero razlagati se mi je nepotrebno zdelo, ker bi vam bila mogoče kaj neprijetnih ur prizadejala, in ker sem menil, da je uže davnaj vse pokopano in pozabljeno. Pa naj bo, ker hočete, saj je s kratka povedano.“

Starec si obriše s svojo ruto pot z obraza, in nadaljuje potem, polagano govoreč:

„Ko je prišel baron Selski sem v ta kraj, zahajal je pogosto na Žerinje, in kakor so ljudje

govorili, zavoljo mlade grofice Amelije. Njo morate poznati, gospod!“

„Amelija,“ vsklikne Vinko, in potem premagavši se reče mirno: „Da, poznam jo!“

„Govorilo se je, da bode kmalu ženitovanje na Žerinjah. Vaš strijc je bil tedaj mlad, lep, pa kaj to! Hodil je tja vsak dan in prihajal pozno zvečer domov. Enkrat pa — bilo je jeseni, dobrovem, prišel je uže dopoludne nazaj, bled in nem, komaj so ga nogi nesli. Ostal je doma cel dan — in od tiste ure nij bil več na Žerinjah. Zvečer tistega dne pa sem zvedel, da so našli grofa Waldena — starejšega brata sedanjega gospodarja — ustreljenega v gozdu.“

„Kaj, kaj,“ vsklikne slikar, „v kako zvezo spravljate ta dogodjaj sè strijcem mojim?“

„Jaz v nobeno, gospod! A govori se je tedaj mnogo, o tem in onem; mojega gospodarja nihče imenoval nij, pa grofica sama — Amelija ga je imenovala morilca svojega brata.“

„Bog!“ vzdihne Vinko, — „in vi Andrej?“

„Jaz, gospod, jaz sem preverjen, da on tega nij storil, nikdar ne! Tega nij mogel. Govorila nijsva o tem nikoli. Šel je on kmalu po tem dogodljaji

zopet po svetu, mene nij opustil, in odkar se je vrnil čez nekaj let, bil je tak, kakor ga vam popisujejo. Žerinje pak je dobil mlajši brat ustreljenega grofa, ki je bil prej vedno po mestih in šolah, in o tem kar sem vam pravil, ne more ničesa vedeti, ako mu Amelija nij pripovedovala. Grofice nijsem videl uže mnogo, mnogo let; govorila pa nijsva nikoli več, odkar se je to pripetilo.“

Starec obmolkne.

Vinka so pretresala najraznejša čutila. Strije morilec, to nij mogoče, in vendar ga imajo za to, — ona ga ima.

Andrej je vstal počasi, ker gospod nij besedice rekel, nego molče zrl pred se.

„Hvala vam, Andrej,“ reče naposled; „čuden dogodljaj ste mi razodeli, in prav bi bilo, ko bi ga bil prej vedel. Pa — saj je sedaj vse jedno,“ pristavi za-se.

Oskrbnik ga je gledal sè srpim očesom, spomnil se je tega, kar je čul zjutraj.

Poslovil se je in ven stopivši na mostovž je postál nekoliko in dejal:

„Da da, zopet jeden; — tako gre to čudno prokletstvo od jednega na družega.“

Obrisal si je na novo pot z obraza in odšel.

Na spodnjih stopnicah sreča mladega oficirja. Poznal ga je, saj je bil onih eden, ki so stražili v Radovljah živinsko kugo, in ki so bili uže enkrat pohodili dva prijatelja na Razboru.

„Gospod Rogulin doma?“ vpraša prišlec.

Andrej mu pokaže pot do biblioteke.

Odhajajoč počasi, premišljal je, bi se li vrnil v travnik, kar začuje zvoncev glas iz gospodarjeve sobe.

Ker nij bilo družega služabnika blizu, ide on vpraševati po povelji.

„Jeli baron v svojej sobi?“ povpraša slikar vstopivšega, in ne pričakovaje odgovora nadaljuje: „Poiščite ga, in recite mu, da ga prosim za trenotek semkaj.“

Z nekakim osornim glasom je govoril te besede; prišli oficir je slonel resnim obrazom pri mizi.

Andrej je zapazil to; pa šel je izpolnjevati dano povelje.

Gernau je bil doma, in kakor si je sam dejal, denes v čudnej situaciji. Dozdevalo se mu je, da se je na Žerinjah sinoči nekaj pripetilo, prepričan je bil tega, in ravno zato mu je bilo nekako ne-

prijetno poiskati prijatelja. Kratkočasil se je sè svojim pinčkom, sedaj prebiral par starih časnikov, sedaj zopet meditiral sam soboj, kaj in kako.

„Aha, sedaj bomo pozvedeli,“ mislil si je, ko mu je stari oskrbnik poročil prijateljevo željo.

Nekaj trenutkov pozneje je stopil v biblioteko malo osupneno pogledovaje resni obraz prijateljev, in svojega praporščaka, ki je bil došel v paradnej opravi.

„Gernau!“ reče slikar mu nasproti stopivši.

Resni ton teh besedij je še bolj osupnil barona.

„Gospod lejtnant tu,“ nadaljuje slikar, „mi je ravno sedaj naznanil v imenu grofa Sorija, da zahteva on zaradi stvari, katero ti bom pozneje razjasnil, zadostenja od mene. Jaz nemam uzroka mu odrekati ga, in ti boš tako prijazen, potrebno s tem gospodom prirediti.“

Sedaj je razumel Gernau. Obraz se mu je hotel sicer malo podaljšati pri tem nepričakovanem naznanilu, pa umel je svoje stališče popolno in ga vzdrževal.

Slikar je odšel, hladno pozdravši Sorijevega poslanika.

Sekundanta sta bila kmalu gotova, in po odhodu oficirja je poiskal Gernau prijatelja.

Našel ga je v parku.

„Vse v redu?“ vpraša slikar prišlega.

„Vse; malenkosti preskrbim jaz po polu dne!“ odgovori Gernau in si odreže šibico z bližnjega grma.

„In kedaj?“

„Jutri do polu dne!“ reče baron in pristavi: „Pištole!“

„Dobro!“ pritrди Rogulin.

Potem gresta molče vkup naprej po peščenej stezi, ki se je vila po parku.

Po nekotikih korakih Rogulin postane.

„Gernau,“ reče zamolklim glasom, „tvoje besede so se skoraj izpolnile.“

„Vem, saj sem ti bral to sinoči z obraza,“ pritrди baron.

„Jaz sicer ne bodem iskal tam tolažbe, kakor si jo ti,“ pristavi slikar z britko ironijo, „osoda mi je drugo, skoro prijetnejšo naklonila, — dvoboj:“

Gernau je molčal.

„Grof zahteva zadostenja, ker sem, kakor pravi, grofico Veroniko razžalil,“ nadaljuje Vinko, „bodi si, da si on sam to domišljuje, bodi si, da ga je grofica na to navela. Kajti tudi to se mi sedaj mogoče dozdeva,“ pristavi pikro.

Hodila sta še nekaj časa po parku, naposled se je baron ločil.

„Na večer se vidiva,“ reče kratko.

„Da, na večer, pri šahu še enkrat!“ nasmehne se slikar, roko podavši prijatelju.

„Ha, ha!“ meni baron malo prisiljeno.

Proti gradu idoč postane še enkrat in udari sè svojo šibo po grmu, ob strani rastočem, kakor tedaj, ko je v Žerinjskem gozdu prišel do izpoznanja, da ima dober nos, ter reče pol resno, pol smeje se:

„Prokleta, sedaj naj pa še kedo pravi, da nas dolg čas tare!“

Hlapca poklicavši, velí mu sedlati, in kmalu potem odjaše.

XX.

Doktor Rakec, Radoveljski zdravnik za božje ljudi in za ljubo živino, naspal se je bil ravno v svojem rednem popoldanskem spanji, ter stal pri nizkem oknu svojega nizkega stanovanja in gledal na bližnjo široko cesto.

Ta doktor Rakec, kakor se je sam rad imenoval, akoravno ga je vse le za „padarja“ izpozna-

valo, — bil je čuden mož. Študiral je res nekaj let na univerzi; pa ko so mu bili pošli novci, pustil je tudi on visoko šolo, dobil si nekde kirurgovsko spričevalo in naselil se kot zdravnik v Radovljah. Pokmetil se je skoraj, tako da je le redkokrat in prav nerad šel na Žerinje k grofovskim, kadar je bilo treba tamo zdravniške pomoči. Njegovo življenje se je sukalo okolo kmetov v obližji, in posebno okolo Zabrdnikove krčme. Tja je zahajal sleherni večer, — in navadno sedel tam kot jedini „gospodski“, kakor so dejali skoro po nepravu kmetje, ter pil svoj polič, zabavljaj na konjederko in druge zdravniške šušmarje, in celo o gospodu fajmoštru zato nespoštljivo govoril, ker je imel in dajal ljudem homeopatične kuglice.

Odkar so bili vojaki v Radovljah, in so njihovi oficirji zahajali k Zabrdniku, branil se je s početka doktor Rakec njihove družbe.

„Pojdi, pojdi, pa pozdravi Kranjca,“ tako je dejal po svojej stereotipnej šegi prvi večer Zabrdniku, ko ga je v imenu enega oficirjev vabil k taroku, in to je krčmar precej razumel. Pozneje pak se jih je bil vendar privadil, ker so bili tudi piveci, in ker so dobro tarokirali; in potem so se sporazumeli z učenim vinskim bratom.

Denes torej je stal vaški doktor pri oknu svojega stanovališča, in dolgočasil se je, da je dvakrat zazeval.

„Slabo je dendenes za nas! Ko bi sina imel, medicinar bi nikdar ne bil,“ dejal je sam za-se. „Dve nedelji za vrstjo je bilo uže žegnanje, na Polici in v Krtovljah, pa nikder se nijso stepili, da bi bili par buč razbili si. Slabo, slabo! In nobene epidemije nij več, kôz ne, difteritis ne, težkega poroda ne, škoda, prokleta škoda! In sedaj še živalsko kugo stražijo, da mi le ne bode moč, ni belega kebra zaslužiti. Da bi jih zgaga!“

Tako je sodil doktor Rakec ter stopil k omari, kder je bila njegova apoteka, vzel zeleno steklenico in pil glažek, — najbrž kakega likerja. In bog ve kam bi bil še zabredel sè svojo krvoželjno fantazijo, ko bi ga ne bil zdramil glas konjskih kopit pred hišo.

„A-á! kaj pa ta hoče?“ zamrmra vesel, stopivši k oknu. „Zaslužiti pa težko da bode kaj pri njem!“

Prišlec, do katerega je imel doktor Rakec tako malo zaupanja, bil je privezal konja k bližnjemu drevesu, in je po zadnjih besedah doktorjevih vstopil.

Bil je baron Gernau.

„Kaj pa vi? K meni pridete? Ali hočete, da bi uže sedaj kvartat šel? Ne bo nič. Zadnjič ste me preveč obrali!“

S temi besedami pozdravi Rakec pohodnika.

„Ne bojte se, doktor,“ smeje se oni, „nič hudega se vam ne bode zgodilo. Dovolite, da sedem.“ In primeknivši stol k mizi, nadaljuje baron: „Tako, sedaj zapaliva smodke, tu so, in potem vam razodenem namen svojega pohoda.“

Rakec je sedel počasi na drug konec mize, v velikem neredu obložene s starimi, težko-da mnogo čitanimi knjigami, novih nij kupoval doktor, nóžiči in kleščami, katerih namen je bil očividen, kajti zraven njih, mej žreblji in drugo drobnjavo je ležalo še par zob, katere je bil Rakec do polu dne bolniku izdrl, pa pozabil jih odstraniti, ali pa nalašč tam pustil, da bi pokazal vsakemu novoprišlemu pacijentu, kako ima vsakovrstno prakso.

„Ali jih bodete hranili za muzej,“ — vpraša Gernau.

„Ha, ha, ha!“ meni doktor, in si veselo prižiga fino cigaro, kajti tacega kadila v Radovlji niti za denar nij bilo dobiti.

Baron se nasloni počasi nazaj na stolu, Rakec pak radovedno pričakuje, kaj zdaj pride.

„Vi ste bili na univerzi, doktor,“ — vpraša Gernau.

„Bil, bil!“

„Povedite mi, ali ste bili tam kedaj pri dvoboju?“

„Dvoboju? Ha, ha. Ne bodi, ne bodi! Tega pa ne, tako neumen pa nisem bil nikdar!“

„Umen ali neumen,“ meni Gernau, „to me ne briga, to svobodno opustiva! A videli ste vendar enkrat takov dvoboj mej studenti?“

„Ha, ha, videl, videl! Jednemu Nemcu je nos odletel, ha, ha, ha, potem smo ga pa šivali, iz kože nov nos naredili, ha, ha, ha!“

Doktor Rakec je vesel postajal, smejal se je pri vsakej besedi, iz razloga ali brez uzroka.

„Pa kaj vruga me povprašujete po teh dogodjajih? Ne bodi, ne bodi!“ reče po kratkem molku.

„Ker bi vas za tak slučaj potreboval,“ pravi baron lakonično in pogleda zdravnika.

„Ka-aj? Mene? Za dvoboj? Ne bodi, ne bodi,“ zavleče z nekakim dolgim obrazom.

„Da — za dvoboj!“

„Ha ha! Pamet, pamet, ljubček moj!“ meni Rakec, „to so čudne reči!

„Pustiva to, doktor,“ reče Gernau resno, „stvar se stori tudi brez vas! Pa saj veste, da je prav, ako tudi pridete, in samo z besedo vam ne bodedemo hvaležnosti izkazovali.“

Rakec preudarja.

Zadnje besede oficirjeve so se mu dozdevale najbolj pomenljive; črez nekoliko časa je dejal:

„Nu, naj bo, vam na ljubo! Po volji mi pa nij nič kaj? Dvoboj, ha ha! Še tega nijsem nikdar umel, kako se more človek za kako idejo ubiti, obesiti, ali ustreliti dati. Pa dvoboj!“

Zgovorila sta se potem bolj natanko.

Ko je črez pol ure Gernau odšel, stal je naš doktor še dolgo s povešeno glavo sredi sobe, roki v žepih tiščal in sam soboj besedoval. Zvečer je bil pri Zabrdniku jako slabe volje, ter je kmalu odšel in še nekoliko vina pustil v jedinem poliči, katerega je bil naročil. Kaj tacega sam Zabrdnik nij pomnil. Sodil je, da utegne zdravnik hudo bolan biti, ko mu uže vino ne diši.

XXI.

Krasno jutro je bilo za tem pomenljivim dnevom vstalo. Žerinjski vrabci so kričali po svojej starej, nespodobnej navadi, ko so se preletavali s podstrešja na kostanje in lipe, tako da je mala baronica Ana, ki je bila denes prva pred gradom, obstala in gledala nekoliko časa z zanimanjem nemirno tičjo družbo.

Imela je knjigo soboj, in kakor je bilo videti, namenila se je na mal sprehod. Zavila je okolo grada in šla mimo vrta navzdol na ono stran proti gozdu, kder je nekedaj srečal Gernau prvikrat grofico Veroniko.

Po jablanih, ki so rasle semtertam po desnej in levej ob holmu, rumenilo je solnce zoreče sadje; jesen se je bližala, in ptičkov je bilo malo čuti; le predrzne šoje so kričale, skakaje od veje do veje, in tropa strnadov je posedala z drevesa na drevo.

Baronica je odprla knjigo in beroč je stopala počasi naprej po stezi. Do gozda prišedši zavila je na levo v hladno, zatišno dobravo, ki se je raztezala tamo ob potočku, tja na Razborsko stran.

Četrť ure hoda navzgor po dolini, stal je na malem ovinku, katerega je storil potok okolo izbuhlega brega, star podrt mlin, Źerinjska pristava. Strehe nij bilo več na okrušenem zidovji, in kder sta se sukali nekedaj dve kolesi, kakor sta pričala predora v steni, molelo je le nekoliko trohlih hrastovih kolov k višku. Okolo pa je raslo sivkasto vrbičevje in dve stari trepetliki ste viseli tik podrtije črez potok.

Tiho in samotno je bilo tu, kder se je raztezalo po obeh robih ozkega, podolgastega travnika gosto borovje, ki je preprezalo na desno in levo kipeče holme, in daleč na okrog nij bilo človeškega stanovališča.

Baronica je prihajala večkrat sem, in v senci pod trepetlikama, kder je stala mala klopica, delo starega Tineta, počivalo se je tako prijetno.

Tudi denes je sedla tamkaj. Brati je hotela, pa zdaj jej menda nij bilo moč, nekova čudna slutnja jo je težila, in položila je deklica knjigo z rok, ter naslonivši se na deblo stare vrbe, zrla je, kakor brez mislij v zeleno vodo, ki se je pod njo pomikala počasi naprej.

Bleda je bila ta hip, in mala bolestna poteza okolo ustnic kazala je dovolj, da bridke urice zadnjih

dnij nijso minole brez sledu. Pri tem pak je sijala iz njenih jarkih, temno obsenčenih očij neka mirna resignacija, ki jim je podajala nenavadno čarobnost.

A vendar nij bila z namenom prišla, tu kar tako sedet, nego čitati je hotela v lepej naravi.

Imela je soboj pesni onega velicega Nemca, o katerem pravijo, da je bil najsrečnejši mej poeti.

Z obema ročicama je knjigo vzela in stisneno njen rob ob smehljajoča usta dela, oči so se v zelenjavo uprle, po mladej glavici pak se je zaplela ta-le stava:

„Čakaj, odprem naglo. Ako bode na tistej strani, katera se mi bode sama odprla, kakova pesen nanj, — nanj, — potlej bode, — če ne, pa ne!“

Ali kakor da bi se bala, ne more odpreti.

Nazadnje pak naglo odgane in čita:

„Ich mag vom heut'gen Tag dir nichts vertrauen,
Wie sich im Sinnen, Wünschen, Wähnen, Wollen,
Mein treues Herz zu dir hinüber wendet:

So stand ich einst vor dir, dich anzuschauen,
Und sagte nichts. Was hätt' ich sagen sollen?“

Brzo odloži zopet knjigo in zarudi sama pred soboj. Kako je vendar to neizrečeno čudno, da so vse te besede prav iz njenega srca prepisane, in še toliko družih v pesniku, skoro kder koli se odpre?

Za veselje in žalost, za naš najskrivnejši čut ima poet besedo, in kako lépo! Kedo mu je pač to vse povedal? Ona nij govorila še z nikomer na svetu o vsem, kar je bilo zdaj v njenem srcu, z nikomer, s kom bi pač? Nihče v njenej okolici bi je ne razumel, kedó bi se še morda smijal, jedina teta ve nekoliko. Ali ta veliki Goethe, ki je te vrste pisal, razumel je tudi njeno srčice.

Sedela je dolgo tako vtopljena v svoje misli.

Kar jo probudijo iz nasprotne hoste prihajajoči glasovi; ljudje so morali biti blizu.

„Kdo hodi tu ob tem času?“ bila je prva misel baronice, ki se je nekako boječe ozrla okolo.

„Pa kaj je to? To je Gernauvov glas! In še drugi so pri njem. Tako zgodaj in tu?“

Čudeča se in radovedna poslušá, a nij bilo moči razločiti govorov. Oddaljeni so morali biti komaj sto korakov, le gosto borovje jih je zakrivalo; in kakor se je čulo, stali so na mestu in nijso šli naprej.

Slutnja necega zla se polasti še bolj male baronice, in nerazložljiv strah.

Premišljevala je, kaj naj bi storila. Bežala? Ostala? Naposled zapusti svoje mesto, ter gre tiho in počasi črez ozko brv, ki je ležala na gorenjem

koncu podrtega mlina preko potoka. In potem stopa polagano skozi gosto drevje glasovom naproti, ki so pa naenkrat umolknili.

Ana postane, sapo zapira, da bi kaj čula.

V tem trenutku pokne dvojen strel, urno zaporedom, da se je komaj razložil drug od drugega, in to komaj petdeset korakov pred silno prestrašenim dekletom.

Zamolkel, poluglasen vsklik se je razlegal takoj po strelu.

„Za boga, kaj je to,“ hiti trepetajoča a vendar ohrabrena mlada baronica, in neznana groza jej pospeši korake.

Ko bi trenil, bila je skozi hosto dospela na majheno podolgasto travino, ki se je razprostirala sredi gozda.

Nenavaden prizor odpre se tukaj njenim očem.

Sredi prostorišča je ležal nekdo na tleh, in poleg njega sta klečala Gernau in doktor Rakec; par stopinj oddaljen pak je stal grof Sori z dvema oficirjema. Vsi so molčali.

Ana je v enem hipci videla vse, in grozna misel jo prešine.

Nehoté in bleda ko zid stopi naprej, in sedaj izpozna ležečega, kateremu je rudečil širok curek krvi belo srajco. Bil je Vinko Rogulin.

„Bog! Mrtev li? Mrtev!“ vsklikne dekle sè strastnim boleznim glasom, in se zgrudi na koleni poleg bledega Razborjana, čegar krvava prsa so se počasi dvigala v težkeji sapi.

Navzočni so stopili iznenadeni in prestrašeni narazen. Kratka, tesna tišina je nastala; dekle je zrlo srpo, in kakor brez zavesti pred se, ter pritislo krčevito drobne ročice k prsim.

Grof Sori je bil prvi, ki se je ohrabil. Stopil je bliže.

„Baronica,“ reče suho a uljudno, „to nij prizor za vas. Dovolite mi, da vam pomagam.“

Rekoč jo prime za roko, ter hoče vzdigniti jo.

A ona se mu strastno izpuli, ter pahnivši njegovo roko strani, pomeri ga z bliščečim svojim očesom. Od notranje bolesti malo ohripelim glasom mu reče:

„Pustite me, grof! Kaj ne, to je vaše delo, ubijalec!“

Tu pristopi Gernau.

„Baronica — mirni bodite,“ reče jej mehko, „on nij mrtev! Ranjen je, pa rana nij tako nevarna.“

Anica zakrije obraz z rokami, in sedaj se jej je izvil glasen, ihteč jok iz globine prs.

Vinko je v tem trenutku odprl oči, ki so obviseli na drobnej dekličinej podobi, katera je tako britko jokala klečeča poleg njega.

„Ana? Vi tukaj?“ dejal je poluglasno, ter hotel dvigniti se; a bolečine mu nijso dopuščale, in onemogel se zgrudi zopet nazaj.

Doktor Rakec, ki je dosedaj osupnen in začuden gledal enega in družega, in ki si celega dogodka nij mogel prav prirediti v svojih možjanih, oglasil se je sedaj z energično besedo.

„Pamet, pamet, ne bodi, ne bodi!“ dejal je, „kaj boste tu stali, treba je, da dobimo pomoči. Jeden gospodov naj stopi po voz, ki je pripravljen.“ Potem pak se obrne k Gernauvu, in potihoma mu zašepeče; „Vi pa to le malo púnico strani spravite, kaj bode devče tu stokalo, ko ne pomaga nič. Pamet, pamet! Recite jej, naj jezik za zobmi drži, če hočete.“

Rakčeva eneržija je bila na pravem mestu.

Jeden oficirjev odide po voz, ki je bil blizu.

Gernau se obrne k Ani :

„Vi morate domov, baronica! Dovolite da vas izpremim.“

Deklica vstane tiho in si obriše oči. S povešeno glavo je stala tu, in le stisnjeni ustni so pričali o notranjem boji.

Gernau jej ponudi roko, in potem sta molčé odšla po ozkejši stezici, ki se je vila skozi borovje.

Sori in njegov sekundant sta šla od daleč za njima.

Na razpotji pod Žerinjskim gradom se je poslovil Gernau :

„Vi ste bili denes po nesrečnem naključji priča dogodka, o katerem bi ne smel nihče drug, nego mi ničesa vedeti, baronica!“ rekel je, jej roko podavši.

„Jaz vem, da moram molčati,“ reče ona kratko in mrzlo, ter odide počasi proti gradu.

Mej tem je bil stari Andrej prišel z Razborskim vozom po svojega gospodarja.

Ko je stopil k njemu, ves bled, govoril je mej zobmi, pa tako, da ga je čul Gernau, ki se je bil ravno vrnil :

„To so storili na Žerinjah! Da, da: starost, jetika in nesreča ostane v družini. Kaj nijsem pripovedoval.“

Pripeljali so slikarja kmalu domov in še tako, da nihče nij vedel, kaj mu je.

Rakec mu je izvlekel izmej reber kuglo, in ga obvezal; čudno je zmajeval svojo debelo glavo; njegovo prorokovanje je bilo pitično, moglo se je soditi, da bode z rano slabo ali pa dobro, kajti govoril je: če bode stvar tak in tak tek imela, in ako ne bode to in to pritisnilo, tako in tako na znotraj udarilo, bode ranjenc ozdravel, sicer pa je treba paziti in natura, natura, natura ta reagira.

XXII.

Polletje se je bližalo svojemu koncu, in hladni večeri so uže oznanjevali jesen. Drevje je jelo pogosto kazati tu in tam kako zarumenelo peresce, in v jutru je uže dvakrat pokrivala gosta megla ravnino in dolino. Polje je bilo na vse kraje razorano, in ozimno žito je počivalo uže po črnih, dolzih brazdah; po zratih pak so sedeli strnadi in ščinkovci in

prebiralı ostalo travo, ter preletavali se od tod na bližnje strnišče in nazaj.

Bilo je prijaznega dopoldneva sredi meseca septembra. Na prednji strani Razborskega grada je sijalo gorko solnce v prijetno sobico skozi veliko odprto okno, kder je sedel v mehkem stolu mlad, bled mož, kateri je bil po šestih tednih denes prvič stopil iz postelje.

Rana, katera je Rogulina silila toliko časa ostati v postelji, bila je nevarna, in doktor Rakec je imel prav tedaj, ko je zmajeval tako sumljivo s svojo glavo in nij hotel reči ni belo ni črno. Smrt nij bila daleč in le zdrava, čvrsta natura obdržala je Rogulina pri življenji. Doktor Rakec, to se ve, ta je trdil, da le njegovo znanje ga je rešilo.

Gernau, ki je svoj odpust podaljšal, skrbel je okolo njega, kolikor je mogel. Andrej nič menj. Denes pak je z važnim dovoljenjem doktorja Rakca bolnik prvič vstal. Slab je bil sicer, da ga je moral Gernau podpirati, ali vendar je čutil neko zadovoljnost, ki je vsacemu rekonvalescentu lastna.

Bled in molčeč je sedel tako v velicem starinskem stolu pri oknu, in užival gorki svit jesenskega solnca.

Gernau je stal zraven njega.

„Dobro si se izrezal,“ dejal je v svojem navadnem lehkomiselnem tonu; „pa tudi nij bilo kar si bodi. Veš li, da sem se jaz uže z vso resnobo bal, da ne boš nikdar nobene butélje več odpiral?“

Vinko se nasmehne po malem.

„Komaj se domislil skoraj, kaj je bilo.“

„Lepe reči sva doživela res tukaj, haha,“ nadaljuje oficir, „le dobro je, da se je vse še tako gladko izteklo.“

Do denašnjega dne nijsta nikdar govorila o prejšnjih dogodjajih. Vinko, ki je več časa v febroznej nezavednosti bil, pozneje nij povpraševal Gernauva, ta pa tudi hij htel začeti. Sploh je bila pri Rogulinu z fizičnimi bolečinami minila počasi tudi ona notranja boleost, katero mu je prizadjalo britko izpoznanje in neko nevoljo na samega sebe, da je brezsrčnej koketi daroval resnično ljubezen, katero je ona, ko jej je bilo stvari dovolj, vrgla proč kakor dete naveličano igračo.

Prevaril se je bil britko mladi mož, pa čut nespoštovanja do nje, kateri mu je od onega osodepolnega trenutka na Žerinjskem vrtu navdajal pošteno srcé, pomagal mu je pozabljati grenko prevaro. In

še ko je ležal v nemirnih blodnih sanjah, ki so spremljevale njegovo bolezen, mučil ga je le malo-kedaj spomin na grofico. Prihajala mu je misel, da mora vse ženske od slej sovražiti. Ali tega nij mogel. Kajti precej je v duhu videl pred soboj klečečo, drobno deklico, ki je tresoča se pokrivala z ročicama svoje blede lice, po katerem so lezle svitle solze. In namestu ženskega sovraštva obšel ga je nekov miren čut, ki se mu je vselej pri tej podobi silil v srce ter dozdevalo se mu je, kakor bi mu donele na uho tihe, mehke besede, rečene nekedaj prej: „Ko bi imela še mamico, ljubila bi jo nad vse.“ Če je ona druga brez srca, ta ima nekaj dobrega v sebi — zato naj bode i onej odpuščeno in vsem.

Gernau je bil denes jako besedoželjen. Govoril je v eno mer in o vsem, a videti je bilo, da ima še nekaj na srci, česar si pa ne upa prav razodeti. Po ovinkih je vedno hodil.

„Doktorja menda denes ne bode,“ pravi zopet.

„Je li kam odšel?“

„Ne, pa na Žerinjah ima denes mnogo opraviti. Srečal sem ga prej, ko sem jahal skozi Radovlje.“

„Ali je tam kdo bolan?“ vpraša slikar nemirno.

„Da, hlapci so se nekaj preteпали sinoči, pa imajo denes sodniško preiskavanje.“

„Kako neprijetno mora biti to Waldenu!“

„Ah kaj, niti ga nij tukaj! Povedal ti še nijsem, da so vsi odšli.“

„Uže sedaj? Da, da to se ve da!“ dostavi Vinko počasi, kakor da so mu misli na drug predmet ušle. —

„Nijso šli zarad tvoje stvari; nihče razen male baronice, ki je po naključji naletela tedaj na nas, ne ve ničesa o tvojem dvoboju. Amelija morebiti tudi vé; pa odhodu je drug uzrok. O tebi smo dejali, da si se po nesreči ranil. Walden je prišel enkrat obiskat te, a ga nijsem k tebi pustil.“

„In baronica je tudi odšla?“ vpraša Rogulin v tla gledaje in hladno.

Gernau se je za trenotek pazno ozrl vanj. Skriven, malo hudoben smehljaj mu je zaigral na lici.

„Tudi ona je odpotovala ž njimi.“

„In zakaj so odšli?“

„Menda zarad tega,“ reče baron in potegne iz žepa zganen listič. „Prej ti nijsem htel kazati, sedaj pa ti menda uže lahko.“

Vinko vzame papir in razgane. Obraz mu zatemni, ko pogleda na litografiran list, kder je stalo suho: „Grofica Veronika Walden — Grof Albert Sori — zaročena,“ pa le za trenotek, potem položi list na mizo poleg sebe, in pogleda smehljuje se prijatelja.

„Tega sem pričakoval, nij me iznenadilo,“ reče mirno.

„Prav imaš!“ pritrди baron in stopi veselo zvižgaje dvakrat po sobi.

„Zgodilo se je to uže pred tremi tedni in takrat ti nijsem hotel kazati. Vem da ti nij nič za to, ali majheno neprijetno prime človeka kaj tacega, še mene bi prijelo,“ nadaljuje potem.

„Fizična bolezen izpreminja materijalne snovi človeškega telesa, pa tudi duševno človeka ozdravlja, tako se mi zdi. A povej mi dalje, kam so šli?“ vpraša Rogulin.

„Odšli so vsi v mesto in potem menda na Moravsko k Sorijevim. Jedinna teta Amelija je na Žerinjah, in čujem, da je prav čudna postala. Povpraševala je sicer vedno po tebi, kako ti je, pa ko sem jo dvakrat v preteklih dnevih obiskal, bila je tako kratkobesedna, da ne pojdem več tja.“

Slikar je molčal.

„Baronica, katero je menda oni strah močno prevzel, hodila je tudi tako bleda okolo,“ meni Gernau dalje, ter pogleda zopet po strani prijatelja, „in nij hotela s prvega z drugimi odpotovati. A na posled se je morala udati.“

Andrej, ki je vstopil, motil je prijatelja v daljšem razgovoru. Prišel je v gospodarskih zadevah povpraševat, in veselje se je starcu bralo z lica, da vidi mladega gospoda zopet na nogah.

Gernau se je napotil malo ven na sprehod in ostala dva sta govorila o potrebnej setvi.

Bil je skrajni čas zato, in Andrej je bil uže mnogokaj na svojo odgovornost naredil, za kar je sedaj odobrenja iskal in dobil.

XXIII.

Štirinajst dnij kasneje je bil Rogulin popolnem zdrav. Hodil je uže mnogo okolo in vredoval z Andrejem vred, česar je bilo treba pri razširjenem gospodarstvu. Dnovi so se počeli vidno krajšati in krčiti, postajali so hladnejši, jesen je zavijala širne bukove gozde polagoma v rumen plašč.

Gernauvov podaljšani vojaški odpust se je približal svojemu koncu, in meglenega jutra stala je Razborska kočija naprežena pred velikimi vrati; praznično oblečen hlapec je držal vajeti in čakal uže nepotrpljiv mrmrajoč: „Po kaj ukazuje naprezati, če se pripravlja kakor bolnik na obhajilo.“

Gernau, za odhod pripravljen, prišel je s svojim prijateljem po stopnicah doli.

„Tedaj tako velja, kakor sva se dogovorila,“ reče baron in seže gospodarju v roko. „Kadar odkmetuješ, otreseš ilovi prah s črevljev in midva se vidiva v mestu, tam bomo zopet veseli in fidelni za nekaj časa, potem pa naj pride zopet kar hoče; kedo bi prihodnjost ugibal, živela izpremema!“

„Veljá! Pozdravi mi vse, in glej, da te najdem še čez teden, ko pridem,“ — meni smehljaje Vinko.

„Ne boj se, zaljubil se ne bom, ha, ha! Odvadil sem se skoro tega.“

Potem potisne oficir še svojega mrmrajočega pinčka v voz, in nekoliko trenutkov pozneje je drdral uže proti glavnej cesti.

Vinko je gledal še nekoliko časa za njim, da mu je izginil za klancem, potem se je vrnil v svoj dom.

Nehoté se mu je vrival spomin na dolgo vrsto prijetnih in burnih dnij, katere je s tem prijateljem prebil tukaj, in kateri so se sedaj bližali svojemu koncu.

Stopil je naposled v svojej sobi k mizi in vzel iz zavitka, v predalu ležečega, mal listek. Podoba je bila na njem. Zrl je dolgo časa v njo z mehkim pogledom, potem pak jo je položil zopet nazaj na prejšnje mesto, in dejal sam pri sebi:

„Bil je le kratek sanj, ta blede obrazek, — in te solze, ki so tekle zaradi mene. Sicer bi bile morda tudi za družega v mojem položaji, — ali pa ne. Družega človeka nij na svetu, ki bi jih bil kedaj točil za-me, to vem. Ti si jih! Pa kaj, bile so le sanje, sanje po hudej vilri, lepa mavrica po hudej uri. Osoda mi je dala pelina piti, a potem mi je od daleč pokazala boljše pijače, — pokazala le! To življenje!“

Potegnil je z roko preko očij, kakor bi hotel zbrisati spomin, ter stopil k steni in pozvonil.

„Pokliči mi Andreja!“ reče služabniku.

Andrej je bil kmalu tukaj.

„Čujte, Andrej,“ dejal je slikar, „vi boste morali prevzeti zopet vse moje gospodarstvo. Jaz sem se namenil odpotovati.“

Stari mož ga osupneno in vprašajoč pogleda.

„Pa vendar ne za tako dolgo časa . . .“

„Kakor moj strijc, mislite? Ne vem še. Morda za dolgo. Pa bolje je, da se pripravite na daljše samogospodstvo.“

Andrej je povetil glavo; prišlo mu je vse na misel, kako se je pred mnogo, mnogo leti isto zgodilo s prejšnjim gospodarjem.

„Potem me ne najdete več, kadar pridete, star sem,“ pravi žalosten.

„Ne, Andrej!“ reče oni, ter stopi k njemu, in ga prime za roko, „ne bojte se, jaz pridem prej, prej nazaj, in zvedeli boste večkrat o meni, kde sem in kako se mi godi. Pa za sedaj moram proč. Vajeni ste kmetijstva, in skrbeli boste lahko za vse; pustim vas torej z lahkim srcem tukaj. Črez teden odidem, in potem vam kmalu poročim, kaj nameravam. Zdravi ste in krepki, torej vas stvar ne bode tako mučila.“

Starcu nij bilo vse to prav po volji, molčal je še vedno, še le ko ga Rogulin vpraša:

„Hočete li, Andrej?“ dejal je tiho:

„Naj bo, akoravno bi vas rajši tukaj videl; pa menda moralo je tako priti,“ pristavi potihoma za-se.

„Torej pripravite, o čemer mislite, da se morava še zgovoriti.“

XXIV.

Rogulin je bil hitro sè svojimi pripravami za odhod gotov. Vedel sicer še sam nij, kako dolgo ga bode slučaj zadržaval v tujini, ker temu je hotel vse prepustiti, pa namenil se je uže, ne tako hitro vrniti se v domačijo. Tukaj so bili vsi zadnji dogodki še tako novi, slikar pa je sklenil svoj račun ž njimi in hotel pozabiti jih. Andreju je lahko in brez skrbi prepustil vse; poznal je njegovo zvestobo in poštenost.

Eno ga je mej temi zadnjimi opravili vedno motilo: zavest, da se mora še posloviti od grofice Amelije.

Sosedska uljudnost je terjala to, in dogodek mej njima na Žerinjskem vrtu ga tudi nij odvrčeval; le skrivnost, katero mu je, to se ve da, le površno razjasnil Andrej, stavila je neko nevidljivo mejo mej njim in staro grofico, katero se je bal prekoračiti.

Pa moral je iti tja.

Teden, ki si ga je namenil še na Razboru, bližal se je svojemu koncu. Slikar je bil, kakor navadno v starej biblijoteki, in tam je pregledoval in deloma uredoval zaprašene knjige, ki so ležale po krajnih omarah. Namenjeno jim je bilo zopet dolgo časa počitka, kakor so ga uže enkrat prebile.

Zanimivih starejših knjig nij bilo mnogo mej njimi; večjidel navadni, efemerni spisi zadnjih stoletij, kateri dendenes polné samo, pa skoro vsako enako knjigarno na deželi; in vendar, dejal je sam pri sebi slikar, mučil se je nad vsakim dolgo in dolgo ta ali oni, ter porabljal vse svoje moči za nje, brez zavesti, da bode kmalu pozabljeno in pokopano, kar je žrtvoval: pridnost, misli in ime. Iz časa, ko je gospodoval tu baron Selski, zastopana je bila precej obiloštevilno beletristika in Rogulin se je moral z mehkim čutom spominjati moža, o čegar naobraženosti je tukaj tiho pričala ta zbirka, o čegar blagem srci je svedočila ta in ona s svinčnikom očrtana poetična misel v tem ali onem avtoru.

Pregledal in preložil je bil uže mnogo del, kar zapazi v kotu omare, katero je ravno urejeval, za drugimi knjigami zaprašen vezek starih listov.

Izveleče ga ven, obriše prah z njega in na zavitku ugleda napis: „Moj dnevnik!“

Na strani pak je stal podpis umrlega strijca.

Rahla ginjenost se je s prvega Vinku vsilila v srce, ko je bral ta naslov, a v drugem trenutku mu šine misel v glavo, ki ga je močno vzburla.

Kaj ko bi ti papirji pokazali pot k onej osodepolnej skrivnosti stare grofice? To je bila ista misel, in čut, da stoji tu pred rešitvijo one zastavice, ga je tako vznemiril.

S tresočo roko položi vezek na svojo mizo, in jame prebirati zarumenele liste.

Bili so kratki sestavki, površni zaznamki, ki so se tu vrstili, drug za drugim, in pred čitalčevimi očmi se je razvijala počasi živa podoba zginolega bitja, ki je zaupalo pred štiridesetimi leti temu trohlenemu papirju vse svoje veselje, vse muke in boje, katere je moralo pretrpeti. Tu je stala, zapisana v suhih, skromnih, včasih ne prav razumljivih besedah, minola in pozabljena povest tihe, gorke ljubezni, katere plamen je nekedaj užgal dve srci, in neugasljivo gorel, da si ga je koncem dušila sovražna, britka osoda.

Vinko je bral te odlomke iz življenja svojega umrlega strijca, in ljubezen njegovo do stare grofice na Žerinjah.

List za listom jo je pripovedoval, beseda za besedo je pričala, kako krepka, kako čista je bila ta ljubezen in kako srečen je bil nekedaj pokojnik. Pa čitalca je sililo vedno naprej, hotel je zvedeti, kaj je prišlo mej ta dva ljubimca.

Prebral je uže rokopis skoro do konca, pa še nikder nij našel, česar je iskal. Kar naleti na zadnje strani na besede :

„Aleksander je včasi jako čuden. Dozdeva se mi, kakor bi mi ne zaupal. Denes bi se bila skoro razdvojila. On mora imeti svoje namene z Amelijo, ali mu najina ljubezen nij po volji. Zabranjevati je ne more več, in prijatelja sva, pa vendar bi me morda rad odstranil. Ko bi denes Amelija ne bila pri nama, razpor mej njim in menoj bi bil gotov. Vedno take zapreke, čudna osoda!“

To so bile zadnje besede v tem rokopisu. Priložen pa je bil še mal zapečaten zvezek, in tega je Rogulin, sluteč, da najde tu več odkritja, še z velikim nemirom odprl.

V njem je bilo nekaj pisem od ženske roke, pisma grofice Amelije; pri njih pa je ležal listič, pisan od Selskega, kratko, samo po enej strani; pa Vinko je, prečitavši ga z burno naglico, zvedel vse.

Na lističi je bilo čitati:

„Poskusil sem denes zadnjikrat govoriti ž njo, pa zastonj! Zastonj! Brez slovesa, molče se je obrnila v stran, — ponos moj pa bode utrdil steno, ki jo je postavila mej sebe in mene. Amelija! Tebi niso napisane te vrste; napišem jih sebi, napišem jih onemu, ki bo prišel za menoj, in ki bo morda čul o groznej slutnji, ki se strinja z mojim imenom. Amelija! Jaz sem nedolžen! Jaz nissem kriv smrti, ni krvi tvojega brata, jaz nissem prouzročil, ni razdril sreče svoje, ni ljubezni, ki naju je vezala. Onega nesrečnega dne, ki je prinesel to grozno gorjé nad nas, sva bila z grofom Aleksandrom skupaj na lovu. O prejšnjem razporu nij bilo govora mej nama; Aleksander je bil vesel, kakor malokdaj, in menila sva se prijateljsko-bratovsko. Bila sva sama, in sprehajala sva se bolj, nego mislila na lov. Tako prideva do onega jarka, kjer si ga potem sama videla,

in Aleksander je hotel preskočiti ga. Pri skoku pa se mu zatakne puška, katero je držal v roki, ob malo hrastovo vejo, — počí, in on obleži v svojej krvi onkraj jarka. — Jaz ne vem, kaj sem storil od onega trenutka, ko je ležal pred menoj bled — mrtev; jaz le vem, da me imenuješ ti — ti Amelija, njegovega morilca. Jaz te ne sovražim, jaz te ne dolžim krivde, jaz ti odpuščam. In bolje je, da zdaj umre, da se zdaj upepeli najina ljubezen; grozna slutnja, ki jo nosiš v srcu, nikdar bi jej ne privoščila življenja. Jaz pojdem od tod, in morda se ne vrnem več. Tako mora biti. Enkrat pa bodeš zvedela, in moraš zvedeti, kako grozno si se sama varala — tedaj pomni, da sem ti odpustil. Bog te obvaruj!

„Ubogi strijc!“ dejal je tiho slikar, prebravši te kratke besede; čut pomilovanja premagal je lastno njegovo zadovoljnost nad slučajem, ki mu je odkril skrivnost, in ob enem razodel krivico, katera se je pokojniku godila.

„Ubogi strijc! Takov strašni sum je težil toliko let spomin na te in na tvoje ime, ter pokopal vso tvojo srečo, ostrupil vse tvoje življenje. Da, nedolžen

si bil in pošten! In ona? Da — ona se je motila, pa kedo jo bode sodil zaradi te zmote? Trpela je in morda še trpi — ti pa imaš mir — mir na veke!“ —

Vstane od mize in gre počasi k oknu.

Smreke, katerih široke veje so se počasi zibale v hladnem pišu, nosile so še svojo temnozeleno opravo, mej njimi pak je vreščelo po starih gabrih uže rumeno listje.

„Povedati, razodeti moram Ameliji to, kar sem našel; britko izpoznanje za njo, pa mora biti — zaradi pokojnega! Zaradi mene tudi? Meja, ki leži še sedaj mej Waldenovimi in menoj, nevidljiva, pa trdna meja, pala, zginila je. — Pa kaj mi hasne to? Strohnela je uže presekana vez — strohnela! Meni ne koristi nič! In — Ana?“

Naenkrat, nehoté mu je prišlo to ime v spomin; sam si nij vedel uzroka zanj. Zgenil se je na trenotek nemirno, potem pa potegnil z roko preko očíj, kakor bi hotel pregnati podobo, ki mu jo je predstavljala fantazija.

Stopil je od okna proč in zbral na mizi ležeče lističe.

Potem pozvoni slugi.

„Po polu dne naj bode voz za me pripravljen!“ naroči vstopivšemu.

„Izpolnil bom,“ reče tiho, ko je bil zopet sam, „zadnjo dolžnost svojo za-se in za strijca!“

XXV.

Na Žerinjah je bilo uže nekaj tednov prav tiho. —

Gospod Mejač je korakal sleherni dan po štirikrat iz grada in nazaj, v svojih visocih škornjih in pokrit še vedno s širokim slamnikom, v ustih pak držeč svojo zvesto, navadno negorečo pipo. Razen njega je bil le stari Tine sigurna prikazen pod grajskimi kostanji, ko je romal na vrt, in tu in tam kakov hlapec, ki je prišel iskat naročila.

Grofica Amelija je sedaj sama gospodarila v gradu. Opravil nij bilo toliko, ker glavno reč je oskrbel po njenih naredbah gospod Mejač, tako da njene navzočnosti nij bilo treba. Doma pak je šlo vse svoj navadni, enakomerni pot jednega dne, kakor družega.

Gostov in pohodnikov nij bilo in odkar je vzel baron Gernau slovo, oglasil se je le še doktor Rakéc

jedenkrat, ko je prišel zdraviti pri tepežu potolčenega hlapca, ki se je bil pa mej tem uže sam ozdravil.

Spomnila se je grofica pač včasi mladega slikarja, ki je ležal bolan na Razboru, in vedela je dobro, da nij bil samo nesrečen slučaj uzrok nje-gove bolezni; Anica jej je vse razodela. Pa vsa dobrohotna čutila, ki jih je nosila do Rogulina v srci, prevladal je vendar britki spomin na nekdanjost in na Selskega. Pregovorila in prepričala se je, da je prav tako, kakor se je vse razplelo, — brez njene volje in ne da bi jej bilo treba samej očitno ustaviti se dogodljajem. Zato tudi nihče slutiti nij mogel, kar je ona uže tako dolgo zakrivala; svojo nekdanjo najbritkejšo boleost, ki jej je odločila samsko življenje.

Ko je pozvedela razmero mej Vinkom in Veroniko, oglasila so se vsa njena čutila zoper isto in spomin na brata in njegovo krvavo, skrivnostno smrt je odločil takoj v njenem srci. Potem pak se je vse samo razrušilo, in starej teti je bilo to — prav.

Pa Anica? To je ljubila bolj, nego vse druge; poznala je njeno blago, nedolžno srce, in vedela, kako različna je od Veronike. Smilila se jej je mlada deklica, pa tolažila se je, da pozabi to prvo britko

izpoznanje. Za to jo je tudi pregovorila, da je šla na potovanje z drugimi.

Denes je sedela stara teta v svojej sobi in pisala.

Poročiti je morala bratu mnogo o gospodarstvu in svojem delovanji, in povprašati o tem in onem. Tudi za Ano je bilo pismice pripravljeno.

Kar jej poroči vstopivša hišinja, da je prišel Razborski gospod, ter želi ž njo govoriti.

„Kdo? Gospod Rogulin?“ zavzame se skoro grofica in vstane od mize; pa takoj popravi svoje čudenje. „Je-li uže zdrav? Prav, prav, sprejela ga bodem tukaj!“

Nekako tesno jej je bilo pri srci, a ohrabrila se je urno.

Vinko vstopi.

Pozdravila ga je prijazno, akopram je mali nemir donel iz njenih besedij.

„Nekaj tednov je minolo,“ dejal je slikar, približavši se jej, „kar mi je osoda zabranjevala izpolnovati svoje sosedovske dolžnosti, in ti tedni so mnogo, mnogo izpremenili in predružačili. Komtesa, — kar je minolo, in kar se je godilo mej nami, naj bode — pozabljeno!“

Govoril je to mehkim glasom.

„Pozabljeno naj bode,“ reče ona, podavši mu svojo roko; „pozabljeno, kakor marsikaj družega,“ pristavi potihoma.

Rogulin sede zraven nje na stol, kateri mu je uže prej ponudila.

Čul in umel je njene zadnje, tihe besede.

„Ne tako, komtesa,“ reče in upré svoj pogled v njo, „moja zadeva je zaključena — pozabljena. Pa marsikaj leži za vsakim človekom, o čemer meni, da je pokopano, na veke pokopano. In vendar vstane naenkrat iz svojega groba, nepòklicano, nepozvano, ter sè svojo jekleno resnico udari ob naša prsa!“

Ona se vprašaje ozre nanj, in v njenem obrazu se je pokazala ona znana pikra poteza.

Slikar je zapazil to.

„Jaz moram tako govoriti,“ dejal je mehko, „vi ste mi omenili enkrat to čudno, temno skrivnost, in vaše besede so me izpremljevale povsod, da povsod, kder sem hodil.“

„Pustiva to, gospod Rogulin! Prosim vas, ne tirajte minolih časov nazaj! Pustiva to!“ reče ona resno in skoraj osorno.

„Ne, ne! In sedaj posebno ne, ko vem vse, ko vem morda več, nego — vi sami!“

S plahim očesom se je zdaj ozrla vanj pri teh besedah.

„Da, da, komtesa! Jaz nijsem prišel denes k vam samo po slovo, in ne samo v svojem imenu. Težak mi je bil pot, pa moral sem ga storiti. V srcu hranim gorek čut za tujo nesrečo, in za to komtesa, težko izpolnujem to zadnjo svojo dolžnost do blagega ranjcega, do svojega — strijca. Odpustite, da vam usiljujem ta spomin!“

Stara komtesa ga je srpo pogledovala in njen obraz se je še bolj zatemnel. Potem pa je obrnila oči strani in zganila se je, ko je omenil slikar ranjcega strijca.

„Česa želite? Kaj veste?“ dejala je zamolklo.

„Jaz vem vse! Vašo ljubezen in ono krvavo slutnjo, ki jo je umorila; in vem, da ste britko, britko varali sebe in svoje srce.“

Ona je zrla pred se, tiho sè stisnenimi ustni, in povešeno glavo; z roko se je krčevito oprijela stola, v katerim je slonela.

Rogulin je videl, da je zadel z neusmiljeno roko ob najbolestnejšo stran njenega srca.

„Odpustite mi to moje početje, pa dolžen sem ga spominu svojega dobrotnika,“ dejal je prosečim glasom, in vzel iz žepa listič, kateri je bil njemu odkril vso to skrivnost.

„Čitajte te vrstice, grofica!“

Vstal je iz sedeža in stopil pred njo.

Mehanično, s tresočo roko je vzela staro pismo.

Počasi ga je razvila in težka sapa, ki jej je dvigala prsi, pričala je o silnem notranjem boji.

Prečitala ga je do konca, do zadnje besede.

Obledela je po starem, zgubanem licu, in list jej je padel z rok.

Dolga tesna tišina je nastala, in Vinko se je nij upal končati. S težkim srcem, polnim pomilovanja in sočutja je stal pred njo.

Naposled se zdrami starka, ter pobere počasi padli listič, in mu ga da nazaj, rekoč tresočim, izpremenjenim glasom:

„Da, nedolžen je bil, nedolžen! In tako pošten! Jaz pa, — jaz sem se tako britko varala; jaz sem — kriva!“

Zakrila je obraz z rokama, in tako globok, tako bolesten vzdihljaj jej je iskipel iz prsi.

Rogulina je čut premagal.

„Komtesa!“ vskliknil je z gorkim sočutjem in prijel jo za suho, staro roko; „komtesa, ne, ne tako! Spomin na to, kar sem vam denes na novo prinesel pred oči, ta spomin vam ne sme biti grenek, ni pekoč. Sedaj je vse pokopano, vse minolo, in pred soboj imate le — življenje! Življenje — svoje in svojih ljubih.“

Starka nij odgovorila; tihi jok jej je lajšal notranjo boleost.

Vinko je stal, držeč jo za roko, pred njo; čutil je, da je ne sme motiti; zato je molče zrl pred se.

Črez nekoliko časa se je pomirila. Vstala je sè svojega sedeža, in dejala potihoma:

„Vse to mi je prehitro prišlo! Pozabila sem uže davnaj, pa sedaj je tako na enkrat zopet vstalo, kakor bi se bilo včeraj zgodilo.“

„In meni odpusčate, da sem to protuzročil?“ prosi rahlo Vinko.

Podaj mu starka obe roki, ljubeznjivo in prisrčno.

„Povedala vam bodem vse — vse; ne odpotujte še tako hitro; pridite še enkrat k meni, še enkrat po slovo.“

Slikar obljubi in se odpravlja.

Spremila ga je do vrat, tam še enkrat prisrčno pozdravila ga.

Potem je ostala sama, sama — sè starim lističem, Selskega oporoko.

XXVI.

In dva dni pozneje sedela sta zopet skupaj pri mizi pod grajskimi lipami, in stare, prijazne oči grofice Amelije upirale so se z mehkim izrazom v slikarja.

Bil je uže na odpotovanji, in voz njegov je stal v klancu, in čakal ga. Oglasil se je še pri starki, kakor je obljubil, in da si sam nij vedel pravega uzroka, ločil se je vendar težko, prav težko od nje.

Dobil jo je pred gradom, in tam sta ostala.

„Veseli me, da ste se še oglasili,“ dejala je prisrčno; „da lahko izpolnim dolžnost svojo, katere v zadnjič nijsem mogla. Povedati vam hočem vse, vso ono davnaj minolo zgodbo, ki je ločila mene in barona Selskega. Po večjem vam je uže znana.“

Povesila je nekoliko glavo in z v tla uprtimi očmi je nadaljevala :

„Selski je bil moj zaročenec. Prihajal je redno sem na Žerinje, sleherni dan — in tako srečna sva bila oba. Starejši moj brat, Aleksander, gospodaril je tedaj tukaj, Henrik pak je bil na univerzi. Staršev nismo imeli več, pomrla sta bila oba, oče in mati — bili smo sami. Aleksander je bil prijatelj Selskega; — pa čudna, včasih jako nerazumljiva natura. Njegova vroča kri spravila ga je pri najmanjši priliki v grozno razburjenost, in to smo vedeli vsi, in se tudi vedno po tem ravnali. Z mojim — z baronom Selskem razdvojil se je mnogokrat, a pozabljeno je bilo takoj vse. Selski je sicer včasih mislil, da Aleksander ne mara zanj, pa prepričala sem ga vedno o nasprotnem.“

„In tako sta se tudi nekega večera, — oh moj bog, kako dobro ga pomnim — nkrat pri razpravljanji neke sosedovske mejne zadeve močno zgrela, in Aleksander je v svojej razburjenosti odpovedal v strogih izrazih Selskemu svoje prijateljstvo. Ločila sta se jezno, in — vi ne veste, koliko sem trpela. Vedela sem, prepričana sem bila, da bode jutro vse zopet poravnano, a skrb, čudna, neznana skrb me je tisto noč težila.“

„Zjutraj je šel Aleksander na lov, in okolo poludne prikorakal je Selski, bled, upadlih očij, tresoč se v grad, — moj bog, vidim ga še pred soboj! Povedati mi nij hotel precej, kaj se je zgodilo, zahteval je le hlapce in o zdravniku govoril. In tisti trenotek šinila mi je ona grozna, blazna misel v glavo, ki mi je ostrupila celo življenje. „Mrtev je — mrtev in ti si kriv tega“ vskliknila sem — čutila nijsem nič, nič; samo to strašno zavest, da je on kriv — dvoboj ali ne — pa on je kriv. In ko je stopil pri teh mojih besedah za korak nazaj, — bled, pa ponosen in raven, tedaj se nijsem menila za to! Zastonj je bilo vse, — zastonj!“

Starka je umolknila in tudi slikar je zrl nem pred se.

„In drugo, gospod Rogulin, drugo pa uže veste,“ dejala je črez nekoliko časa z globokim vzdihljajem.

Molče jej je Vinko podal preko mize roko; ona mu jo prijazno stisne, in njene mokre oči so obvisle z prijateljskim obrazom na njegovem lici.

„Tako je na svetu, grofica,“ reče on mehko in potihoma, „vsak mora nositi svoje gorje, svoje izkustvo, bodi si lahko, bodi si težko — nositi ga

mora, dokler morda ne potisne to breme pod površje vsakdanjosti. In blagor mu, kdor si more hraniti na tako bolest — svet, blag spomin!“

V zadnjih njegovih besedah je zadonel po tihem nekov grenak čut.

Starka ga je opazila.

„Ne govorite tako,“ rekla je pristržno, „nobena grenkost vas ne sme izpremiti od tod; sklenila sva uže vzadnjič, da je pozabljeno vse, in vedite, gospod Rogulin: akoravno je zginilo sedaj isto, kar je ločilo nas in vas, — boljši je vendar, da je prišlo tako. Jaz vam želim vse dobro, vso srečo, vso blagost na svetu, — vi ste sorodnik Selskega — in jaz vas zagotavljam: dobro je, kakor je odločil slučaj.“

Pogledala mu je trdno v oči.

On jo je umel.

„Morda imate prav, grofica,“ reče, in po kratkem molku nadaljuje, „vendar se težko iznebim onega pikrega čutja, ki so mi ga zadnji dogodki zapustili kot pekoči sled v srcu. Mnogo sem izpremenil, misli in nazore svoje in marsikaj družega. Res je: cvet mora odleteti, da dozori sad.“

„Včasi pak zvene prej, in potem nij cvetja, ni sadu,“ pristavi resnim licem ona; „nikari, prijatelj moj, nikari se ne udajte onej neplodne in nezdravej misli, katero navadno rodi vsaka nezgoda, vsako bitko izkustvo v človeškem srci: da dobrega, poštenosti in ljubezni nij na svetu. Marsikdo si zagreni s tem prepričanjem svojo mladost, in ko potrkajo stara leta na njegove duri — izprevida, da je prepozno vrniti se. Jaz vem to, in v celej istini in globočini še le zdaj izpoznavam. In jaz sem samo — ženska.“

Vstala sta bila počasi sè svojih sedežev.

„Sočutje in ljubezen — vse je še na svetu, in tudi vi jo bodete še našli,“ reče nasmehljaje se grofica.

Vinko je stal molče poleg nje; mehko mu je donel njen simpatični glas na uho, in globoko se mu je vtisnil njen govor. Tacega glasu nij čul dolgo, dolgo, odkar so bili pokopali njo, ki mu je bila najljubša, najdražja na celem svetu, — blago, ljubo mater. Toliko let je bil sam, čisto sam, in tolikokrat hrepenel po sladkih besedah, ki mu jih je ona nekdam govorela. In sedaj je čul isti glas na novo. In poleg njega se mu je vzbudila v spominu zopet ona lepa

podoba, ki mu je uže tolikokrat spremljevala misli, ona drobna jokajoča deklica, klečeča poleg njega, — ki tudi nema mamice, in ki bi jo tako, ah, tako ljubila.

Vzdramil se je iz svojih mislij, in segel komteski v roko, hvaležno ozrši se v njo.

Poslovita se.

„Priporočite me vsem svojim, grofica,“ dejal je mehko Rogulin; „in baronica Ana naj mi odpusti one neprijetne trenutke, ki jih je doživela tedaj — zarad mcne.“

„Sami jo morate poprositi; saj se vrnete skoraj; tujina vam ne bo po godu,“ reče starka smehljaje.

„Ne vem, morda ostanem dolgo, dolgo!“

„Ne verujem vam, — dom ima vedno svojo moč.“ —

Šla sta mej tem počasi proti vozu; Vinko se poslovi še enkrat gorko pri starej dami, in malo pozneje je bila sama pod grajsko lipo, ter gledala prašnji oblačič, ki se je valil po Radoveljskej cesti.

„Vrneš se skoraj!“ dejala je tiho za-se, ko je izginil voz v daljavi za zelenimi drevesi, ki so tam obrastali cesto.

XXVII.

Minola so tri leta.

Po velikej promenadi motalo se je vse elegantno občinstvo glavnega mesta.

Bil je lep poletni večer, in vsak, kdor se je bil poskril črez vroči dan v svojo zatišno sobo, priromal je zdajci ven uživat kolikor toliko hladnega zraka.

Z velikim ulanskim oficirjem, ki je bil na tem mestu redna, gotova prikazen, pohajkoval je tuj mož interesantnega obraza, po čegar zarujavelem licu se je lahko sodilo, da ga je moralo opekati dalje časa južno solnce.

Marsikdo se je oziral za njim, a poznal ga nij nihče.

Ulan je zapazil to.

„Bog zna, ali bi te Žerinjska gospoda tudi tako čudno in zavzeto pogledovala, ljubi moj Vinko, ko bi te zdajle srečala, morda tam na tistej Radoveljskej cesti, rujavega in obrastenege. Na mojo vero, stavil bi, da te ne ugamejo.“

In res se je bil Rogulin močno izpremenil v malih letih, ko je potoval po jugu, kratkočasujoč in učeč se, ter malo spominjajoč se daljne svoje domačije.

Nasmehne se pri opombi svojega spremljevalca.

„In ti, Gernau,“ reče obrnivši se k staremu svojemu in našemu znancu, „povedal mi še nijsi nič, kako in kaj je z Waldenovimi. Tri leta nijsem uže čul o njih. Kje so sedaj?“

„Izpremenilo se je mnogo pri njih,“ meni oficir, „Walden je umrl in grofinja je sedaj pri hčeri, pri Veroniki, — če jo še kaj pomniš, sedanjo grofinjo Sori, ha ha, na Moravskem, na Sorijejih posestvih. Žerinje pak so pripale po Waldenovej oporoki tistej teti Ameliji, katera tamkaj gospodari. Videl je uže nijsem celo leto!“

Vinko je čakal, da Gernau še kaj poreče. A ta je molčal.

„Torej umrl je grof!“ reče Vinko obžalovaje, „pošten mož je bil to!“

Črez nekoliko časa pridene zopet:

„In ona mala baronica?“

„Aha,“ meni zategneno Gernau, „te tudi še nijsi pozabil.“ Tista mala baronica nij mnogo večja

postala, nego je bila, a interesantna je — jako interesantna. Pa sedaj jo boš lahko kmalu videl; pri teti je na Žerinjah.“

Slikar nij rekel besede, a nekov vesel izraz mu je prevlekel lice. — — — — —

XXVIII.

Dva dni kasneje je korakal Vinko po znanej, s topolkami obsajenej cesti proti Žerinjskemu gradu.

Svoj voz je bil pustil pri Zabrdniku, kateri ga je ugibaje od strani pogledoval, ker njegovega obraza nij mogel takoj najti v svojem spominu.

In sedaj je stopal Vinko peš navzgor, veselega srca, a vendar nemiren.

Raslo in cvelo je vse okolo njega, kakor tedaj, ko je šel prvič po tem potu. Koliko pa je ležalo mej tem trenutkom in onim prvim!

Pod drevesi pred gradom ste sedeli dve dami pri lahkem delu in razgovoru. Bližajočega nijsti opazili, niti prej videli njegovega voza na Radoveljskej cesti.

Sedaj stoprav, ko je zahrščala njegova stopinja na pesku pod skrajnim kostanjem, pogledali ste obe k višku, in začudenje, videti čisto tujega gospoda tako na enkrat pred soboj, bralo se je prvi hipec obema na obrazu.

Pa le na prvi trenotek; kajti Vinko je stal uže pri njih, in ko je začul se njegov sonorni glas v veselem pozdravu, izpoznali ste ga obe, in radostni vsklik, s katerim mu je podala stara grofica obe roki, bil je prišlecu svedok, da je dobro došel.

In Ana?

Tej je padlo delo iz drobnih ročic; stala je za staro teto z izdajalno rudečico v nežnem lici, in ko sta si podala z Vinkom roki, čutil je on z neizrečenim veseljem, da se njena nekoliko trese.

Potem pa so sedeli vkup pri mizi pod kostanjem, in slikar je pripovedoval o svojem potovanji po divnej Italiji, o njenih umotvorih in njenej krasoti, in o svojem hrepenenji po — domačej zemlji.

Do večera so bili skupaj, in ko se je ločil Razborjan, obljubil je, da pride še mnogokrat.

Večkrat se je ozrl nazaj, ko je drdral njegov voz v mraku po Radoveljskej cesti; bil je tako vesel in srečen.

Zvečer pa tega dne, ko ste prišli Amelija in njena ljubljenska v svojo sobo, oklenila se je mala baronica, katera res nij bila, kakor je dejal hudobni Gernau, mnogo večji vzrasla, zopet stare tete, kakor tedaj, ko je točila prve britke solze izpoznanja; in tudi nocoj se je zjokala. Bila je srečna, tako neznano srečna; saj je bil on zopet tukaj.

Nekaj tednov pozneje pa sta sedela Vinko in Anica na klopi v vrtu, pod onim kostanjem, katerega je bil nekedaj stari Tine zasadil, in ki je uže široke, košate veje razprostiral v zrak. In tu jej je povedal slikar, kako mehko so ga zadele nekdanj njene besede, ko je govorila o svojej mamici, kako se mu je vtisnila njena podoba, ko je klečala jokajoča in ilhteča se poleg njega, kako ga je izpremljeval spomin na njo po vseh njegovih potih, in kako ga je silil nazaj, v domovino, nazaj k njej, in kako jo ljubi, črez vse ljubi. In mala deklica nij dejala nič, nego pustila je, da jo je pritisnil na prsa in jo imenoval svoje ljubo dete.

* * *

Ko so praznovali mesec pozneje ženitovanje na Žerinjah, imel je doktor Rakec, ki je bil poleg družih

lepih lastnostij tudi mnogojedež, in je sedel tudi mej povabljenimi, jako dobro voljo. Dokler je imel apetit, in ta je bil pri njem vsak dan velik, nij se zmenil niti za prijaznosti barona Gernauva, ki je sel zraven njega, niti za redke besede grofa Sorija, ki je prišel sam, ker grofinji Veroniki nij bilo moč, niti za druge časti: nego privoščil si je vsega dobrega, česar mu je podeljevala miza, in zadovoljen, jako zadovoljen je bil.

In ko je koncem vtaknil roki v žep, in pogledal radovoljno okolo, dregnil je s komolcem sosedu Gernauva prijateljsko pod rebra in dejal veselo :

„Pa se bomo še dvobojili, še — kaj ne? Ha, ha, ha, ha!“

In ko ga je ta pomenljivo pogledal po strani, menil je veseli doktor Rakec mrmrajaje :

„Pamet, pamet; kaj pa sem dejal hudega! Kaj se boš, kaj! Ha, ha! Dobro se je izteklo!“

